

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2024

Jiří Lacina

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Vyobrazení izraelsko-palestinského konfliktu ve
zpravodajství českých médií**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Jiří Lacina

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Vlastimil Nečas, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 19. 12. 2023

Jiří Lacina

Bibliografický záznam

LACINA, Jiří. *Vyobrazení izraelsko-palestinského konfliktu ve zpravodajství českých médií*. Praha, 2024. 103 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Vlastimil Nečas, Ph.D.

Rozsah práce: 136 225

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje obrazu izraelsko-palestinského konfliktu v českých médiích, konkrétně přítomnosti předpojatosti ve zpravodajství. Práce zjišťuje, zda se ve zpravodajství českých médií o izraelsko-palestinském konfliktu objevují prvky mediální předpojatosti, případně které. Teoretická část práce popisuje předpojatost a související koncepty a dále se zabývá historií izraelsko-palestinského konfliktu, včetně bližšího pohledu na česko-izraelské a česko-palestinské vztahy. Následně práce představuje vybrané zahraniční i české výzkumy, které zkoumají mediální obraz izraelsko-palestinského konfliktu. Jako metodu práce využívá kvantitativní obsahovou analýzu a analyzovány jsou zpravodajské články publikované v pěti nejčtenějších online médiích během střetů v květnu roku 2021. Analýza se zaměřuje na přítomnost kontextuálních informací o konfliktu, označení používaná pro činy, aktéry a území nebo způsob informování o obětech. Výsledky ukazují, že obraz konfliktu, který předkládají česká média, je z různých perspektiv neúplný a zkreslený. Výsledky však neukazují, že by zpravodajství bylo jednoznačně předpojaté ve prospěch (či v neprospěch) izraelské nebo palestinské strany.

Abstract

This master's thesis focuses on the image of the Israeli-Palestinian conflict in the Czech media, specifically on the presence of bias in news coverage. The thesis examines what, if any, elements of media bias are present in Czech media coverage of the Israeli-Palestinian conflict. The theoretical part of the thesis describes bias and related concepts, and then discusses the history of the Israeli-Palestinian conflict, including a closer look at Czech-Israeli and Czech-Palestinian relations. The thesis then presents selected foreign and Czech research that examines the media portrayal of the Israeli-Palestinian conflict. As a method, the thesis uses quantitative content analysis and analyses news articles published in the five most read online media during Israel–Palestine crisis in May 2021. The analysis focuses on the presence of contextual information about the conflict, the labelling of actions, actors and territories, and the way in which victims are reported. The results show the picture of the conflict presented by the Czech media is incomplete and distorted from different perspectives. However, the results do not show that the coverage is clearly biased in favour of (or against) the Israeli or Palestinian side.

Klíčová slova

předpojatost, mediální předpojatost, izraelsko-palestinský konflikt, Izrael, Palestina, kvantitativní obsahová analýza, česká média, zpravodajství

Keywords

bias, media bias, Israeli-Palestinian conflict, Israel, Palestine, quantitative content analysis, Czech media, news

Title/název práce

Vyobrazení izraelsko-palestinského konfliktu ve zpravodajství českých médií
Representation of the Israeli-Palestinian conflict in Czech media coverage

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce, panu PhDr. Vlastimilu Nečasovi, Ph.D., za pomoc a odborné rady. Dále chci poděkovat své manželce za její podporu.

Obsah

ÚVOD.....	3
TEORETICKÁ ČÁST	
1 MEDIÁLNÍ PŘEDPOJATOST.....	5
1.1 DEFINICE PŘEDPOJATOSTI	5
1.2 TYPOLOGIE PŘEDPOJATOSTI	6
1.3 PŮVOD PŘEDPOJATOSTI.....	7
1.3.1 Faktory ovlivňující mediální obsahy	8
1.4 SOUVISEJÍCÍ KONCEPTY	9
1.4.1 Objektivita, vyváženost, nestrannost	9
1.4.2 Rámcování, nastolování agendy a priming	10
1.5 KRITIKA SPOJENÁ S PŘEDPOJATOSTÍ.....	10
1.5.1 Existence předpojatosti	11
1.5.2 Měření předpojatosti	12
2 IZRAELSKO-PALESTINSKÝ KONFLIKT.....	13
2.1 HISTORIE KONFLIKTU	13
2.2 SOUČASNÁ SITUACE	17
2.3 VZTAHY ČESKÉ REPUBLIKY A IZRAELE A PALESTINY	20
2.3.1 Historie.....	20
2.3.2 Současnost.....	21
3 IZRAELSKO-PALESTINSKÝ KONFLIKT V MÉDIÍCH	22
3.1 ZAHRANIČNÍ VÝZKUMY.....	22
3.1.1 Předpojatost ve vlámském tisku.....	22
3.1.2 Obraz konfliktu v britské televizi	24
3.1.3 Palestinci a delegitimizační mechanismy v hebrejských denících	26
3.1.4 Absence kontextu v amerických médiích	27
3.1.5 Informování o obětech v izraelském tisku	28
3.1.6 Knižní studie britského televizního zpravodajství.....	29
3.2 ČESKÉ VÝZKUMY	30
METODOLOGICKÁ ČÁST	
4 METODOLOGIE	31
4.1 CÍL VÝZKUMU, VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
4.1.1 Vymezení výzkumného cíle.....	31

4.1.2 Výzkumné otázky	31
4.2 METODA VÝZKUMU	34
4.2.1 Sledované proměnné	35
4.2.2 Základní a výběrový soubor.....	36
4.3 POPIS ZKOUMANÉHO OBDOBÍ	37
5 VÝSLEDKY	39
5.1 VVO1: DO JAKÉ MÍRY SE V TEXTECH VYSKYTUJÍ KONTEXTUÁLNÍ INFORMACE O KONFLIKTU?.....	40
5.2 VVO2: JAKÉ VÝRAZY SE POJÍ S KONFLIKTEM?	43
5.2.1 DVO1: Jak jsou označováni Izraelci a Palestinci?	43
5.2.2 DVO2: Jak jsou označovány činy Izraelců a Palestinců?	46
5.2.3 DVO3: Jak jsou označována palestinská území?.....	48
5.2.4 DVO4: Jak jsou označovány izraelské a palestinské oběti konfliktu?	49
5.3 VVO3: KOHO MÉDIA OZNAČUJÍ ZA OBĚTI A PACHATELE KONFLIKTU?	50
5.4 VVO4: O KTERÝCH OBĚTECH MÉDIA ZVEŘEJŇUJÍ VÍCE OSOBNÍCH INFORMACÍ?	51
5.5 HVO: KTERÉ PRVKY PŘEDPOJATOSTI LZE VYPOZOROVAT VE ZPRAVODAJSTVÍ O IZRAELSKO-PALESTINSKÉM KONFLIKTU?	55
6 DISKUZE	57
6.1 PŘEDPOJATOST.....	57
6.2 KONTEXTUÁLNÍ INFORMACE	57
6.3 VÝRAZY V KONFLIKTU	59
6.4 OBĚTI A PACHATELÉ	62
6.5 OSOBNÍ INFORMACE OBĚTÍ.....	62
6.6 LIMITY VÝZKUMU	63
6.7 DALŠÍ VÝZKUM	63
ZÁVĚR	65
SUMMARY	67
POUŽITÁ LITERATURA.....	69
SEZNAM PŘÍLOH.....	77

Úvod

Izraelsko-palestinský konflikt pokračuje už několik desetiletí, pravidelně zaujímá významné místo v mediálním prostoru a je předmětem akademického zkoumání. Mezi oblasti, které se izraelsko-palestinským konfliktem zabývají, náleží i mediální studia. Mnoho výzkumů tohoto konfliktu se například v průběhu let zaměřovalo na předpojatost ve zpravodajství a prezentaci konfliktu i jeho aktérů. Častým zjištěním bylo, že zpravodajství je neúplné nebo že straní Izraelcům. Výzkumy se však soustřeďují na několik vybraných zemí (Spojené státy, Spojené království, Izrael) a konkrétně v Česku jich vzniklo velmi málo. Tato diplomová práce se bude zabývat obrazem izraelsko-palestinského konfliktu v online médiích se zaměřením na přítomnost prvků předpojatosti ve zpravodajství.

První kapitola představí koncept předpojatosti (anglicky *bias*) v médiích, jeho definici, hranice a typy, původ předpojatosti v mediálních obsazích a také související koncepty a kritiku konceptu. Druhá kapitola se soustředí na samotný izraelsko-palestinský konflikt, jeho historii i současnou situaci, část bude také věnována česko-izraelským a česko-palestinským vztahům. Třetí a poslední kapitola teoretické části práce představí stav výzkumu mediálního obrazu izraelsko-palestinského konfliktu a vybrané výzkumy na toto téma, jež jsou relevantní pro tuto diplomovou práci (např. Deprez & Raeymaeckers, 2010). Podle Sahina (2017) lze v rovině reprezentace stran konfliktu v médiích vyzorovat rozdíl mezi zpravodajstvím o první intifádě (1987–1993) a pozdějšími událostmi. Zatímco během první intifády byli Palestinci považováni za ty trpící a Izraelci za ty nespravedlivé, v následujících případech byli Palestinci spojováni s terorismem a Izraelci s utrpením. Původnímu výzkumu práce se budou věnovat kapitoly 4 až 6.

Cílem této diplomové práce je zjistit, zda se ve zpravodajství českých médií o izraelsko-palestinském konfliktu objevují prvky mediální předpojatosti, případně které. Pozorovanými prvky předpojatosti budou přítomnost kontextuálních informací o konfliktu, označení používaná pro činy, aktéry, oběti a území nebo způsob informování o obětech (například míra individualizace). Bude provedena kvantitativní obsahová analýza zkoumající články publikované v nejčtenějších českých online médiích, které pojednávají o střetech probíhajících v květnu 2021 v Izraeli a Pásmu Gazy, jež napomůže k získání odpovědí na stanovené výzkumné otázky.

Diplomová práce se od schválených tezí liší v několika směrech, všechny změny byly provedeny s cílem více specifikovat práci a zkvalitnit dosažené výsledky. V první řadě došlo ke změně cíle výzkumu z „prozkoumat znázornění izraelsko-palestinského konfliktu a prezentaci jeho hlavních aktérů v českých médiích“ na „zjistit, zda se ve zpravodajství českých médií o izraelsko-palestinském konfliktu objevují prvky mediální předpojatosti, případně které“. Během psaní této práce vyvstala na základě rešerší jako zcela zásadní otázka předpojatosti mediálních obsahů, která v tezích byla pouze jednou z výzkumných otázek práce. Dále byla přidána výzkumná otázka o označeních používaných pro oběti konfliktu a došlo k odebrání výzkumné otázky věnující se zdrojům používaným ve zpravodajství o konfliktu. Důvod odebrání této výzkumné otázky spočíval v už tak vysoké náročnosti kódování a komplexnosti práce.

V důsledku těchto změn došlo k úpravě struktury výzkumných otázek ze šesti hlavních a tří vedlejších na jednu hlavní (korespondující s cílem práce), čtyři vedlejší (korespondující s jednotlivými prvky předpojatosti) a čtyři doplňkové. Nakonec byl změněn základní a výběrový soubor. Místo zkoumání 10 nejčtenějších online médií bylo analyzováno „pouze“ pět nejčtenějších médií, v kterých byly nakódovány všechny publikované články relevantní pro tuto práci. Pokud by se soubor skládal z 10 médií, bylo by vzhledem k množství zveřejněných článků nezbytné provést další selekci vzorku (např. formou náhodného výběru).

Je nutné zmínit, že konflikt, o němž pojednává tato diplomová práce, pokračuje i v době jejího dokončení a odevzdání. V říjnu 2023 došlo k významnému posunu, když skupina Hamás 7. října zaútočila na Izrael, zabila 1 400 obyvatel a zadržela 240 rukojmích. V následném útoku Izraele na Pásmo Gazy zemřelo přes 10 tisíc Palestinců. Přestože z hlediska území nebo jiných klíčových otázek konfliktu nedošlo ke změně, událost popisovaná jako „bezprecedentní“ či označovaná za „izraelské 11. září“ měla hluboký dopad na vnímání a chápání konfliktu i jeho aktérů. Zejména v online prostředí lze vnímat silící názorovou polarizaci. Zde je namístě připomenout, že tato diplomová práce pojednává o událostech z roku 2021, a tak je přistupováno i k interpretaci výsledků.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Mediální předpojatost

Termín *předpojatost* (též *zkreslení* či *zaujatost*, anglicky *bias*) se v mediální teorii a výzkumu médií nejčastěji objevuje v souvislosti s mediálními obsahy, ale také s ideologickými a politickými postoji jednotlivých novinářů a struktur mediálních organizací (Lee, 2008). S mediálními produkty a jejich tvůrci se pojí různé normativní nároky a absence předpojatosti je jedním z nich. Vedle předpojatosti se dále hovoří také o objektivitě, nestrannosti (impartiality) nebo vyváženosti (balance). Tyto koncepty naopak patří mezi žádoucí a požadavky na ně jsou součástí například etických kodexů mediálních organizací či zákonů o médiích veřejné služby.

Předpojatost je časté téma diskuzí o médiích, a to nejen ze strany akademiků, ale také politiků, neziskových organizací, aktivistů a dalších aktérů. Robert Entman předpojatost označil za „tu podivně málo teoretizovanou stálíci veřejného diskurzu o médiích“ (2007, s. 163). Shoemaker a Reese napsali, že předpojatost „byla a nadále zůstane ostře diskutovanou výzkumnou otázkou, zkoumanou v politicky vypjaté atmosféře“ (1996, s. 41).

1.1 Definice předpojatosti

Existuje několik definic předpojatosti, ale žádná ucelená. Lee (2008, s. 333) ji definoval velmi obecně jako „preferenci či inklinaci“. Podle často citované definice Williamse (1975, s. 192) musí předpojatost být „úmyslná“, „domněle vlivná“, „rozumně a věrohodně ohrožující konvenční hodnoty nebo instituce“ a „trvalá“. Groeling (2013, s. 133) hovoří o „vyobrazení reality, které je výrazně a systematicky (nikoli náhodně) zkreslené“. Důraz na úmysl je podle Hamborga (2023, s. 13) to, co odlišuje „záměrnou předpojatost“ od „nechtěné“. Zdrojem nechtěné předpojatosti jsou například takzvané zpravodajské hodnoty¹ a jejich vliv na tvorbu zpráv nebo na straně příjemců konzumace zpráv lidmi s různým zázemím. McQuail (1922, s. 191) označil předpojatost za „systematickou tendenci upřednostňovat (ve výsledku) jednu stranu nebo pozici před druhou“ a Jiráková a Köpplová

---

¹ Zpravodajské hodnoty jsou souborem kritérií nebo zásad, které novináři a mediální organizace používají k posouzení, zda se událost promění ve zprávu. Slouží jako vodítko při rozhodování o tom, které události a témata mají největší šanci upoutat pozornost publika. Příkladem jsou kontroverznost, neobvyklost, aktuálnost a blízkost (Shoemaker & Reese, 1996).

mluví o „opakující se pravidelnosti ve zkreslování reality (jdoucí nad rámec konstituování mediální reprezentace, které vyplývá ze samé podstaty příslušného mediálního produktu, např. zpravodajství)“. Mnohdy se podle nich jedná o „neuvědomělé, nereflektované, nezáměrné sklony k zobrazování, či naopak k přehlížení některých sociálních faktů“, roli ale mohou hrát i politické postoje novinářů. Jako příklady uvádí negativní zobrazování a marginalizaci menšin, preferování určitých politických stran a směrů, upřednostňování oficiálních zdrojů a společenských elit a podporu statu quo (Jiráček & Köpplová, 2015, s. 313).

Právě ve smyslu definice autorů Jiráčka a Köpplové je předpojatost chápána i v této práci. Explicitně totiž hovoří o různých vlastnostech a projevech předpojatosti, například „přehlížení některých sociálních faktů“, jež bývá opomíjeno a vymyká se obvyklému pohledu na předpojatost jako preferenci jedné či druhé strany, stejně jako o možnosti, že předpojatost může být záměrná i neuvědomělá.

1.2 Typologie předpojatosti

McQuail (1992, s. 192–195) navrhl rozdělení předpojatosti podle toho, zda je otevřená, či skrytá a zamýšlená, nebo nezamýšlená. Kombinací těchto konceptů pak McQuail dochází ke čtyřem typům předpojatosti: 1) *stranění* (otevřená a zamýšlená předpojatost); 2) *propaganda* (skrytá a zamýšlená); 3) *bezděčná předpojatost* (otevřená a nezamýšlená) a 4) *ideologie* (skrytá a nezamýšlená). Stranění se může týkat všech výstupů média nebo jen jeho části (např. názorová sekce). Do propagandy McQuail řadí například činnost public relations, pseudoudálosti nebo vládní dezinformace. Bezděčná zaujatost neboli preference určitých témat, událostí nebo úhlů pohledu (nebo naopak vyhýbání se jim) bez propagandistických úmyslů může být způsobena spoléháním na určité zdroje, rutiny nebo vytváření domněnek o publiku. Pro ideologii je podle McQuaila typický systematický odklon od „striktní neutrality a přesnosti“ ve spojení s uceleným pohledem na svět.

Entman (2007, s. 163) uvažuje o třech situacích, které se skrývají pod termínem *předpojatost*: „zprávy, které údajně zkreslují nebo falšují realitu“ (tzv. *distortion bias*); obsahovou předpojatost neboli „zprávy, které v politickém konfliktu zvýhodňují jednu stranu spíše, než aby poskytovaly rovnocenné zacházení oběma stranám“ (*content bias*); a motivace a myšlení samotných novinářů (*decision-making bias*).

D'Alessio a Allen (2000) ve své analýze pracovali se třemi typy předpojatosti. První se nazývá *gatekeeping bias* a týká se procesu výběru, které události se v médiích objeví, a které

nikoliv, což spadá primárně pod činnost redaktorů a editorů. Podle autorů je velmi obtížné změřit rozsah tohoto typu předpojatosti, protože u většiny oblastí se nedá říct, jaké události či jaká témata jsou novinářům k dispozici. Boudana (2016) uvádí, že gatekeeping bias je podobný jako decision-making bias Entmana. Druhý typ je *coverage bias* a týká se „fyzického množství pokrytí každé strany nějakého problému“ (D'Alessio & Allen, 2000, s. 136). Tradičně se měřila plocha v novinách, ale lze i počítat fotografie nebo titulky či v televizi počítat, kolik času různí aktéři dostávají. Avšak podle autorů nelze tuto předpojatost měřit mimo prostředí voleb, kde proti sobě stojí dvě strany. Poslední je *statement bias* a zaměřuje se na to, jak do zpravodajství pronikají názory novinářů. V rámci výzkumu této předpojatosti je sledována předpojatost jednotlivých výroků v daném mediálním obsahu (D'Alessio & Allen, 2000).

Boudana (2016) na základě uvažování o pojmech *stranění* a *vyváženost* představila pět situací předpojatosti. Snažila se tak se nahradit binární přístup k předpojatosti, podle něhož předpojatost buď je, nebo není, a pokud je, projevuje se jako přízeň vůči jedné straně na úkor druhé strany. První, klasický přístup k předpojatosti představuje *pozitivní stranění*, kdy novinář vystupuje ve prospěch jedné strany a ignoruje druhou. Další je *negativní stranění*, tady je novinář proti jedné straně a druhou ignoruje. Tento typ předpojatosti Boudana zaznamenala ve svém dizertačním výzkumu o druhé intifádě – francouzští novináři zastávali protiizraelské pozice a prezentovali Izraelce jako „útočníky“ a „kolonizátory“, ale zároveň nestranili Palestincům, kteří byli prezentováni jako iracionální a suroví (Boudana, 2016, s. 604). Třetí typ je *pozitivní vyváženost*, v tomto případě „novináři nekriticky dávají hlas oběma stranám, přestože jedna má solidnější argumenty“ (Boudana, 2016, s. 605). Jako příklad Boudana uvádí americké zpravodajství o globálním oteplování. Čtvrtá je *negativní vyváženost*, kde novináři stejně odsuzují činy i argumenty obou stran. Tento přístup podle autorky podporuje násilí na úkor řešení konfliktu. Nakonec je zde *zaujatá vyváženost*, při které novinář pojednává o pozitivních i negativních aspektech jedné strany a tu druhou ignoruje, případně její argumenty a činy rámcuje podle strany první. Boudana tento typ předpojatosti spojuje s problematikou práce se zdroji (jako využívání oficiálních zdrojů).

1.3 Původ předpojatosti

Typologie popsané v předchozí kapitole naznačují, jak se předpojatost může projevovat a jaké formy může mít. Jedná se například o aktivity public relations, novinářské rutiny a postupy (jako výběr témat, práce se zdroji, snaha o vyváženost), osobní názory a politické

přesvědčení jednotlivých novinářů, otevřené stranění, rámcování témat určitým způsobem (volba úhlu pohledu či jazyka), nebo naopak opomíjení určitých perspektiv.

1.3.1 Faktory ovlivňující mediální obsahy

Řadu z výše uvedených konceptů přímo zmiňují Shoemaker a Reese (1996, s. 68) jako možné vlivy na mediální obsahy ve svém pětiúrovňovém hierarchickém modelu. Úrovněmi jsou individuální rovina, rovina mediálních rutin, organizační rovina, mimomediální rovina a ideologická rovina.

Tento model představuje hodnotný přehled činitelů a faktorů, které mohou v konečném důsledku vést i k předpojatosti v obsahu.

Individuální rovina se týká osobního a profesního zázemí pracovníků v médiích, jejich osobních postojů, rasy, etnicity, pohlaví apod. Podle autorů je těžké určit, jaký vliv jednotlivci mají na mediální obsahy. Přestože v médiích pracuje více žen a zástupců menšin, jejich vliv je minimalizován mediálními rutinami (viz například Van Zoonen, 1988). Větší vliv na obsah než osobní názory, hodnoty zázemí nebo zkušenosti tedy mají profesní role a etika komunikátorů.

Rovina mediálních rutin je obsáhlá a podle autorů i velmi důležitá ve smyslu vlivu na podobu mediálního obsahu. Zahrnuje koncepty, jako jsou objektivita, zpravodajské hodnoty, gatekeeping („výběr, tvarování, a opakování informací“), princip obrácené pyramidy, spoléhání na oficiální či autoritativní zdroje nebo praktiku, kdy novináři hovoří se stejnými lidmi o stejných tématech (tzv. pack journalism). Rutiny vychází z potřeby médií fungovat efektivně a nabízet čtenářům, divákům a posluchačům produkt, který je osloví, nebo alespoň neurazí. Zároveň posilují profesionalizaci profese a jejich ovládnutí zvyšuje prestiž jednotlivce jako novináře-profesionála. Podle autorů mediální rutiny pomáhají médiím chránit se před útoky, mohou ale také vést například k úzké definici problému, vyloučení některých hlasů a publikování nepravdivých tvrzení.

Organizační rovina zahrnuje struktury mediálních organizací, role a jejich pravomoci, interní politiky a jejich vymáhání nebo vlastnickou strukturu. Tyto faktory mají „kritický dopad na obsah médií“ (Shoemaker & Reese, 1996, s. 164). Většina mediálních organizací primárně usiluje o ekonomický zisk, ale musí se potýkat se stále horšími ekonomickými podmínkami a postupující koncentrací v nadnárodních konglomerátech. Interní politiky

ovlivňují kulturu a nezávislost samotných médií. Konečné slovo pak má majitel organizace, a přestože existují mechanismy snažící se chránit nezávislost redakčních pracovníků, i ti mohou být nepřímo kontrolováni personální politikou a autocenzurou.

Mimomediální rovina zahrnuje vlivy mimo mediální organizaci samotnou. Média i výsledné obsahy ovlivňuje řada aktérů s vlastními zájmy a velkým vlivem. Jsou jimi inzerenti, kteří pro médium zajišťují významnou část příjmů, zákonodárci vytvářející regulaci, publika, různé zájmové skupiny, PR agentury, ale i samotné ekonomické prostředí, v němž médium funguje. Například Neureiter (2017) objevil souvislost mezi předpojatostí ve zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu a různými proměnnými, jako veřejné mínění o Izraeli nebo vztah země, ve které médium působí, a Izraele. Takové vlivy jsou součástí mimomediální roviny.

Ideologická rovina označuje vztah médií a hodnot dané společnosti. Dominantní hodnoty společnosti se neustále vyvíjí a média musí na tento vývoj reagovat a přizpůsobovat se. Média tak mohou posilovat status quo a pomáhat definovat to, co je „normální“ a co „deviantní“. Lee (2008, s. 336) uvádí jako příklad kapitalistickou zemi, kde „je nepravděpodobné, že by reportéři i diváci takový systém zpochybňovali, a názory kritické k tomuto ekonomickému systému bývají ve zpravodajství marginalizovány“.

1.4 Související koncepty

1.4.1 Objektivita, vyváženost, nestrannost

Koncept objektivit je s předpojatostí neoddelitelně spjat, například McQuail považuje objektivitu za protiklad předpojatosti (McQuail, 1992). Definice a vymezení objektivit se různí, soustředí se však zejména kolem pojmů jako „nestrannost“ či „vyváženost“. Hackett (2008, s. 3345) tvrdí, že objektivita „označuje soubor postupů a myšlenek, jako je postoj neutrality nebo vyváženosti ve vztahu k osobám a událostem, o nichž se informuje“. Drew (1975, s. 219) objektivitu definuje jako „spravedlivost nebo vyváženost při rozhodování, vyhledávání informací a jejich prezentaci“ a třeba Hallin (1986) objektivitu shrnuje následovně: „Základním úkolem novináře je prezentovat ‚fakta‘, sdělit, co se stalo, ne to hodnotit. Názor by měl být jasně oddělený od předávání zpráv“ (Hallin, 1986, s. 68).

Nečas (2022) v knize *Vyváženost ve vysílání* představil tři konceptualizace objektivit. První, vycházející z modelu, jež vypracoval Westerståhl (1983), chápe objektivitu jako soubor

dvou složek, faktičnosti a nestrannosti, které se dále skládají z pravdivosti a relevance, respektive absence stranění a neutrální prezentace. Podle druhé konceptualizace, jak ji chápou například Raeijmaekers a Maesele (2017), jsou ústředními komponenty objektiviny vyváženost a nestrannost. Nakonec je v souvislosti se zkoumáním objektiviny popisován přesun pozornosti ke konceptu nestrannosti. Paradigma označované jako „nestrannost-jevyváženost“ je autory Wahl-Jorgensen et al. (2017) považováno za problematické kvůli důrazu na konflikt, kontroverzi a protichůdné názory, a to i u konsenzuálních témat (Nečas, 2022).

1.4.2 Rámcování, nastolování agendy a priming

Entman (2007) spojuje předpojatost s dalšími koncepty, konkrétně rámcováním, nastolováním agendy a primingem, a vysvětluje, jak důležitou roli hraje mediální předpojatost při formování veřejného mínění a politické situace. Podle Entmana je spojení mezi předpojatostí a rámcováním klíčové pro pochopení toho, jak média ovlivňují politickou moc. Rámcování definuje jako „proces výběru několika prvků vnímané reality a sestavení narativu, který zdůrazňuje jejich vzájemné souvislosti, aby podpořil určitou interpretaci“ (Entman, 2007, s. 164). Za čtyři funkce rámců označuje definici problému, analýzu příčin, morální úsudek a návrh nápravných opatření, přičemž úspěšná definice problémů „hodných pozornosti“ se nazývá nastolování agendy. Nakonec priming je „zamýšlený účinek rámcujících aktivit strategických aktérů“ (Entman, 2007, s. 165) – jinými slovy ovlivnění preferencí publik a toho, jak interpretují různé otázky.

Konkrétně Entman naznačuje, že pokud se média přiklánějí ke skupinám nebo zájmům, které mají trvalý a významný vliv na politickou scénu, pak tato předpojatost může vést k tomu, že veřejnost bude více nakloněna určitým politickým směrům nebo aktérům. Předpojatost v rámcování může udržovat systém, ve kterém jsou určité zájmy stále zdůrazňovány nebo preferovány, což ovlivňuje způsob, jakým jsou různá témata prezentována a jak je veřejnost chápe. To má v důsledku vliv na distribuci a konsolidaci politické moci.

1.5 Kritika spojená s předpojatostí

Na konceptu mediální předpojatosti je kritizována jeho samotná existence – předpojatost je podle těchto kritiků přítomna pouze v myslích těch, kteří ji v mediálních obsazích vyhledávají. Řada autorů také polemizuje s výzkumem předpojatosti, resp. jeho měřením. Oba pohledy představí tato kapitola.

1.5.1 Existence předpojatosti

Podle jedné perspektivy vychází předpojatost nikoliv z mediálních obsahů, ale je produktem subjektivního vnímání konzumentů médií. Předpojatost je podle těchto názorů přítomna pouze v myslích těch, kteří předpojatost v mediálních obsazích vyhledávají. Zejména ve Spojených státech se proto v různých sférách, od akademické po občanskou, intenzivně diskutuje o liberální a konzervativní předpojatosti, kdy je na jedné straně poukazováno na liberální předpojatost progresivně smýšlejících novinářů (např. Lichter et al., 1986) a konzervativní předpojatost médií jakožto korporací fungujících v prostředí kapitalismu (např. Altschull, 1994), přičemž empirické výzkumy ani jednu z tezí nepotvrzují (D'Alessio a Allen, 2000; Hackett, 2008).

Jedno vysvětlení nabízí koncept efekt nepřátelských médií (hostile media effect). Gunther a další (2009, s. 747) ho definují jako „tendenci jednotlivců silně zapojených do kontroverzního problému vnímat mediální pokrytí tohoto problému jako nepřátelské k jejich vlastnímu pohledu“. Ve výsledku obě strany – například američtí demokraté a republikáni či Izraelci a Palestinci – považují mediální pokrytí za předpojaté, a to i když konzumují stejné mediální obsahy. V sociálních vědách se pro takové chování používá také pojem „efekt kontrastu“ a podle autorů se jedná o „jednu z nejpřesvědčivějších a nejnázornějších ukázek paradigmatu aktivního posluchače“ (Gunther a další, 2009, s. 748). Efekt kontrastu funguje i v opačném směru, kdy například každá strana interpretuje stejné výsledky výzkumu jako podporu svých vlastních názorů. Hostile media effect je vysvětlován psychologickými mechanismy jako selektivní vnímání a selektivní kategorizace. Hansen a Kim (2011) zjistily, že efekt se projevuje v různých kontextech a různých médiích a jeho „velikost se zvyšuje s rostoucí angažovaností v tématu. Fenomén se však projevuje i za podmínky relativně nízkého zapojení“ (175).

Experiment, který provedli Stevenson a Greene (1980), dospěl k závěru, že „předpojatost ve zpravodajství je méně závislá na přesnosti nebo spravedlnosti reportérů a více na tom, jak si čtenáři a diváci myslí, že situace je nebo by měla být“ (s. 121). Také D'Alessio a Allen (2000, s. 150) na základě metaanalýzy mediální předpojatosti v prezidentských volbách v USA uvedli, že „je zřejmé, že hlavním zdrojem obvinění ze zaujatosti je individuální vnímání konzumentů médií, a to zejména konzumentů médií se zvláště ideologickým

zaměřením“. Navíc D’Alessio a Allen i další autoři zkoumající předpojatost v prezidentských kampaních nenašli důkazy o předpojatosti (Entman, 2007).

Proti nim však stojí řada výzkumů o jiných tématech než volby, které předpojatost údajně zaznamenaly, ať už se jedná o rozsáhlou práci autorů Entman a Rojecki (2000) o obrazu černošské menšiny ve Spojených státech nebo výzkumy izraelsko-palestinského konfliktu, které jsou představeny v kapitole 3 této diplomové práce.

1.5.2 Měření předpojatosti

Řada autorů také polemizuje s empirickým výzkumem předpojatosti a jeho limity. Jeden z problémů zmíněných například autory D’Alessio a Allen (2000) se týká srovnání toho, co se objeví v médiích a jaká je „realita“. Naráží na tento problém, když mluví o tzv. gatekeeping biasu, věnujícímu se procesu výběru událostí a témat do zpráv. Shoemaker a Reese (1996) zase říkají, že „neexistují žádné vhodné reference, s nimiž bychom mohli porovnat obsah médií“ (41).

Další problém je, že ani „mimomediální“ a realita není vyvážená, tudíž události, na kterých je zpravodajství postaveno, se nedějí vždy ve vyváženém množství. To znamená, že stejně jako není vhodné vytvářet umělou vyváženost ve zpravodajství, není ani ideální hledat v mediálních produktech vyváženost a podle toho hodnotit (ne)zaujatost daných obsahů. Kritice tak v důsledku podléhají i některé způsoby užití kvantitativních metod pro odhalení předpojatosti (např. sledování četnosti a délka výskytu politiků v konkrétním zpravodajském pořadu) (Shoemaker a Reese, 1996; Boudana, 2016; Jiráková a Köpplová, 2015).

2 Izraelsko-palestinský konflikt

Izraelsko-palestinský konflikt trvá už od poloviny 20. století a za tu dobu se stal jedním z nejspornějších konfliktů posledních desetiletí, vedl k několika válkám a přitáhl k sobě pozornost celého světa. Následující kapitola představí historii konfliktu, současnou situaci, a také historický vývoj česko-izraelských vztahů.

2.1 Historie konfliktu

Kořeny konfliktu sahají do konce 19. století, kdy byla oblast Palestiny obývána hlavně Araby, ale zároveň začalo docházet k postupnému stěhování skupin Židů z různých částí světa do Palestiny. V té době, konkrétně v roce 1897, se ve švýcarské Basileji konal První sionistický kongres, jenž položil základ budoucího Státu Izrael. Po první světové válce bylo Společností národů území Palestiny svěřeno Velké Británii jako mandátní území, přičemž britská vláda už během první světové války oznámila v takzvané Balfourově deklaraci podporu „zřízení národního domova pro židovský národ v Palestině“ (Caplan, 2020, s. 99). Pokračovalo židovské přistěhovalectví a došlo ke vzestupu nacionalismu na obou stranách a s tím souvisejícím nepokojům, jako byly arabské povstání v letech 1936–1939 nebo aktivity židovské organizace Hagana (Caplan, 2020).

Konec Britského mandátu a první válka

Po druhé světové válce Organizace spojených národů rozhodla o rozdělení Britského mandátu Palestina na židovský stát a arabský stát, které by existovaly vedle sebe (viz Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181 z roku 1947). Plán však nebyl úspěšný. Židovská strana ho sice přijala, ale arabští vůdci ho odmítli – jednak proto, že s ním zkrátka nebyli spokojeni, jednak proto, že „neuznávali legitimitu OSN vydat rozhodnutí, které je v rozporu s přáním většiny obyvatel země“ (Caplan, 2020, s. 54). S koncem Mandátu došlo k vyhlášení izraelského státu, který přesahoval hranice vytyčené rezolucí OSN. Následoval první výrazný střet konfliktu, první arabsko-izraelská válka v letech 1948–1949.

Válka skončila vítězstvím Izraele a podepsáním příměří, přestože všechny arabské státy, které se do války zapojily, zůstaly s Izraelem ve válečném stavu. Na 750 tisíc Palestinců uprchlo či bylo vysídleno a Izrael začal kontrolovat na 80 % území Palestiny – výjimkou byly například oblasti, které dnes nazýváme Západní břeh, Pásmo Gazy, Sinajský poloostrov

nebo Golanské výšiny. V následujících letech docházelo k arabským nájezdům a izraelským odplatám (Rowley a Taylor, 2006, s. 78–80; Caplan, 2020; Bowen, 2017).

Suezská krize

Druhá válka se týkala Suezského průplavu a bývá nazývána Suezská krize nebo druhá arabsko-izraelská válka. Egypt byl s Izraelem ve válce, od 50. let se navíc arabské státy mohly spolehnout na pomoc Sovětského svazu a východního bloku (politika, která přetrvala i po Stalinově smrti). V roce 1956 tedy Egypt postupně pro izraelské lodě zablokoval Tiránský průliv, spojující Rudé moře a Akabský záliv, a po znárodnění i Suezský průplav, čímž přerušil Izraeli přístup k ropě. Izrael reagoval útokem spolu se Spojeným královstvím a Francií. Po intervenci Spojených států však byla invaze ukončena a vznikla dohoda o budoucím uspořádání. Spojené státy utvrdily svou pozici dominantní západní mocnosti na Blízkém východě (Rowley a Taylor, 2006; Caplan, 2020).

V následujících letech otázka rozdělení území Palestiny mezi Židy a Araby „v podstatě zůstala zmrazena politikou studené války“ (Rowley a Taylor, 2006, s. 80). Mezi lety 1948 a 1967 se do Izraele přestěhovala většina židovské populace z arabských zemí (Rowley a Taylor, 2006; Caplan, 2020). V roce 1964 vznikla Organizace pro osvobození Palestiny (OOP), která se stala zastřešující organizací palestinských frakcí a největší exilovou organizací zastupující zájmy Palestinců. O rok později vzniká Fatah a záhy se připojuje ke strukturám OOP.

Šestidenní válka

V červnu 1967 se shromáždila vojska čtyř arabských zemí (Egypt, Jordánsko, Libanon, Sýrie) na hranicích Izraele a plánovaly ofenzivu. Izrael je ale překvapil preventivním útokem a během šesti dnů „se opět zmocnil Sinajského poloostrova, dobyl celé jordánské území na západ od řeky Jordán (Západní břeh), obsadil celý Jeruzalém a Golanské výšiny“. Takzvanou šestidenní válku (též třetí arabsko-izraelskou válku) ukončilo příměří Rady bezpečnosti OSN a Izrael začal okupovat dobytá území, z nichž většinu okupuje dodnes. Tisíce palestinských Arabů utekly a milion se dostalo pod nadvládu Izraele (Rowley a Taylor, 2006, s. 80–81; Quandt, 2005, s. 2).

Jomkipurská válka a dohody z Camp Davidu

Roku 1973 arabské státy v čele s Egyptem a Sýrií podnikly překvapivý útok na Izrael (Jomkipurská válka), který byl zpočátku i díky vojenské podpoře SSSR úspěšný. Během tří týdnů se však izraelská vojska přeskupila a začala díky dodávkám materiálu z USA vytlačovat nejprve Syřany, které zahнала zpět za linii z šestidenní války, a nakonec i Egypt. Rezoluce Rady bezpečnosti OSN vedly k příměří (Rowley a Taylor, 2006, s. 81).

Po Jomkipurské válce byla snaha situaci uklidnit diplomatickou cestou. Výraznou postavou se stal americký ministr zahraničních věcí Henry Kissinger, na egyptské straně pak prezident Anvar as-Sádát, který mimo jiné navštívil Izrael a snažil se přimět Spojené státy, aby vyvíjely tlak na Izrael. Nakonec se v roce 1978 as-Sádát a izraelský premiér Menachem Begin sešli na pozvání amerického prezidenta Jimmyho Cartera ve městě Camp David, kde vznikly dva dokumenty. Jeden měl vytvořit prostor pro zapojení arabských států a zástupců Palestinců do mírového procesu, a také zahrnoval otázku autonomie Palestinců na Západním břehu a v Pásmu Gazy. Druhý dokument byl mírovou dohodou mezi Izraelem a Egyptem, v jejímž rámci byl Sinajský poloostrov navrácen Egyptu. Zástupci ostatních arabských států dohodu Egypta odsoudili a omezili s Egyptem vztahy, na as-Sádáta byl v roce 1981 spáchán atentát. Izraelský premiér Begin také výrazně urychlil výstavbu osad v okupovaných územích (Caplan, 2020).

První intifáda

Ekonomické a sociální podmínky Palestinců v okupovaném Západním břehu a v Pásmu Gazy se v průběhu let zhoršovaly, což vedlo k rostoucí nespokojenosti s palestinským vedením, tedy s Fatahem a Organizací pro osvobození Palestiny. Nová, radikální uskupení se začala ucházet o přízeň Palestinců, nejvýznamnějšími byly Palestinský islámský džihád (založený v roce 1986) a Hamás (1988). Samotná intifáda neboli lidové povstání začala po dopravní nehodě, při které vozidlo izraelské armády v Gaze zabilo čtyři Palestince. Do následných bojů se zapojili zejména mladí Palestinci a násilí postupně eskalovalo – došlo k použití zápalných lahví a gumových projektilů. Takzvaná první intifáda si získala velkou pozornost mezinárodních médií, čehož chtěli využít palestínští představitelé. Výsledkem byla formulace nových politik, přijetí některých starších rezolucí Rady bezpečnosti OSN, vyhlášení palestinské deklarace nezávislosti a veřejné odsouzení terorismu předsedou OOP Jásirem Arafatem (Caplan, 2020).

Dohody z Osla

Devadesátá léta znamenala značný diplomatický pokrok z hlediska usmíření obou stran, nejvýznamnější byla jednání v Oslu. Na základě dohod z Osla měly izraelské vojenské jednotky opustit Západní břeh a Pásmo Gazy a v okupovaných územích měla být ustanovena Palestinská samospráva. Vytvořila se důvěra mezi Izraelem a Organizací pro osvobození Palestiny, přičemž OOP uznala existenci Izraele, a ten ji naopak uznal jako svého partnera pro budoucí vyjednávání. Mnoho částí dohod však nebylo implementováno, mimo jiné kvůli další stavbě židovských osad. Na obou stranách se našli lidé, kteří s dohodami nesouhlasili, což vedlo k násilí, teroristickým útokům, atentátu na izraelského premiéra a růstu popularity Hamásu a Islámského džihádu (Caplan, 2020). Snahy o mír pokračovaly i v novém tisíciletí na druhém setkání v Camp Davidu nebo v egyptské Tabě, obě ale selhala, mimo jiné kvůli otázce Jeruzaléma.

Druhá intifáda (Intifáda al-Aksá)

Pár měsíců po Camp Davidu, v září 2000, začala takzvaná druhá intifáda (též nazývaná intifáda al-Aksá). Spouštěčem intifády byla pouť politika strany Likud Ariela Šarona na Chrámovou horu v Jeruzalémě, místo posvátné pro židy i muslimy (Caplan, 2020, s. 304). Protestující Palestinci se následující den střetli s izraelskou policií a házeli kameny, policie v reakci použila slzný plyn a střelba, přičemž zabila čtyři demonstranty a 160 jich zranila. Následovaly mnohem tvrdší boje než při první intifádě – docházelo k nepokojům, raketovým útokům a sebevražedným atentátům ze strany Palestinců, Izraelci reagovali demolicí domů, potlačováním protestů izraelských Arabů a zapojili i své vzdušné síly.

Zejména kontroverzní byly cílené atentáty na palestinské militanty a teroristy a stavba bezpečnostní bariéry, jež v některých případech údajně zasáhla na palestinskou půdu nebo přesáhla hranice izraelského území vymezené příměřím z roku 1949 („zelená linie“). Sebevražedné útoky měly negativní dopad na mezinárodní mínění o palestinském hnutí, což byl velký rozdíl oproti první intifádě, kdy si Palestinci získali sympatie veřejnosti. Dále došlo ke zvolení Šarona – bývalého vojáka podílejícího se na buldozerování civilních obydlí v Gaze – premiérem. Konec bojů, při nichž zemřelo přes 3 000 Palestinců a 1 000 Izraelců, byl stvrzen na summitu v Šarm aš-Šajchu v roce 2005 (Caplan, 2020).

Války v Gaze a snahy o oživení mírového procesu

V roce 2005 Izrael oznámil odchod z Gazy, území opustilo přes osm tisíc osadníků. Následující rok pak i díky této události Hamás výrazně zvítězil ve volbách do Palestinské legislativní rady (jednokomorový zákonodárny orgán Palestinské autonomie), což představovalo velkou porážku pro Fatah a OOP. V roce 2007 pak Hamás během puče ovládl Pásmo Gazy a od té doby tam vládne. V důsledku toho došlo k posílení rivality mezi Hamásem a Fatahem, ke ztrátě spolehlivého palestinského partnera v mírovém procesu, nárůstu popularity pravicových stran a politik, a nakonec také ke vzestupu náboženského fundamentalismu a polarizaci a radikalizaci názorů většího počtu Palestinců a Izraelců (Caplan, 2020).

Hranice mezi Gazou a Izraelem se v následujících letech stala dějištěm ostřelování, nájezdů, únosů a bombardování, což vedlo Izrael ke třem válkám: Mezi lety 2008 a 2009 to byla operace Lité olovo, v roce 2012 operace Pilíř obrany a v roce 2014 operace Ochranné ostří. Tyto války si vyžádaly tisíce mrtvých a rozsáhlé škody na budovách a infrastruktuře. Od té doby došlo k mnoha střetům mezi Izraelci a Palestinci, které zahrnovaly útoky noži, střelbu a bombové útoky nebo události května 2021, o nichž pojednává tato diplomová práce (viz [kapitola 4.3](#)).

Řada aktérů, například Spojené státy, Rusko, Evropská unie a Organizace spojených národů, se v průběhu let snažila sjednat příměří a obnovit mírový proces z Osla. Konference v Annapolisu, mise amerického ministra zahraničí Johna Kerryho ani mírový plán Donalda Trumpa trvalé řešení nepřinesly. Trump zároveň uznal Jeruzalém za hlavní město Izraele a přesunul americké velvyslanectví z Tel Avivu do Jeruzaléma, za oba kroky byl kritizován (Caplan, 2020). V říjnu 2023 došlo k dalšímu posunu v konfliktu, když skupina Hamás 7. října zaútočila na Izrael a zabila přes 1 400 či zadržela více než 240 Izraelců. Po této události, popisované jako „bezprecedentní“ či označované za „izraelské 11. září“ následoval intenzivní útok Izraele na Pásmo Gazy, které si po měsíci vyžádaly více než 10 tisíc obětí (Wilson et al., 2023).

2.2 Současná situace

Kanadský výzkumník specializující se na situaci v Izraeli Neil Caplan (2020) považuje za klíčové otázky konfliktu svrchovanost nad územím, hranice a demografii. Další důležitou otázkou je status města Jeruzalém.

Svrchovanost nad územím a hranice

Obě strany si nárokují vládu nad stejným územím, které vychází z hranic Britského mandátu Palestina z let 1922 a 1948, přestože v minulosti se různé politické a náboženské skupiny v přesném rozsahu své „země zaslíbené“ lišily. Otázka palestinské svrchovanosti nad jejich územím (nebo jeho částí) je dodnes předmětem sporu (Caplan, 2020, s. 54). Palestinská území, Západní břeh Jordánu a Pásmo Gazy, jsou od roku 1967 okupována Izraelem.

Západní břeh je rozdělen do tří administrativních zón. Zóna A a částečně i zóna B jsou pod kontrolou Palestinské autonomie (též Palestinská samospráva), kde je zastoupena i největší a dominantní politická strana na palestinských územích – Fatah. Prezident Palestinské autonomie Mahmúd Abbás zároveň stojí v čele Fatahu. Oblast C plně spravuje pouze Izrael. V Oblasti C dochází ke stavbě židovských osad, ve východním Jeruzalémě pak vznikají židovská předměstí, za což je Izrael dlouhodobě kritizován mezinárodním společenstvím. V druhém okupovaném území, Gaze, vládne od roku 2007 militantní islamistická organizace Hamás, která je v konfliktu s Fatahem.² Obyvatelé Západního břehu i Pásmo Gazy se musí potýkat s opatřeními, jako jsou „vyhoštění, zákazy vycházení, checkpointy, omezení pohybu, deportace, uzavření škol nebo podniků, administrativní zadržení, demolice domů, zábory půdy pro účely výstavby pro často pochybné ‚vojenské‘ účely“ (Caplan, 2020, s. 258).

Za způsob, jakým Izrael zachází z Palestinci i izraelskými Araby, je země také kritizována. Různé lidskoprávní organizace v průběhu let v rozsáhlých zprávách uvedly, že Izrael zavedl systém útluaku a nadvlády nad Palestinci (včetně izraelských Arabů) ve prospěch židovských Izraelců a že se jedná o apartheid ve smyslu mezinárodního práva. Učinily tak například organizace B'Tselem (leden 2021), Human Rights Watch (duben 2021), Amnesty International (únor 2022). Izrael podobné závěry odmítá (Lederer, 2022).

Otázka hranic blízce souvisí s otázkou svrchovanosti nad územím. Klíčový byl podle Caplana rok 1993, kdy byly hranice součástí mírového rámce dohodnutého v Oslu jako jedna z „otázek ‚trvalého stavu‘, které měly být vyřešeny na cestě k dvoustátnímu řešení konfliktu“

---

² Palestina má status nečlenského pozorovatelského státu Organizace spojených národů a zastupuje ji tam zastřešující Organizace pro osvobození Palestiny.

(Caplan, 2020, s. 63). Hranice byly tématem také dalších summitů. Řešily se odchod Izraele z území obsazených v roce 1967 a výměny pozemků (Caplan, 2020).

Demografie

V době vzniku plánu OSN na rozdělení Palestiny tvořili Arabové zhruba dvě třetiny obyvatel území. Po roce 1948 se 750 tisíc Palestinců stalo uprchlíky po úprku či vysídlení. Jejich následný nárok na návrat do svých domovů nebo na odškodnění podpořilo i Valné shromáždění OSN. Počet palestinských uprchlíků se v průběhu času zvýšil téměř na šest milionů, přičemž asi 1,5 milionu žije v uprchlických táborech v Jordánsku, Libanonu, Sýrii, Pásmu Gazy a na Západním břehu Jordánu, včetně východního Jeruzaléma (UNRWA, n. d.). Možný návrat palestinských uprchlíků, včetně jejich potomků, do Izraele či palestinských území, případně přesídlení jinam, „představuje zásadní prvek ve všech možných jednáních směřujících k izraelsko-palestinské konečné dohodě i ke komplexnímu urovnání mezi Izraelem a arabskými státy“ (Caplan, 2020, s. 60; Rowey a Taylor, 2006).

Další důležitou skupinou jsou Arabové žijící v Izraeli. Přes 1,8 milionu obyvatel Izraele (asi pětina) jsou Arabové s izraelským občanstvím, velká část z nich se identifikuje jako Palestinci (Jerusalem Post Staff, 2019). Nakonec jsou zde Západní břeh a Pásmo Gazy, území okupovaná Izraelem od roku 1967, kde žije skoro 4,8 milionu Palestinců a téměř dva miliony z nich jsou uprchlíci. Na Západním břehu ale také žije přes 400 tisíc izraelských Židů v osadách, které jsou v rozporu s Ženevskou úmluvou o ochraně civilních osob za války, jak potvrdily Mezinárodní soudní dvůr nebo Rada bezpečnosti OSN (Caplan, 2020, s. 62). Židovští osadníci v minulosti se nacházející v Pásmu Gazy byli v roce 2005 Izraelem evakuováni a oblast byla předána Palestincům – avšak od té doby dochází k pozemní, vzdušné a námořní blokádě Gazy Izraelem a Egyptem. Možná anexe těchto dlouhá léta okupovaných území, například s cílem zajištění bezpečnosti nebo z náboženských důvodů, by ze Židů do budoucna učinila vlivem demografického vývoje v rámci Izraele menšinu. Téma bezpečnosti Izraele bývá v souvislosti s konfliktem často skloňováno. Výrazným podporovatelem Izraele v této oblasti jsou Spojené státy americké, podílely se i na financování izraelského systému protivzdušné obrany Iron Dome (Železná kopule) (Caplan, 2020; Rowley a Taylor, 2006).

Jeruzalém

Jeruzalém je pro obě strany nábožensky významný a Izrael ho vnímá jako své hlavní město. Palestinské vedení však také žádá Jeruzalém jako své budoucí hlavní město. Stav Jeruzaléma je v současnosti předmětem mnoha politických jednání a je důležitým bodem v jakémkoli budoucím mírovém řešení. Hlavní spor se týká právního statusu východního Jeruzaléma, a zejména jeruzalémského Starého města. Ve východní části Jeruzaléma se nacházejí významná židovská, muslimská a křesťanská svatá místa a obývají ji převážně Palestinci. V roce 1967 byl východní Jeruzalém obsazen Izraelem. Podle mezinárodního práva je považován za součást Západního břehu Jordánu, a tedy za součást palestinských území, a řada států ho považuje za současné (např. Argentina, Brazílie, Rusko) nebo budoucí (např. Austrálie, Finsko, Francie) hlavní město palestinského státu. Západní část města je domovem židovských Izraelců a izraelské vlády. Ohledně západního Jeruzaléma panuje shoda na tom, že je izraelský (Kaplow a Myre, 2018; Caplan, 2020).

2.3 Vztahy České republiky a Izraele a Palestiny

2.3.1 Historie

Československo bylo už od počátku myšlenky židovského státu nakloněno. Brzy po vzniku Československa došlo k uznání židovské národnosti a otevření konzulátu, později dokonce generálního konzulátu v Jeruzalémě. Po druhé světové válce obnovený československý stát podporoval vznik Státu Izrael a už pět dní po jeho vzniku v roce 1948 oficiálně uznal jeho nezávislost. Následně došlo k navázání diplomatických styků (Čejka, 2022, s. 286–287).

V první arabsko-izraelské válce Československo dodávalo Izraeli zbraně a bojová letadla, což je izraelskou stranou dodnes oceňováno. K pomoci došlo i přes změnu režimu v Československu v únoru 1948, navíc se souhlasem Sovětského svazu, který doufal, že získá nový stát na svou stranu a naruší americko-britskou hegemonii na Blízkém východě. To se však nestalo, a tak byl vztah východního bloku k Izraeli záhy přehodnocen (Čejka, 2022, s. 288).

Po tomto obratu dodávalo Československo zbraně arabským zemím, zejména Egyptu. Vztahy s Izraelem byly chladné a se začátkem Šestidenní války v roce 1967 došlo k jejich úplnému přerušení. „Během normalizace Československo pokračovalo v tvrdé a nepřátelské

politice vůči Izraeli a bylo jedním z mála států sovětského bloku, které nepovolovaly izraelským občanům vstup na své území“ (Čejka, 2022, s. 289).

V roce 1988 byl v Alžíru vyhlášen Palestinský stát, který ČSSR uznala. Zároveň se v tomto roce objevily náznaky změny politiky k Izraeli. Zlomový pak byl, jako i v jiných oblastech, 17. listopad 1989, hned v únoru 1990 byly obnoveny diplomatické vztahy mezi Československem a Izraelem. „Československo se po Maďarsku stalo druhou zemí, která s Izraelem obnovila diplomatické vztahy. Celou událost obklopovala nálada velkého očekávání a euforie“ (Čejka, 2022, s. 290). Byla obnovena velvyslanectví obou zemí a zaveden bezvízový styk.

2.3.2 Současnost

Dobré vztahy mezi zeměmi pokračují dodnes. Česká republika v současnosti udržuje vztahy jak s Izraelem, tak Palestinskou samosprávou. V České republice fungují velvyslanectví Izraele a zastupitelství Palestinské samosprávy, v izraelském Tel Avivu funguje ambasáda a na palestinských územích, konkrétně ve městě Rámaláh na Západním břehu Jordánu, se nachází styčný úřad při Palestinské samosprávě (Čejka, 2022, s. 284). Zahraniční politika vůči oběma entitám je tedy oddělená. Česká republika, stejně jako Evropská unie jako celek, prosazuje dvoustranné řešení konfliktu.

V průběhu let však došlo k určitému vývoji, k čemuž Čejka (2022, s. 292) uvádí: „Po odchodu prezidenta Václava Havla a příchodu některých pravicových vlád se vztahy České republiky k Izraeli posunuly od velmi pozitivních až po nekritické“. Postoje České vlády Čejka charakterizuje jako „nezřídka jednostranně proizraelské“ (Čejka, 2022, s. 296). A to do té míry, že pozice Česka bývá občas jiná než pozice ostatních států Evropské unie. Čejka poukazuje na situaci v roce 2012, kdy Česko jako jediná země bloku hlasovalo proti přijetí Palestiny jako nečlenského státu OSN. Ve prospěch Izraele vystupoval i prezident Miloš Zeman.

Jednostranné české postoje v roce 2020 vyvolaly reakci ministra zahraničí Tomáše Petříčka a jeho předchůdců Lubomíra Zaorálka a Karla Schwarzenberga. Ve společném článku kritizovali plány Izraele na anexi židovských osad na Západním břehu Jordánu. Článek vzápětí kritizovali například tehdejší prezident Miloš Zeman, premiér Andrej Babiš nebo politici z Občanské demokratické strany (Čejka, 2022).

3 Izraelsko-palestinský konflikt v médiích

Probíhající konflikt mezi Izraelem a Palestinou je jedním z nejtrvalejších sporů v novodobých dějinách. Jedná se o důležité téma pro média v různých částech světa a tento mediální obraz je předmětem rozsáhlého akademického výzkumu.

Sahin (2017) provedl metaanalýzu 50 studií na téma vyobrazení izraelsko-palestinského konfliktu. Nejčastěji se výzkumy zabývaly první a druhou intifádou, přičemž nejčastěji zkoumanými médii byly tisk a televize. Většina výzkumů zkoumala média v USA a Izraeli, následovaná Spojeným královstvím. Kromě intifád výzkumy zahrnuté v analýze zkoumaly také období kolem 11. září 2001, boje v Gaze a nucený odchod Palestinců po vzniku Izraele.

Podle Sahina došlo k výrazné změně obrazu Izraelců i Palestinců mezi dvěma intifádami. Ještě během první intifády byli Palestinci vykreslováni jako ti, kdo trpí a jsou v právu, a Izraelci jako útoční a nespravedliví. Od druhé intifády ale převažuje obraz Palestinců jako agresivních, teroristů nebo těch, kteří jsou s terorismem spojováni, a Izraelci naopak jsou ti, kdo trpí a s terorismem bojují. Tento trend je podle Sahina platný zejména pro americká média (Sahin, 2017).

Následující kapitoly představí vybrané výzkumy izraelsko-palestinského konfliktu ze zahraničí, a také z České republiky.

3.1 Zahraniční výzkumy

3.1.1 Předpojatost ve vlámském tisku

Annelore Deprez a Karin Raeymaeckers (2010) v článku *Bias in the news? The representation of Palestinians and Israelis in the coverage of the first and second intifada* zkoumaly vyobrazení Izraelců a Palestinců v belgickém zpravodajství o první a druhé intifádě. Intifády považují autorky za „klíčové události“ pro reprezentaci konfliktu, protože mezi nimi došlo k výrazné změně reprezentace obou stran. Zajímalo je zejména, jak jsou obě strany vyobrazeny a zda lze v tomto ohledu zjistit „nerovnováhu“. Podle autorek toto téma dosud v Evropě nebylo dostatečně prozkoumáno, zejména mimo televizní zpravodajství.

Autorky ve svém výzkumu použily kvantitativní obsahovou analýzu článků pěti celostátních vlámských deníků a hloubkové rozhovory s novináři, kteří se věnují izraelsko-palestinskému konfliktu. Analyzovaly všechna vydání novin v předem stanovených časových obdobích.

V obsahové analýze se soustředily na proměnné kontextu, označování, obětí a zdrojů. Výsledky interpretovaly také ve vztahu k ostatním výzkumům, které k tématu vznikly.

Deprez a Raeymaeckers uvádí, že „zatímco některé proměnné svědčí ve prospěch izraelského pohledu, jiné jasně odrážejí palestinskou perspektivu. Studie tedy nepotvrzuje hypotézu o proizraelské zaujatosti vlámských deníků“ (Deprez & Raeymaeckers, 2010, s. 91). Vyloučení proizraelské předpojatosti je v kontrastu s výsledky mezinárodních studií. Konstatují ale, že mezi intifádami došlo k proměně obrazu Palestinců i Izraelců. Zatímco obraz Palestinců byl poměrně pozitivní a stal se převážně negativním, u Izraelců lze vypořádat opačný trend.

Kontextuální informace

Studie dále potvrdila dosavadní poznatky poukazující na nedostatek kontextuálních informací, které by vysvětlovaly motivace aktérů, hlavní spory nebo původy konfliktu. Na základě hloubkových rozhovorů autorky uvádí, že hlavními důvody pro chybějící kontextuální informace jsou jednak povaha novin, která dává každému článku jen omezený prostor, jednak předpoklad novinářů, že veřejnost už má dostatečné informace o širších souvislostech konfliktu. Autorky u každé kontextuální informace zaznamenaly, zda byla přítomna a zda byla „široce diskutována“, avšak kategorizaci blíže nevysvětlují. Pět nejčastěji přítomných informací, které autorky zvýrazňují, jsou okupace palestinských území (v 39 % článků), problém palestinských uprchlíků (15,4 %), americké zapojení a pomoc Izraelcům (14,4 %), Izraelci jednající proti palestinskému teroru (14 %) a Izraelci jednají, aby si zajistili vlastní bezpečnost (0,8 %).

Výrazy použité ve zpravodajství

Deprez a Raeymaeckers dále zjistily, že výrazy označující Palestince i Izraelce jsou velmi omezené, přičemž rozdílné výrazy jsou použity pro Palestince a Izraelce. V souvislosti s Palestinci lze častěji narazit například na označení „hnutí“ (124 pro Palestince oproti 12 pro Izraelce), „terorista“ (108 vs. 24), „organizace“ (101 vs. 10), „radikál“ (94 vs. 4) nebo „skupina“ (85 vs. 5). S Izraelci se pak více pojí pouze „okupant“ (0 vs. 32). „Jinými slovy, silná označení jsou častěji spojována s palestinskými aktéry konfliktu“ (Deprez & Raeymaeckers, 2010, s. 100). Výraz „terorista“ se stal mezi intifádami častějším, ale novináři uvedli, že jsou ohledně jeho používání velmi opatrní.

Podobné platí pro výrazy pro činy jednotlivých aktérů. Pro činy Palestinců se používá „útok“ (700 označení pro palestinské a 66 pro izraelské činy) či „teroristický čin“ (32 vs. 4). Pro izraelské činy se používají jednak neutrálnější výrazy jako „čin“ nebo „incident“ (83 pro palestinské a 103 pro izraelské činy), ale také negativní spojení „invaze“ (0 vs. 34) nebo „pomsta“ (10 vs. 20). Palestinská území jsou vlámskými deníky nejčastěji označována jako „okupovaná“, izraelská obydlí v těchto územích pak jako „osady“. Tyto výsledky podle autorek jsou „v rozporu s názorem, že se při popisu intifád používá převážně izraelský slovník“ (2010, s. 107).

Informování o obětech

Co se týká obětí a role oběti, ukázalo se, že Palestinci jsou častěji vyobrazováni jako oběti a Izraelci více jako pachatelé. Dále bylo předmětem zkoumání informování o obětech a zveřejňování osobních informací obětí. Zde autorky došly ke zjištění, že více článků referuje o palestinských obětech (690 oproti 394), a častěji pak i publikují osobní informace těchto obětí (41,6 % článků oproti 24,9 %), což se liší od jiných studií. Nakonec v souvislosti s výrazy užívanými pro oběti autorky nezaznamenaly významný rozdíl mezi Izraelci a Palestinci, nejčastěji byly oběti „zabity“.

Zdroje

Nakonec bylo předmětem zkoumání použití zdrojů ve zpravodajství o intifádách. Na izraelské zdroje odkazuje 30,1 % článků, na palestinské 8,7 %. Téměř polovina (45,5 %) článků zmiňovala izraelské i palestinské zdroje. Izraelské zdroje jsou také častěji citovány, což zjistily i jiné studie, přestože palestinských citovaných zdrojů mezi intifádami výrazně přibýlo. Co se týká typu použitých zdrojů, na izraelské straně převažovaly politické a vojenské zdroje, na palestinské straně měly převahu politické a občanské zdroje, významně zastoupeny byly i „teroristické“ zdroje.

3.1.2 Obraz konfliktu v britské televizi

Lisa Thomas se v článku *Reconstructions of „reality“? The coverage of the Gaza withdrawal in the British media* věnovala britským médiím v období odchodu Izraele z Pásma Gazy, konkrétně jak tato událost byla prezentována na televizních stanicích BBC1 a Channel 4. Jak autorka uvádí v úvodu, jednalo se o „historickou“ událost, a obě média patří

mezi autoritativní zdroje o světovém dění, přičemž BBC je ze své podstaty pod ostrou kritikou podporovatelů obou stran.

Analýza zkoumala textové i vizuální prvky televizního zpravodajství. Kvantitativní obsahová analýza zjišťovala primárně, kolik času jednotlivé mediální obsahy věnovaly zpravodajství o události a zda byla ve zpravodajství věnována stejná pozornost Izraelcům i Palestincům. Dále byla použita také kvalitativní obsahová analýza ke zjištění, jak bylo o aktérech a událostech informováno. Mimo jiné práce rovněž zkoumala, nakolik zpravodajství poskytuje kontext k události, jaké výrazy se pojí s tématy a aktéry konfliktu, použitými zdroji a citovanými aktéry a narativní strukturou.

Z hlediska přítomnosti izraelských a palestinských aktérů ve zprávách BBC1 i Channel 4 podle autorky „prokázaly výraznou zaujatost ve prospěch Izraelců“. Izraelcům věnovaly velkou část času i vizuálních prvků. Izraelští osadníci a izraelské ozbrojené síly se ve zprávách objevili vícekrát než všechny ostatní skupiny, naopak palestinské jednotky měly nejméně výstupů, dokonce méně než palestinští militanti. Ve výsledku tedy obě stanice upřednostňovaly izraelský narativ a také Izraelce považovaly za více stojící za pozornost. Obdobně byli Izraelci citováni mnohem více než ostatní aktéři. Izraelští aktéři tvořili 76 % veškerého času citací ve zpravodajských pořadech Channel 4 a 87 % v případě BBC1. U Palestinců byl podíl 21 %, respektive 13 %.

Další část se věnovala terminologii konfliktu. BBC1 častěji zmiňovala Izraelce než Palestince, Channel 4 zmiňoval obě strany stejně. Podobně oba kanály mnohem více používaly termíny „Žid“ a „židovský“ než „Arab“ nebo „arabský“ a vyhýbaly se používání termínů jako „extremista“, „militant“ a „teororista“, které autorka považuje za sporné (Thomas, 2011, s. 529). Když už se objevily, pojily se s Palestinci a používali je hlavně izraelští respondenti. Termín „sionista“ se takřka nevyskytoval. O palestinských územích se častěji mluvilo jako o „okupovaných“ než „sporných“. Channel 4, na rozdíl od BBC1, pro území použil označení „Palestina“.

Channel 4 také více vysvětloval kontext okupace a zdůrazňoval její ilegalitu. V souvislosti s tím je nutné dodat, že Channel 4 svou délkou i typem pořadu má větší prostor poskytnout podrobné informace. Studie však obecně zjistila, že ani jeden kanál neposkytl dostatečný historický kontext ve zpravodajství. Většina se navíc ve vysílání objevila pouze první den.

Podle autorky nebyly dostatečně popsány například šestidenní válka v roce 1967, izraelské osady, jejich ilegality a související omezování Palestinců v přístupu k vodě.

Dominantním tématem obou stanic bylo trauma odcházejících osadníků. „Izraelci měli výrazný textový i vizuální prostor a izraelský příběh byl upřednostňován před palestinským“ (Thomas, 2011, s. 535). Izraelci jako skupina byli ve všech případech zmiňováni před Palestinci. Celkově podle autorky došlo k „posílení preferovaného sebeobrazu Izraele – jako národa, který za cenu velkých citových ztrát pro své občany podniká odvážné kroky směrem k míru“ (Thomas, 2011, s. 537).

3.1.3 Palestinci a delegitimizační mechanismy v hebrejských denících

Khalil Rinnawi (2007) ve svém článku zkoumal a srovnával obraz palestinských populací v Izraeli a okupovaných územích na začátku druhé intifády. Podle autora představoval říjen 2000 významný milník, protože se zapojily obě skupiny palestinské populace – tedy ti žijící v Izraeli a vlastníci izraelské občanství (též „izraelští Arabové“) i ti žijící v okupovaných územích. Nabízela se tedy příležitost porovnat, zda izraelský tisk přistupuje ke skupinám odlišně. Článek si také dával za cíl poskytnout seznam „delegitimizačních mechanismů“ užitých v médiích. Tyto mechanismy „slouží ke kumulativní delegitimizaci jednání znevýhodněných skupin v očích publika dominantní skupiny“ (Rinnawi, 2007, s. 154).

Autoři podnikli v první řadě kvantitativní obsahovou analýzu zpravodajských a publicistických článků o intifádě a jejich titulků během 25 dnů v říjnu 2000. Analyzovali dva ze tří nejvýznamnějších deníků publikovaných v hebrejštině: Yediot Ahronot a Ha'arec. Soustředili se na následující proměnné: počet zpráv o intifádě pro jednotlivé palestinské populace obsah zpráv, včetně zdrojů zpráv, a způsob, jakým hovoří o třech hlavních aktérech zpráv (židovští občané Izraele, palestínští občané Izraele a palestínští obyvatelé okupovaných území). Co se delegitimizačních mechanismů týká, Rinnawi a jeho kolegové využili již existující literatury, na jejímž základě identifikovali sedm mechanismů použitých v reportování izraelsko-palestinského konfliktu. Pomocí kvalitativní obsahové analýzy poté ověřovali, zda dochází k působení delegitimizačních mechanismů. Těmito mechanismy byly novinářská příslušnost (k dominantní, nebo znevýhodněné skupině obyvatel); zdroje reportování; prezentace znevýhodněné skupiny jako bezpečnostní hrozby; delegitimizace činů znevýhodněné skupiny a legitimizace činů dominantní skupiny; vyváženost zpravodajství; obviňování obětí a politika „mrkve na klacku“.

Výsledky podle Rinnawihho naznačovaly, že „zpravodajství izraelských tištěných médií o obou palestinských populacích mělo tendenci podkopávat jejich protesty v důsledku delegitimizačních mechanismů“ (Rinnawi, 2007, s. 157). Zároveň byly jen malé rozdíly mezi oběma populacemi, tudíž v období společenského napětí občanství nemá příliš velkou váhu. Podobně byl jen velmi malý rozdíl mezi oběma zkoumanými deníky. Izraelský tisk má tedy „také důležitou roli při reprodukci etnických stereotypů, které udržují cykly nerovnosti a útlaku mezi Palestinci“ (Rinnawi, 2007, s. 176).

Rinnawi prezentuje příklady jednotlivých delegitimizačních mechanismů v tabulce na stranách 174–175 (Rinnawi, 2007). Jedná se třeba o využívání bezpečnostních, policejních a vojenských zdrojů; prezentování Palestinců jako agresorů; kladení důrazu na násilnou povahu Palestinců a jejich provokaci bezpečnostních složek spíše než na násilnou reakci; přehlížení negativních důsledků násilí páchaného na Palestincích; vyšší podíl palestinského násilí než židovského; poskytování podrobnějších informací o židovských obětech nebo kladení odpovědnosti za události na palestinské vedení.

3.1.4 Absence kontextu v amerických médiích

Ackerman (2001) v článku *Al-aqsa intifada and the U.S. media* pojednával zejména o absenci kontextu ve zpravodajství amerických médií o druhé intifádě (intifádě al-Aksá). Média podle Ackermana (2001, s. 61) „nabízí omezený pohled na konflikt a ignorují klíčové otázky“.

Jednou z nich je okupace palestinských území, z níž se podle Ackermana stalo takřka „tabu“. V prvních měsících roku 2000 (intifáda začala v září 2000) se slovní spojení „okupovaná území“ objevilo jen v jednom procentu článků agentury Associated Press (AP), které obsahovaly slovo „Palestinci“, zatímco na začátku 90. let to byla skoro ve třetině článků. Podobná situace byla v hlavních televizních zpravodajských relacích ABC World News Tonight, NBC Nightly News a CBS Evening News, kdy se po vypuknutí bojů slovo „okupace“ či jedna z jeho variací vyskytovalo jen ve čtyřech příspěvcích z 99 (méně než 10 %). O něco více se slovo objevovalo na stanici CNN, ale stále se jednalo o méně než 20 %. Pro srovnání Ackerman uvádí, že v letech 1990–1992, kdy ještě probíhala první intifáda, obsahovalo slova jako „okupovaný“ více než tři čtvrtiny příspěvků na ABC a CBS, jež zmiňovaly Západní břeh či Gazu.

Ackerman na příkladech různých mediálních obsahů tvrdí, že kvůli absenci kontextu nejsou dostatečně vysvětleny křivdy obou stran a činy Palestinců jsou poté prezentovány jako nahodilé konfrontace či výbuchy násilí. Proti násilí Palestinců pak média staví „odplatu“ Izraelců. Jako další příklad Ackerman uvádí rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1322 ze 7. října 2000, která odsoudila „násilné činy, zejména nadměrné použití síly proti Palestincům“ a vyzvala „Izrael, okupační mocnost, aby důsledně dodržoval své právní závazky a odpovědnost“ (Rezoluce 1322, 2000). Podle Ackermana rezoluci věnovaly samostatný článek jen tři z 36 nejvýznamnějších amerických novin (Ackerman, 2001, s. 66). Ackerman také tvrdí, že selhání mírových jednání americké deníky připisovaly palestinskému vůdci Jásiru Arafátovi, a že média ve Spojených státech, která byla považována za protiizraelská či propalestinská, čelila výrazným tlakům.

3.1.5 Informování o obětech v izraelském tisku

Alina Korn se v článku *Reporting Palestinian Casualties in the Israeli Press: the case of Haaretz and the intifada* zaměřila na izraelský deník Ha'arec a to, jak Ha'arec informoval o palestinských obětech během prvního roku druhé intifády. Ha'arec patří mezi přední listy v zemi co se kvality týká (Korn, 2004, s. 252). Analýza se zaměřuje na tento deník, ale výsledky autorka srovnává se dvěma izraelskými bulvárními novinami Jedi'ot achronot a Ma'ariv. Oba tyto bulvární listy se podle autorky ve svém zpravodajství soustředily na izraelské oběti a počty palestinských obětí považovaly za „přestřelené“ a nástroj propagandy. Výzkum využil kvantitativní i kvalitativní obsahovou analýzu. Kvantitativní zkoumala přítomnost palestinských obětí v titulcích článků a na první straně, zatímco kvalitativní se soustředila na povahu zpráv a jejich obsahu i užívané referenční rámce.

V kvantitativní analýze Korn zjistila, že zprávy o palestinských úmrtích se vyskytly v 75,6 % vydání. Většinou se objevily uvnitř novin, ve třetině případů i na první straně, a občas dokonce v titulku na první straně. Postupem času se zprávy o palestinských obětech objevovaly na titulní straně stále méně. Hlavní zpráva o obětech pak v drtivě většině případů (79,8 %) byla otištěna uvnitř novin, což podle autorky ukazuje „tendenci zlehčovat význam palestinských obětí a ‚skrývat‘ je, nebo alespoň jejich část, v rámci širšího zpravodajství“ (Korn, 2004, s. 253). Na druhé straně Ha'arec reportoval konzistentně a zveřejňoval detaily o obětech, jako jméno nebo věk.

Kvalitativní analýza odhalila, že o obětech se informovalo jako o důsledku izraelské reakce na palestinské násilí. Informace, že oběťmi nebyli teroristé, ale neozbrojení civilisté, se objevovaly až dále v textu. Výjimkou byly zprávy od korespondentky deníku z okupovaných území. Deník Ha'arec také často využíval fráze jako „zabití v konfrontacích“ nebo „zabití v incidentech“, které jsou součástí slovníku izraelské armády. S tím souvisí fakt, že vyjádření izraelské strany předcházelo vyjádření Palestinců a deník značně spoléhal na oficiální izraelské zdroje, které zdůrazňovaly potřebu vojensky potlačit povstání.

3.1.6 Knižní studie britského televizního zpravodajství

Greg Philo a Mike Berry provedli rozsáhlou studii britského televizního zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu a své výsledky shrnuli v knize *Bad News from Israel* a později v novém vydání *More Bad News From Israel*. Nejprve zkoumali vysílání stanic BBC a ITV během druhé intifády (konkrétně v letech 2000 až 2002), poté přidali studii o válce v Gaze v letech 2008–2009, díky čemuž bylo podle autorů možné obohatit dřívější zjištění a zaznamenat určitý vývoj. Kniha také obsahuje rozsáhlou část o historii konfliktu. Za klíčové události nezbytné k pochopení konfliktu autoři považují události roku 1948 (vznik Izraele a vysídlení Palestinců) a okupaci palestinských území po válce v roce 1967 (Philo & Berry, 2011).

Samotný výzkum zkoumá zpravodajství ze dvou pohledů. Tím prvním jsou mediální obsahy, tedy televizní vysílání. Autoři provedli obsahovou analýzu přepisu vybraných zpravodajských relací na kanálech BB1 a ITV (Channel 3). Zaměřili se na informace o historii a původu konfliktu, motivy aktérů, kdo je označován za původce násilí, informování o obětech nebo použitý jazyk, kolik prostoru dostávají různá témata atd. Zároveň provedli několik rozhovorů s novináři a editory. Druhý pohled výzkumu zkoumal publika pomocí dotazníků a focus groups. Diváků se ptali zejména na asociace spojené s konfliktem, zdroje informací, informace o příčinách konfliktu a obětech, nebo zájem zprávy (Philo & Berry, 2011).

Výzkumem druhé intifády se zjistilo, že v médiích chyběl palestinský pohled, stejně jako důvody chování Palestinců. Byli prezentováni jako ti, kdo způsobují problémy, a Izraelci naopak jako ti, kteří reagují na činnost Palestinců. Příčiny konfliktu tak, jak je vidí Izraelci, byly naopak podrobně popsány. Navíc byl kladen důraz na jejich potřebu bránit se před terorismem. Palestinci byli prezentováni jako útočící agresoři, zatímco Izraelci na tyto útoky

reagovali. Izrael také dominoval reportování z hlediska počtu citací a zveřejněných prohlášení (Izraelci byli dotazováni dvakrát častěji než Palestinci). Pro Palestince se používala slova jako „terorista“, pro Izraelce „extremista“. Nakonec přestože v konfliktu bylo zaznamenáno více palestinských obětí, média více informovala o izraelských, a také jazyk používaný pro oběti byl jiný. Izraelské oběti byly například „chladnokrevně zabity“ či „brutálně zavražděny“, pro Palestince takové výrazy použity nebyly. Výsledky z let 2008 a 2009 potvrdily, že pokračuje preference izraelského pohledu na příčiny konfliktu, stejně jako prezentování aktivit Izraelců jako odpovědí na problémy, které způsobili Palestinci (Philo & Berry, 2011).

Podle autorů „absence informací vysvětlujících palestinské reakce a akce může ovlivnit přesvědčení a postoj veřejnosti ke konfliktu“ (Philo & Berry, 2011, s. 269). Dlouho například převládal mezi diváky názor, že v konfliktu je více izraelských obětí než palestinských. Zároveň autoři zaznamenali zvyšující se zájem o zpravodajství o konfliktu, pokud diváci lépe chápali historii a příčiny konfliktu. Příčinami stranění médií v konfliktu jsou podle autorů efektivní izraelská PR-strategie, lobbování a politické i ekonomické vztahy Spojeného království, Spojených států a Izraele (Philo & Berry, 2011).

3.2 České výzkumy

V České republice vzniklo poměrně málo výzkumů zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu. Pro tuto práci je patrně nejvíce relevantní diplomová práce Lenky Houškové (2018), která se zaměřila na rámcování izraelsko-palestinského konfliktu v českých denících v letech 2012 a 2014. Přestože výsledky napříč deníky nebyly totožné, celkově se častěji vyskytovalo proizraelské rámcování, toto rámcování také převažovalo u dvou ze tří zkoumaných deníků. Často přítomnými rámci byly rámec naplněného poháru izraelské trpělivosti, rámec izraelské brutality a rámec mocenských zájmů.

Činy Izraelců byly v novinách také více legitimizovány, nejčastěji jako sebeobrana, zatímco palestinské činy nebyly „téměř vůbec legitimizovány“ (Houšková, 2018, s. 55). Co se delegitimizace týká, izraelské činy byly nejčastěji delegitimizovány zlidšťováním obětí násilí a palestinské poukazováním na zločinnost činů. Obecně byla také Izraeli věnována větší pozornost (Houšková, 2018).

METODOLOGICKÁ ČÁST

4 Metodologie

4.1 Cíl výzkumu, výzkumné otázky

4.1.1 Vymezení výzkumného cíle

Cílem výzkumu v této diplomové práci je zjistit, zda se ve zpravodajství českých médií o izraelsko-palestinském konfliktu objevují prvky mediální předpojatosti, případně které. Pozorovanými prvky jsou přítomnost kontextuálních informací o konfliktu, označení používaná pro činy, aktéry a území, a způsob informování o obětech střetů. Předmětem výzkumu jsou střety v květnu 2021 v českých online médiích. Pro naplnění výzkumného cíle bylo stanoveno několik výzkumných otázek, které jsou představeny níže. Otázky a metodologie výzkumu čerpají inspiraci převážně z výzkumu Annelore Deprez a Karin Raeymaeckers (2010) *Bias in the news? The representation of Palestinians and Israelis in the coverage of the first and second intifada*, podrobněji popsáno v [kapitole 3.1.1](#).

Květnové boje byly jako událost, jež je analyzována, zvoleny proto, že se jedná o nedávnou a zároveň významnou konfrontaci v rámci izraelsko-palestinského konfliktu (viz [kapitola 4.3](#), popisující květnové dění). Je pravda, že minulé výzkumy představené v [kapitole 3](#) se soustředily na starší události a často přímo na první a druhou intifádu (nebo obě), což platí i pro práci Annelore Deprez a Karin Raeymaeckers. Jak však bylo uvedeno v téže kapitole, závěry výzkumů konfliktu jsou v případě období od druhé intifády dále poměrně konzistentní, zejména na úrovni přítomnosti kontextuálních informací a používaných označení. Obraz Palestinců se výrazně proměnil mezi první a druhou intifádou a jejich vykreslování jako teroristů nebo těch, kteří jsou spojováni s terorismem, přetrvává (Sahin, 2017).

4.1.2 Výzkumné otázky

HVO: Které prvky předpojatosti lze vypožorovat ve zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu?

Hlavní výzkumná otázka pojednává o tzv. předpojatosti (biasu) ve zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu. Přítomnost prvků předpojatosti na základě dat získaných pro zodpovězení vedlejších výzkumných otázek. Těmito prvky jsou úplnost informování

(přítomnost kontextuálních informací); výrazy použité pro aktéry konfliktu, jejich činy a oběti konfliktu; označení pachatelů a obětí konfliktu; a míru detailů zveřejněných o obětech konfliktu.

Jak uvádí Deprez a Raeymaeckers (2010), řada studií – zaměřujících se převážně na média ve Spojených státech amerických a Izraeli – zmiňuje neúplnost zpravodajství a předpojatost ve prospěch izraelské strany. Sahin (2017) v analýze výzkumů na téma izraelsko-palestinského konfliktu došel k závěru, že od druhé intifády dále jsou Palestinci spojováni s terorismem a Izraelci s utrpením. Deprez a Raeymaeckers (2010) však předpojatost ve zpravodajství na základě výzkumu přítomnosti kontextu, označení činů a aktérů, informování o obětech a používání zdrojů neobjevily, přestože kontextuální informace chyběly: „Jinými slovy, na rozdíl od celosvětových zjištění o mezinárodním zpravodajství, se ukazuje, že vlámské deníky informují o intifádách poměrně vyváženě“ (Deprez & Raeymaeckers, 2010, s. 107).

Neureiter (2017) zkoumal přímo mediální předpojatost a její původ, a to v německých, britských a amerických novinách. Pro jeho zkoumání využil metodu, již rozvinuli Dave D'Alessio a Mike Allen. Zjistil, že německé zpravodajství „vykazuje značnou protizraelskou zaujatost“ (2017, s. 66), následované britským tiskem, kde byly závěry podobné. Výsledky ze Spojených států byly neurčité. Nakonec Lenka Houšková (2018, s. 66) ve své diplomové práci zaměřené na rámcování izraelsko-palestinského konfliktu v českých médiích „potvrdila výsledky zahraničních výzkumů i předchozího výzkumu z českého prostředí, které poukazují na tendenci médií upřednostňovat spíše izraelský pohled na izraelsko-palestinský konflikt“.

VVO1: Do jaké míry se v textech vyskytují kontextuální informace o konfliktu?

První vedlejší výzkumná otázka se zaměřuje na to, zda se v textech publikovaných o izraelsko-palestinském konfliktu vyskytuje popis kontextu a pozadí konfliktu či situace. V jednotlivých článcích je vždy zjištěna jedna hlavní kontextuální informace a dvě vedlejší, na základě toho lze pak určit, jak často a s jakou významností jsou jednotlivé kontextuální informace přítomné v reportování. Příkladem takových informací jsou vysvětlení statusu města Jeruzalém, problematika izraelských osad nebo záležitosti z oblasti mezinárodního práva. Důležitost kontextu v reportování o konfliktech zdůrazňují například Lynch a McGoldrich, autoři knihy *Peace Journalism* zaměřující se na to, jak většina zpravodajství o konfliktech nevědomky podněcuje další násilí. Novináři by podle nich měli prozkoumat

pozadí a souvislosti vzniku konfliktu a představit možná řešení, aby byl konflikt zobrazen realisticky, transparentně a srozumitelně (Lynch & McGoldrick, 2005).

Dunsky (2001) spatřuje jeden z projevů předpojatosti právě v absenci informací poskytujících kontext. To vede k omezenému pohledu na konflikt a znesnadňuje utváření informovaného veřejného mínění. Jako příklad Dunsky uvádí nepřítomnost informací o zapojení Spojených států do izraelsko-palestinského konfliktu, kde země hraje roli zprostředkovatele mírového procesu, a zároveň dodává Izraeli zbraně a vojenskou techniku. Podle Thomas (2011) nedostatek kontextu brání porozumění konfliktu. „Absence smysluplného historického kontextu znamená, že zprávy mohou být manipulovány částečným výběrem faktů, které mohou rekonstruovat různorodé sociální skutečnosti“ (Thomas, 2011, s. 531).

K závěru, že v článcích a dalších výstupech o izraelsko-palestinském konfliktu kontextuální prvky chybí, dospěla také řada dalších zahraničních výzkumů a publikací (např. Ackerman, 2001; Philo & Berry, 2011). Deprez a Raeymaeckers (2010) na příkladu vlámského tisku došly ke stejnému závěru a zjistily, že důvodem vynechání kontextu může být nedostatek místa v novinách, respektive omezený prostor na článek, který novináři mají. K tomu je důležité dodat, že v online médiích, která zkoumá tato diplomová práce, podobné rozsahové omezení neexistuje.

VVO2: Jaké výrazy se pojí s konfliktem?

Druhá vedlejší výzkumná otázka pokrývá výrazy, které se v souvislosti s izraelsko-palestinským konfliktem používají. Na základě rešerše a ostatních výzkumů je sledována četnost používání konkrétních výrazů, když média píšou o Izraelcích a Palestincích. Minulé výzkumy ukázaly na rozdílnost v označování jak Izraelců a Palestinců, tak činů obou stran. S Palestinci se například běžně pojí „silné“ výrazy jako „terorista“ a „útok“, zatímco „neutrálnější“ výrazy, například „incident“ či „ofenziva“ jsou používány převážně při popisu izraelských činů (Deprez & Raeymaeckers, 2010; Zelizer et al., 2002). Další oblastí je způsob označování izraelských osad, které Izrael buduje na územích okupovaných od šestidenní války. Tato území jsou podle Rady bezpečnosti OSN nebo Mezinárodního soudního dvora okupována a samotné osady nelegální (viz [kapitola 2](#)), avšak ne vždy se pojmy „nelegální“ a „okupovaná“ (případně „okupace“) v novinářských textech vyskytují (Ackerman, 2001; Dunsky, 2001; Thomas, 2011). Posledním bodem je zjištění, jaké výrazy

se pojí se smrtí obětí (například zda byli lidé „zabiti“, „zavražděni“ apod.). K podrobnějšímu prozkoumání tématu označování slouží čtyři doplňkové výzkumné otázky:

DVO1: Jak jsou označováni Izraelci a Palestinci?

DVO2: Jak jsou označovány činy Izraelců a Palestinců?

DVO3: Jak jsou označována palestinská území?

DVO4: Jak jsou označovány izraelské a palestinské oběti konfliktu?

VVO3: Koho média označují za oběti a pachatele konfliktu?

Třetí vedlejší výzkumná otázka zkoumá, koho média v titulcích článků označují za pachatele a koho za oběti v rámci izraelsko-palestinského konfliktu. Titulky „poskytují interpretační rámec jazykových znaků, které mají konzumenty zpráv navigovat k ‚preferovanému čtení‘ určitých narativů“ (Thomas, 2011, s. 535). Deprez a Raeymaeckers (2010) zjistily, že Palestinci jsou v titulcích článků častěji prezentováni jako oběti a Izraelci jsou spíše pachatelé. Zelizer et al. (2002) naopak v titulcích deníku The New York Times zaznamenali častější označení Palestinců jako agresorů a Izraelců jako obětí.

VVO4: O kterých obětech média zveřejňují více osobních informací?

Tato výzkumná otázka se věnuje přítomnosti osobních informací o obětech v textech. Konkrétně se zabývá tím, jaké informace jsou v článcích zveřejněny, a zda jsou tedy více individualizovány izraelské, či palestinské oběti. Zveřejnění osobních informací, jako jméno, věk, profese nebo rodinný stav, vede k větší personalizaci jedinců a obecně podrobnějšímu reportování. V případě dosavadních výzkumů izraelsko-palestinského konfliktu nejsou výsledky jednoznačné. Korn (2004), Rinnawi (2007) v izraelském tisku nebo Philo a Berry (2011) v britských televizích zjistili častější přítomnost takových informací u izraelských obětí, ale Deprez a Raeymaeckers (2010) objevily ve vlámských novinách opak.

4.2 Metoda výzkumu

Pro zodpovězení výzkumných otázek tato diplomová práce využívá kvantitativní obsahovou analýzu zaměřenou na proměnné kontextu, označování, informování o obětech a zdrojů. Bernard Berelson (1952) definoval obsahovou analýzu jako „výzkumnou techniku pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu komunikace“. Jedná se o metodu běžně používanou ke zkoumání mediálních obsahů, jejím typickým rysem je vysoká strukturovanost a je vhodná pro zpracování velkého množství textů. Během

kvantitativní obsahové analýzy se typicky určí základní a výběrový soubor, který specifikuje, jaké mediální obsahy jsou zkoumány. Následně je nutné zvolit a definovat jednotku měření. Na jednotlivých jednotkách mediálních obsahů jsou poté zkoumány zvolené proměnné a jejich kategorie. Tyto kategorie se musí u každé proměnné vzájemně vylučovat a zároveň pokrývat všechny možnosti. Nakonec je důležité, aby každá jednotka byla zařaditelná právě do jedné kategorie dané proměnné. Po sestavení kódovací knihy („soustavy proměnných a jejich kategorií“) jsou v procesu nazývaném kódování zpracovány zvolené mediální obsahy (jednotka po jednotce) a dojde k zaznamenání kódů kategorií jednotlivých proměnných (Trampota a Vojtěchovská, 2010, s. 106).

4.2.1 Sledované proměnné

Proměnné sledované u jednotlivých článků lze rozdělit do několika typů (skupin). Kompletní přehled proměnných a jejich kategorií lze najít v kódovací knize, jež je přiložena k této práci (příloha č. 1). Proměnné z velké části pochází z výzkumu Deprez a Raeymaeckers (2010), ale byly rozšířeny, protože autorky ve svém výzkumu zahrnovaly jen informace a události předcházející intifádám. Proměnné byly rozšířeny zejména o nedávné dění, ale také o pojmy, které v článku autorek nebyly zmíněny (není jasné, zda nebyly kódované, nebo byly kódované, a v kódovaných textech se nevyskytovaly), ale v českém prostředí se používají. Důvodem byla kupříkladu existence více možných překladů anglických slov (např. *response* může být přeloženo jako odpověď i reakce) nebo bylo během kódování vyzorováno, že se určitý výraz objevuje často, a není v kódovací knize. Takto byla doplněna označení jako „bombardování“, „nálety“, „odpověď“, „odveta“ nebo „protiútok“.

Kódovanými proměnnými byly v první řadě obecné proměnné, tedy datace článku, médium a titulky. Další skupina proměnných zjišťuje, zda se v článcích vyskytují jednotlivé kontextuální informace (např. dění předcházející střetům, zvláštní status Jeruzaléma, vláda Hamásu v Pásmu Gazy, vztah Česka a Izraele apod.). Kontextem je v tomto smyslu soubor informací, které pomáhají lépe porozumět určitému tématu konfliktu nebo konkrétní události či situaci, o nichž článek pojednává. Prostá zmínka pojmu jako „šestidenní válka“ není tedy považována za kontextuální informaci. V každém článku jsou identifikovány maximálně tři kontextuální informace, jedna hlavní a dvě vedlejší. V případě, kdy není na první pohled zřejmé, který kontext je výraznější, rozhoduje jejich pořadí v textu.

Další skupina proměnných slouží ke zjištění, zda se v článku vyskytují konkrétní slova a slovní spojení a v souvislosti s jakou skupinou se používají (Izraelci, Palestinci). Příkladem jsou výrazy aktivista, hnutí, terorista pro aktéry konfliktu; provokace, útok, vojenská operace pro činy; a masakr, vražda, zabití pro oběti. Každé označení může být použito pro obě skupiny – ve výzkumu Deprez a Raeymaeckers (2010) byla takových výrazů spousta, pouze slova jako „okupant“ nebo „ofenziva“ byla asociována jen s jednou stranou konfliktu (v obou případech s Izraelci). Počítají se výrazy použité v přímých a nepřímých citacích i ty, které nejsou nikomu připsány – ve výsledném kódování se nerozlišuje, zda konkrétní označení pochází od novináře, nebo od jedné ze stran konfliktu.

Část proměnných se zaměřuje na titulky. Jednak se zjišťuje, jestli je v titulku některá ze stran označena za pachatele a druhá za oběť, a zároveň zda titulek mluví o izraelských či palestinských obětech konfliktu (například zmiňuje počet obětí nebo konkrétní oběti). Nakonec proměnné zkoumají, jestli tělo článku hovoří o obětech (případně jakých) a jestli o jednotlivých obětech poskytuje osobní informace (zejména jméno, věk, rodinný stav, povolání).

4.2.2 Základní a výběrový soubor

V případě této diplomové práce jsou základním souborem česká online média. Výběrový soubor (vzorek) je definován časově, z hlediska zvoleného média a žánrově. Analyzovány jsou zpravodajské články publikované v online médiích Deník.cz, iDnes.cz (zpravy.idnes.cz), iPrima.cz (CNN Prima News, cnn.iprima.cz), Novinky.cz, Seznam Zprávy.cz v období mezi 29. dubnem a 28. květnem 2021 (včetně). V rámci zvolených portálů a dnů byly kódovány všechny relevantní články.

Analytickou jednotkou je článek v online médiu. Články musí být zpravodajské a věnovat se primárně květnovým bojům, případně jejich příčinám a důsledkům, a nikoliv například volbám nebo nesouvisejícím událostem v Izraeli či regionu (zde autor vychází ze studie Deprez a Raeymaeckers (2010), které postupovaly stejně ve svém výzkumu zaměřeném na první a druhou intifádu). Započítány byly i články, které pojednávaly o událostech mimo Izrael souvisejících s konfliktem (např. protiizraelské demonstrace).

Data pro sledování obsahů byla určena podle období, kdy květnové boje probíhaly, tedy od prvních potyček mezi demonstrujícími 6. května³ do podpisu příměří 21. května, k němuž byl připočten týden před začátkem období a týden po jeho konci. Média byla zvolena na základě faktu, že se v roce 2021 jednalo o pět nejnavštěvovanějších zpravodajských webů v České republice z pohledu průměrného počtu měsíčních reálných uživatelů (RU). Nejnavštěvovanější Seznam Zprávy průměrně zaznamenaly přes pět milionů reálných uživatelů měsíčně (Vojtěchovská, 2022 podle dat Netmonitoru).

Pro shromáždění a výběr článků byla použita aplikace NewtonOne (Newton Media Search), zpřístupňující archiv českých a slovenských mediálních výstupů. Kromě časového rozmezí a předem definovaných zdrojů bylo postupně zadáno několik vyhledávacích výrazů: Izrael, Palestina, izraelský, palestinský, izraelsko-palestinský, Gaza, Jeruzalém, Izraelci, Palestinci, Izraelec, Palestinec, Izraelka, Palestinka. NewtonOne automaticky vyhledává i skloňované tvary slov. Takto bylo shromážděno 452 článků. Z tohoto souboru byly poté odebrány irelevantní články, tedy ty, které nepojednávaly primárně o konfliktu, ale třeba o covidu-19. Nakonec zbylo 246 článků, z nichž 243 bylo stále aktivních (zbývající tři byly vydavatelem deaktivovány), a těchto 243 článků bylo nakonec kódováno.

4.3 Popis zkoumaného období

Zkoumané období zahrnuje střety v květnu 2021 a krátké časové úseky před boji a po nich. Květnový konflikt trval zhruba dva týdny, přesto byl označen za nejhorší eskalaci od roku 2014, kdy Izrael podnikl dvouapůlměsíční vojenskou operaci Ochranné ostří v Pásmu Gazy (Cai et al., 2021). V období od začátku měsíce do 21. května, kdy se Izrael a Hamás dohodly zastavit palbu, docházelo k protestům a ke srážkám mezi protestujícími a policisty (v Jeruzalémě i okupovaných územích), a dále k raketovým útokům jak ze strany Hamásu (hnutí vládnoucího v Pásmu Gazy) a palestinské militantní organizace Islámský džihád, tak ze strany Izraele, který ostřeloval Gazu. Podepsání příměří mezi Izraelem a Hamásem nakonec zprostředkoval Egypt, obě strany prohlásily, že zvítězily (Al-Mughrabi et al., 2021).

Během 11 dnů ostrých bojů zemřelo v Izraeli 13 lidí (z toho 12 civilistů) a v Gaze přes 260 lidí, nejméně 129 z nich podle Organizace spojených národů bylo civilistů. Podle

---

³ Je třeba dodat, že v případě těchto bojů nemá začátek tak pevnou hranici jako konec. Někdo by za začátek mohl považovat například až 10. květen, kdy došlo k prvním raketovým útokům na Izrael (viz kapitola 4.3). I proto bylo do výzkumu zahrnuto několik dnů před boji.

izraelské armády bylo v Gaze zabito přes 200 militantů, Hamás uvádí 80 (BBC, 2021). Nevládní organizace Human Rights Watch v souvislosti s raketovými útoky uvedla, že „izraelské síly a palestinské ozbrojené skupiny provedly během bojů v Pásmu Gazy a Izraeli v květnu 2021 útoky, které porušily válečné právo a zřejmě se rovnají válečným zločinům“ (HRW, 2021). I kvůli květnovým událostem byl rok 2021 z hlediska počtu dětských obětí (DCIP, 2021) a ztrát na životech obecně (B'Tselem, 2022) nejhorším rokem izraelsko-palestinského konfliktu od roku 2014. Konkrétně 14. květen byl pak nejsmrtejnějším dnem na Západním břehu Jordánu od roku 2002 (B'Tselem, 2022).

Počátek eskalace můžeme hledat na začátku května, kdy Palestinci ve východním Jeruzalémě protestovali proti očekávanému rozhodnutí izraelského Nejvyššího soudu o vystěhování šesti palestinských rodin ve čtvrti Šejch Džarráh na základě nároků židovských osadníků. Izraelci a Palestinci se pak přímo ve čtvrti poprvé střetli 6. května, kdy izraelští osadníci a členové krajně pravicové politické strany s kořeny v protiarabské extremistické skupině postavili stůl naproti Palestincům. Palestinci a Izraelci po sobě začali házet kameny a židle, nakonec zasáhla policie (The Associated Press, 2021). Dalšího dne, 7. května, se palestinští demonstranti střetli s izraelskou policií, která následně vtrhla do areálu mešity Al-Aksá, která se nachází na Chrámové hoře. Poté, co Izrael 10. května nesplnil ultimátum Hamásu, aby se izraelské bezpečnostní síly stáhly z komplexu Chrámové hory i ze Šejch Džarráhu, zahájily Hamás a Islámský džihád ostřelování Izraele, který palbu opětoval.

Demonstracím proti vystěhování Palestinců přímo předcházely drobnější dubnové potyčky související s kroky izraelské policie zejména v Jeruzalémě. Nejvýraznějšími incidenty bylo nucené ukončení vysílání modlitby z mešity Al-Aksá, údajně aby nerušilo projev izraelského prezidenta, dále uzavření náměstí před Damašskou bránou, kde se Palestinci shromažďují během ramadánu, či zavedení limitu osob na modlitby v mešitě Al-Aksá. Další události z této doby zahrnovaly pochod krajně pravicové židovské skupiny Jeruzalémem za skandování „Smrt Arabům!“, útoky na palestinské domovy nebo útoky na Židy ze strany Palestinců – video teenagera fackujícího ortodoxního Žida na jeruzalémské rychlodráze se stalo virální na sociální síti TikTok a inspirovalo i další (Kingsley, 2021; Haaretz, 2021). Širší kontext izraelsko-palestinského konfliktu, včetně historie, je popsán v [kapitole 2](#).

5 Výsledky

Celkem bylo v čtyřtýdenním období mezi 29. dubnem a 28. květnem analyzováno 243 článků, které byly považovány za relevantní vzhledem k cíli této práce (zpravodajské články věnující se primárně květnovým bojům, případně jejich příčinám, důsledkům). Články byly publikovány ve vybraných pěti online médiích: Deník.cz, iDnes.cz (zpravy.idnes.cz), iPrima.cz (CNN Prima News, cnn.iprima.cz), Novinky.cz, Seznam Zprávy.cz. Každé médium bylo ve výsledném vzorku zastoupeno, a přestože porovnání jednotlivých webů není cílem této práce, rozdíly stojí za pozornost. Jak ukazuje tabulka č. 1: Počty článků zveřejněných v jednotlivých médiích, nejvíce článků bylo zveřejněno na webu iDnes.cz a Novinky.cz, následovaly Seznam Zprávy.cz a iPrima.cz. Rozdíly mezi těmito portály byly poměrně malé, nejvýznamnější rozdíl byl vyzorován na webu Deník.cz, který zveřejnil méně než polovinu článků oproti iPrima.cz.

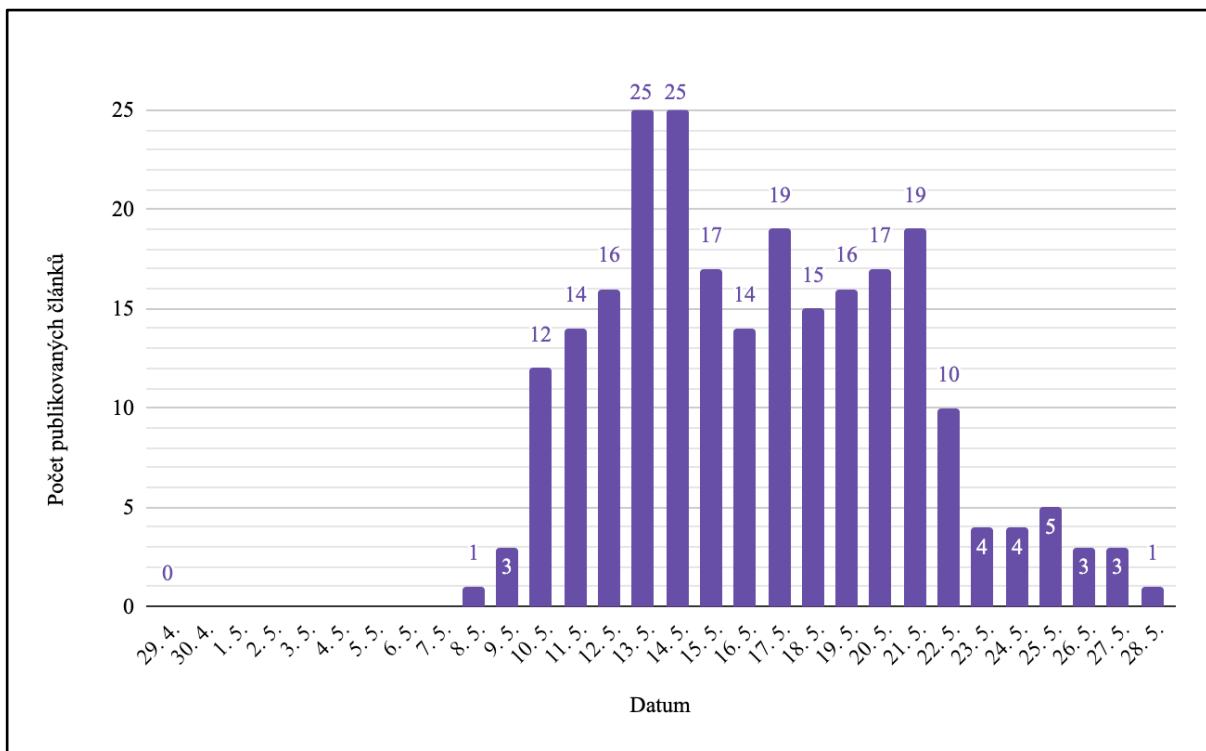
Tabulka č. 1: Počty článků zveřejněných v jednotlivých médiích

Médium	Počet článků	Podíl (v %)
zpravy.idnes.cz	62	25,51
novinky.cz	59	24,28
seznamzpravy.cz	51	20,99
cnn.iprima.cz	48	19,75
denik.cz	23	9,47
Celkem	243	100

Zdroj: Jiří Lacina

V průměru bylo každý sledovaný den zveřejněno zhruba osm článků, jak ale ukazuje graf č. 1: Počet článků publikovaných v jednotlivých dnech, první článek o těchto střetech se objevil až 8. května a pojednával o střetech Palestinců s izraelskou policií, která poté vtrhla do areálu mešity Al-Aksá. Počet článků se většinu dnů držel kolem 15, vrcholem byly 13. a 14. květen, kdy bylo oba dny zveřejněno 25 článků. Naopak počet článků strmě klesl po 21. květnu, kdy se Hamás a Izrael dohodly na klidu zbraní. Většina článků (90 %) tak byla koncentrována mezi 10. a 22. květnem, což odpovídá období mezi prvním útokem Hamásu a klidem zbraní. Událostem předcházejícím této eskalaci média prakticky nevěnovala pozornost, až pak zpětně.

Graf č. 1: Počet článků publikovaných v jednotlivých dnech, N=243, absolutní hodnoty

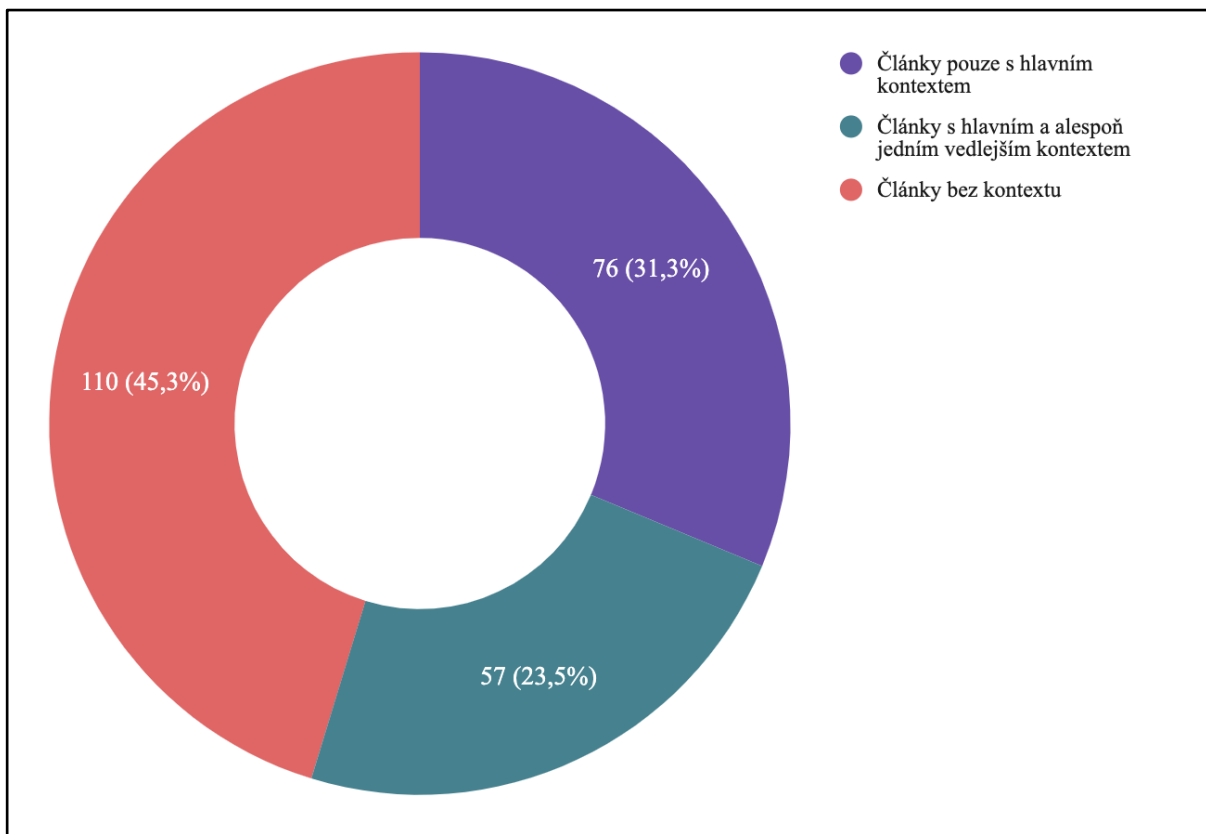
Zdroj: Jiří Lacina

Následující kapitoly postupně zodpoví vedlejší výzkumné otázky diplomové práce, a nakonec i hlavní výzkumnou otázku.

5.1 VVO1: Do jaké míry se v textech vyskytují kontextuální informace o konfliktu?

První vedlejší výzkumná otázka se zabývala přítomností kontextu v příspěvcích pojednávajících o konfliktu. V každém článku byly nakódovány až tři kontextuální informace (jedna hlavní, nejvýraznější, a dvě vedlejší). V téměř polovině článků (45,3 %) nebyl přítomen ani jeden kontext. Zhruba ve třetině článků (31,3 %) byl pouze hlavní kontext a ve čtvrtině (23,5 %) bylo kontextů přítomno více (tedy hlavní i vedlejší kontextuální informace). Pokud tedy v článku nějaký kontext byl, ve většině případů byl pouze jeden (viz graf č. 2: Přítomnost kontextu v člancích).

Graf č. 2: Přítomnost kontextu v článcích, N=243, absolutní hodnoty a %

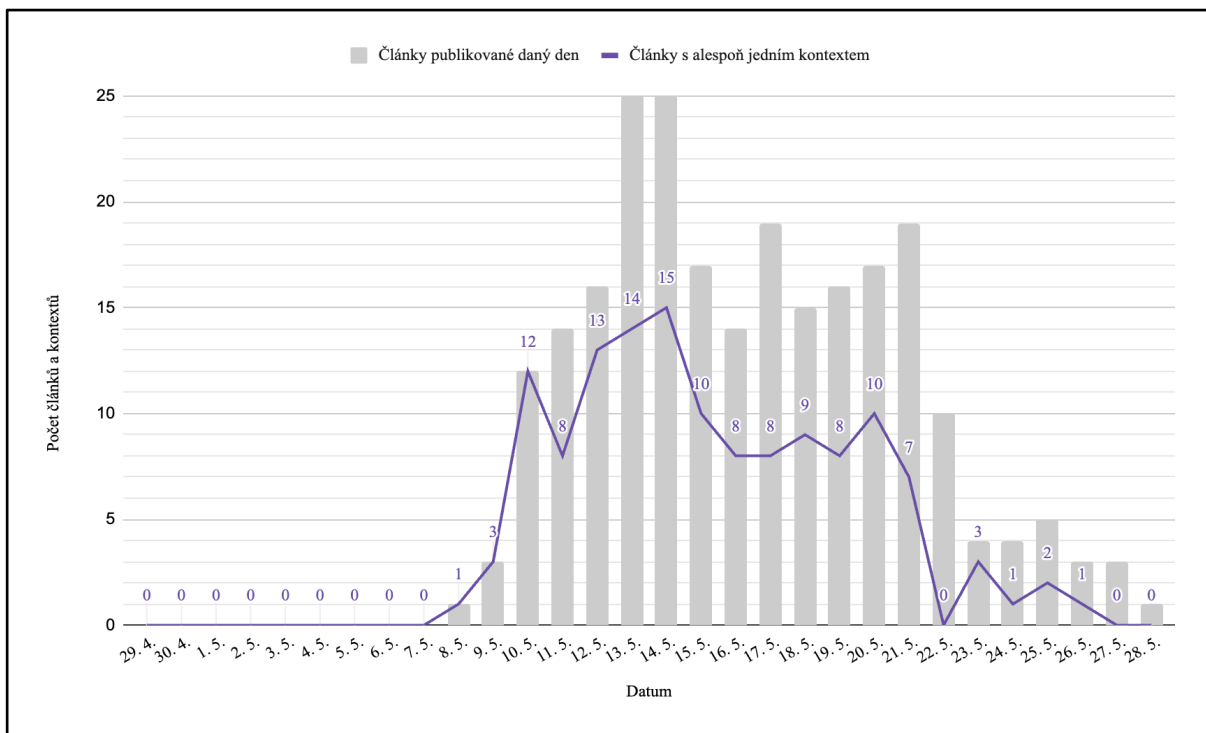

Zdroj: Jiří Lacina

Z grafu č. 3: Vývoj počtu článků a kontextů v článcích je patrné, že větší množství článků s kontextuálními informacemi bylo ve dnech, kdy bylo více zveřejněných článků obecně. Stejně jako u celkového počtu článků, i tady nastal propad po podepsání klidu zbraní, předcházel mu ale už dříve propad po 14. květnu, kdy bylo článků s kontextem nejvíce. Den po podepsání příměří žádný z článků kontextuální informace neobsahoval. Dále je možné si povšimnout, že nejvíce článků obsahujících kontextuální informace bylo publikováno na začátku konfliktu, resp. v počátcích informování o něm. Nakonec o důležitosti poskytnout kontext svědčí i fakt, že v den, kdy Hamás začal útočit (10. května), obsahovaly všechny zveřejněné články nějakou kontextuální informaci.

Graf č. 3: Vývoj počtu článků a kontextů v člancích, N=243, absolutní hodnoty

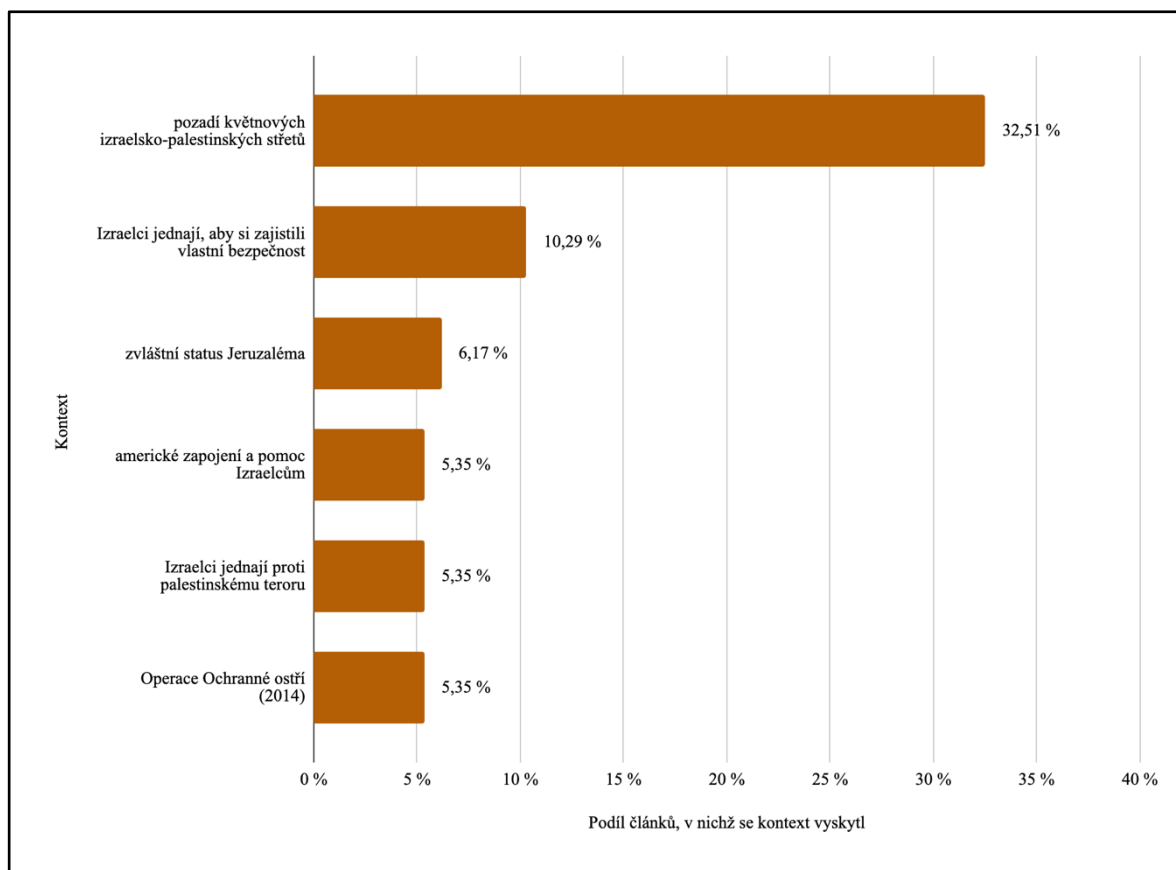

Zdroj: Jiří Lacina

Jednoznačně nejčastěji přítomnou kontextuální informací bylo pozadí květnových izraelsko-palestinských střetů, tedy popis událostí, jež předcházely květnovým bojům, či je dokonce zapříčinily. Jako hlavní či vedlejší kontext se objevil skoro v každém třetím článku (32,51 %) a pozadí střetů bylo také hlavním kontextem v polovině případů (51,12 %), kdy v článku nějaký kontext byl. Jak ukazuje graf č. 4: Nejčastěji přítomné kontextuální informace, míra přítomnosti dalších kontextuálních informací byla výrazně nižší. Vysvětlení, že Izraelci jednají, aby si zajistili vlastní bezpečnost, se vyskytovalo v každém desátém článku (10,29 %), a popis situace města Jeruzalém v 6,17 % článků. Další kontexty, jako role Spojených států amerických v konfliktu, izraelský boj proti palestinskému teroru, vojenská operace Izraele v roce 2014, obranný systém Izraele Iron Dome nebo vztah Česka Izraele, byly přítomny ještě méně. Lze si také všimnout rozdílného přístupu k izraelské a palestinské straně. Zatímco informace o izraelské bezpečnosti nebo obraně před terorem se vyskytovaly poměrně často, informace o okupaci palestinských území, blokadě Gazy nebo nerovnoměrném rozdělování vodních zdrojů, které se týkají života Palestinců, se vyskytovaly jen zřídka. Podrobný seznam kontextů přítomných ve zpravodajství lze nalézt v příloze č. 2.

Kontextuální informace, které se v článcích vůbec neobjevily, jsou třeba informace o palestinských uprchlících, rezolucích Rady bezpečnosti OSN ke konfliktu, ilegálně židovských osad, tzv. Zelené linii nebo šestidenní válce. Ačkoliv šestidenní válka sice byla v několika článcích zmíněna, nikdy ne v takovém rozsahu, aby se jednalo o kontextuální informaci (viz kapitola 4.2.1 Sledované proměnné).

Graf č. 4: Nejčastěji přítomné kontextuální informace, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

5.2 VVO2: Jaké výrazy se pojí s konfliktem?

Následující kapitola představí výrazy, které se pojí s konfliktem, konkrétně s jeho aktéry, jejich činy, palestinskými územími a oběťmi.

5.2.1 DVO1: Jak jsou označováni Izraelci a Palestinci?

Výrazy používané pro Izraelce a Palestince se liší a obecně jsou u Izraelců sledovaná označení přítomná mnohem méně než u Palestinců. Pro Izraelce bylo použito 12 unikátních výrazů, pro Palestince 22. S Palestinci nejčastěji spojované „hnutí“ se objevilo v 31,28 %

článků, zatímco nejčastější výraz pro Izraelce byl „nepřítel“, zmíněný v 6,58 % článků⁴. Velký rozdíl v užívání označení lze ilustrovat faktem, že pokud bychom výraz „nepřítel“ v míře, v jaké je používán pro Izraelce, srovnali s výrazy pro Palestince, byl by až na 12. místě. Nejčastější výrazy lze vidět v grafech č. 5 (Izraelci) a 6 (Palestinci).

„Mluvčí vojenského křídla Hamásu řekl, že raketová palba na Jeruzalém je ,reakcí na zločiny nepřítele a jeho útoky na svaté město (Jeruzalém)‘.“ (ČTK, 2021a)

„Izraelské letouny a pozemní vojsko v noci na dnešek podnikly doposud nejsilnější útoky proti palestinskému radikálnímu hnutí Hamás v Pásmu Gazy.“ (ČTK, 2021b)

„Na rozdíl od Izraelců ale palestínští radikálové používají neřízené střely, které mohou dopadnout kamkoliv, a míří na hustě obydlená izraelská města jako Tel Aviv či Jeruzalém.“ (Havlíčková, 2021)

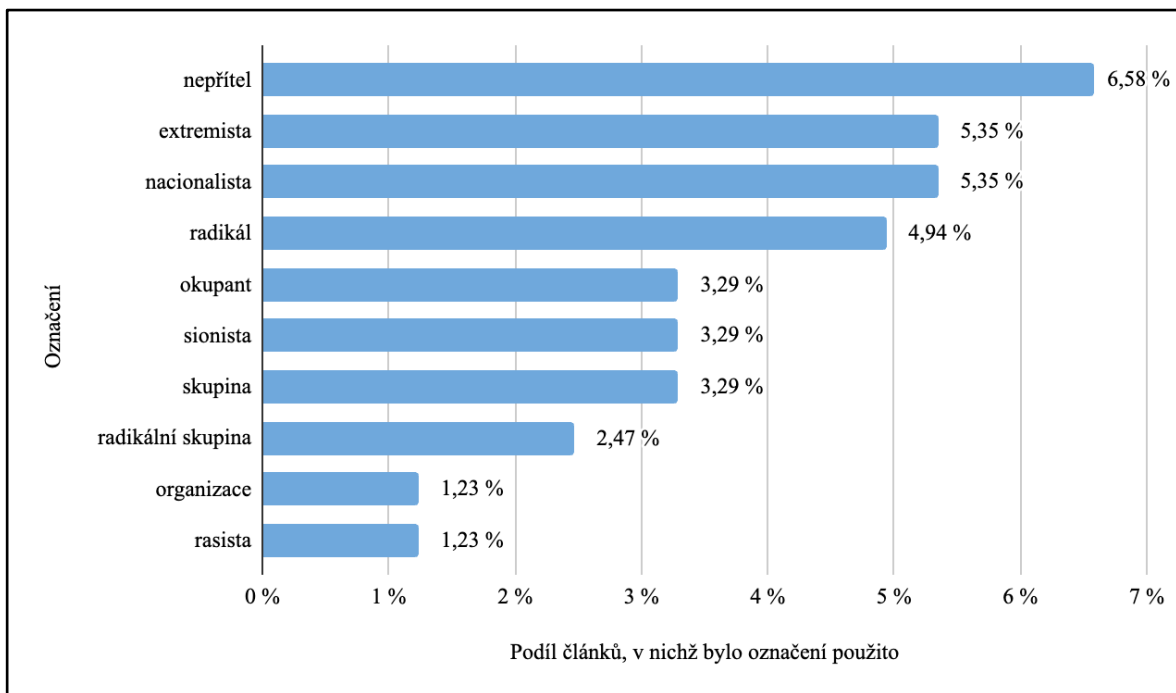
Celkem tři výrazy se pojily exkluzivně s izraelskou stranou: „nacionalista“, „okupant“ a „sionista“. Další tři byly výrazy použité pro obě strany, ale častěji pro Izraelce: „extremista“, „nepřítel“ a „rasista“. Naopak příklady výrazů, které média použila pouze pro Palestince, a nikoliv pro Izraelce, jsou již zmíněné „hnutí“, dále „radikální hnutí“, „teroristická skupina“, „teroristická organizace“, „terorista“ a „bojovník“. Palestinci byli tedy často označováni výrazy souvisejícími s terorismem a radikalitou, tyto výrazy navíc patřily mezi nejpoužívanější pro palestinskou stranu. Slovo „radikál“ bylo použito pro Palestince i pro Izraelce, ale mnohem více pro Palestince (24,28 % článků vs. 4,94 % článků). Všechny sledované výrazy a jejich četnost použití pro Izraelce a Palestince lze vidět v příloze č. 3.

Řadu výrazů média vůbec nepoužila, jsou jimi například „antisemita“, „atentátník“, „bojovník za svobodu“, „osvobozenecké hnutí“, „vlastenec“ a „zločinec“.

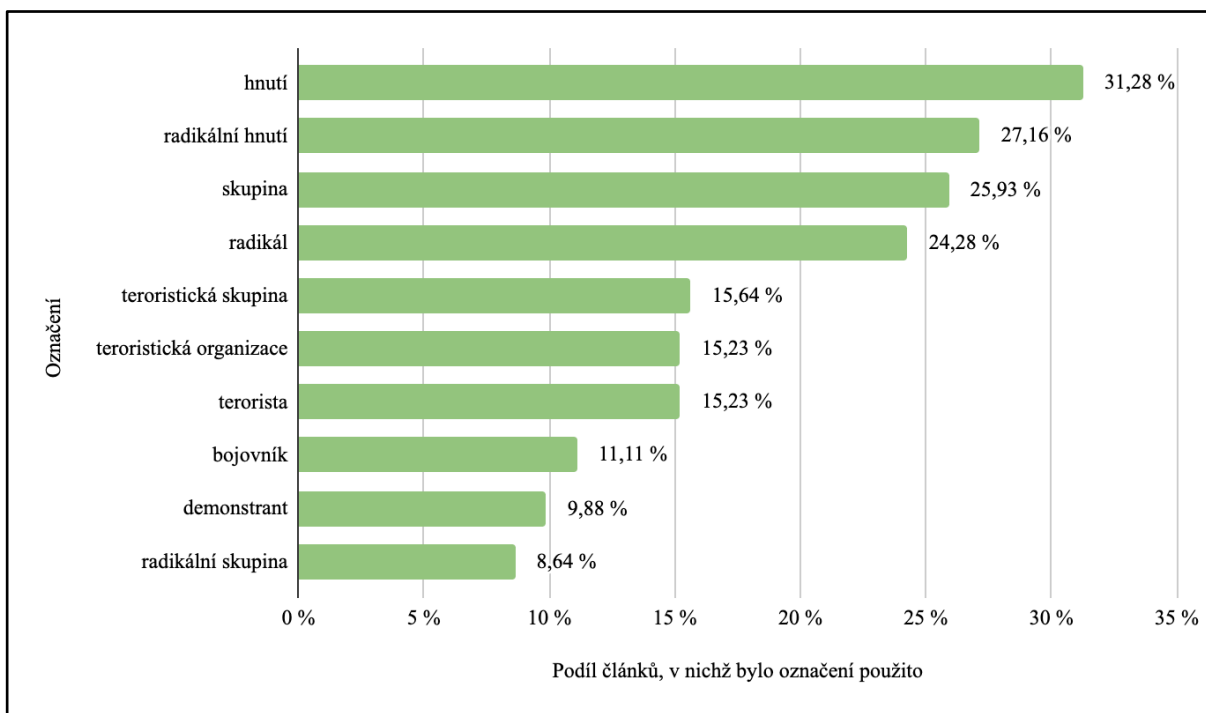
⁴ Jako o „nepříteli“ o Izraelcích mluvili představitelé Hamásu a Islámského džihádu.

Graf č. 5: Nejčastější označení použítá pro Izraelce, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

Graf č. 6: Nejčastější označení použítá pro Palestince, N=243, v %

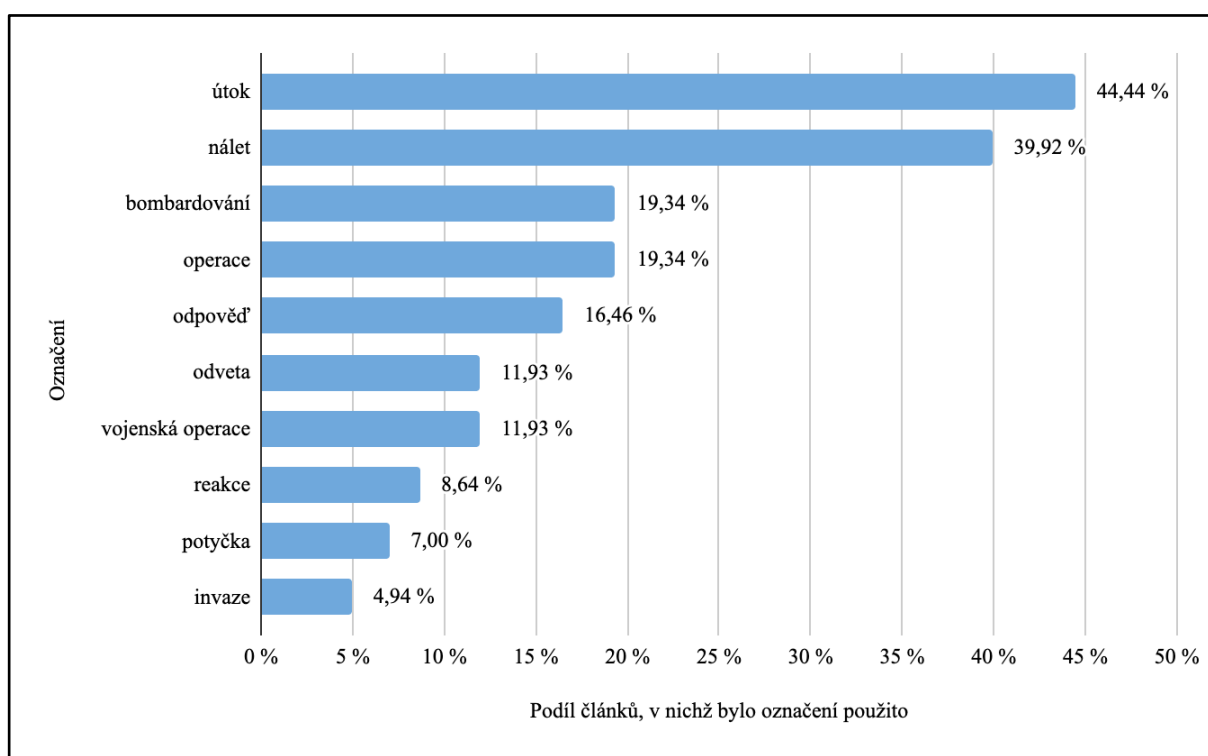

Zdroj: Jiří Lacina

5.2.2 DVO2: Jak jsou označovány činy Izraelců a Palestinců?

Nejpoužívanější slovo popisující činy Izraelců i Palestinců bylo „útok“, dokonce i míra jeho výskytu byla u obou skupin podobná (44,44 % článků u Izraelců, 51,85 % u Palestinců, viz grafy č. 7 a 8). Řada dalších výrazů se však objevila pouze či v naprosté většině případů v souvislosti s izraelskými aktivitami. Jednu skupinu tvoří výrazy používané pro popis izraelských vojenských aktivit, například „nálet“, „bombardování“, „operace“, „vojenská operace“ či „invaze“. Další skupinu by bylo možné označit jako slova popisující izraelské činy jako reakci na kroky Palestinců: „odpověď“, „odveta“, „reakce“, „protiútok“. U Palestinců se s výjimkou „reakce“ tato slova vyskytovala výrazně méně.

Graf č. 7: Nejčastější označení použita pro činy Izraelců, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

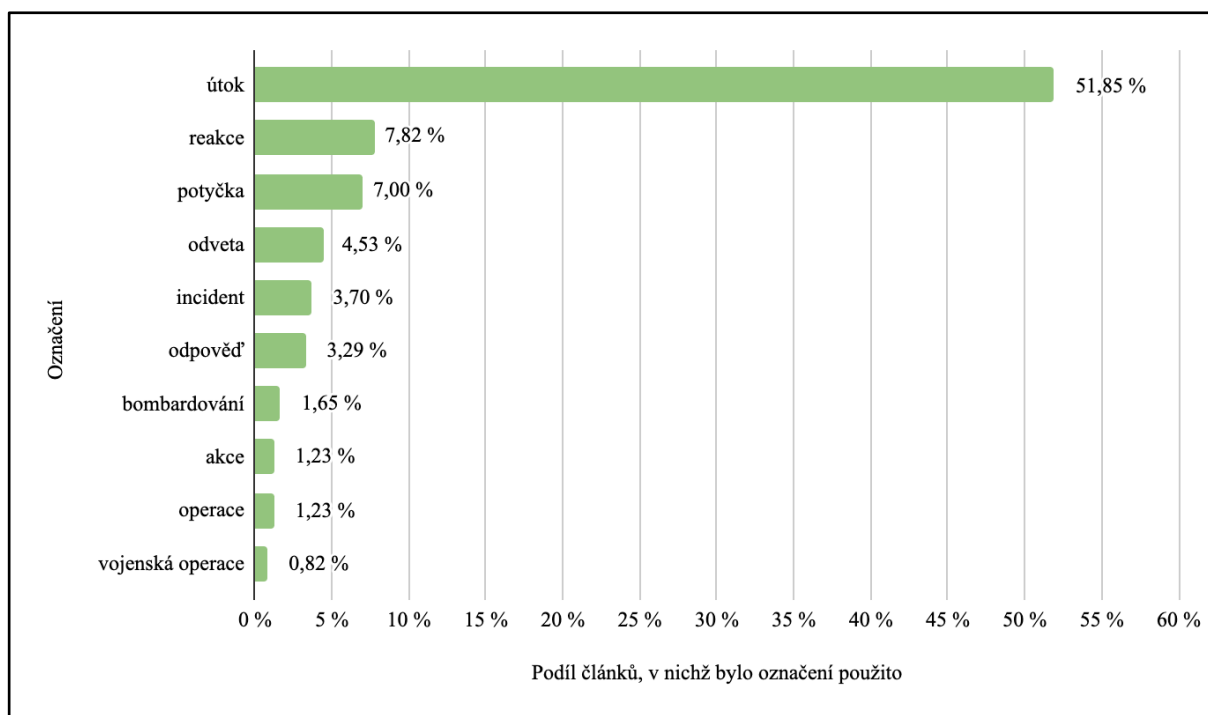
„Izrael se však ocitl i pod tlakem Washingtonu, protože přes víkend výrazně přibýlo civilních obětí z řad Palestinců, když se po náletech na tunely zřítíl nejméně jeden dům, a kvůli vybombardování věžáku používaného televizí al-Džazíra a agenturou APOD.“ (Švamberg, 2021)

„Konflikt se výrazně zostril v pondělí večer, když Hamás a další teroristická skupina Islámský džihád začaly z Pásma Gazy ostřelovat izraelské území, na což Izrael odpověděl masivní raketovou odvetou.“ (Novinky & ČTK, 2021)

„Izraelská letadla v noci na dnešek obnovila útoky proti palestinskému radikálnímu hnutí Hamás v Pásmu Gazy. Hnutí Hamás reagovalo střelbou raket na Izrael.“ (ČTK, 2021c)

Zatímco pro činy Izraelců tedy média používala širokou škálu termínů různých významů, u činů Palestinců to tak nebylo a jiné výrazy než „útok“ byly použity jen zřídka, viz graf č. 8: Nejčastější označení použita pro činy Palestinců. Výrazy, které mohou působit negativně, se objevily v článcích zřídka, a když už se vyskytovaly, pak častěji u Izraelců. Jednalo se o slova a spojení „invaze“, „masakr“, „teroristický čin“ a „barbarský útok“. Výrazy „bezpečnostní opatření“, „intervence“, „nedorozumění“, „nehoda“ a „pomsta“ nebyly ve sledovaném období použity ani jednou. Všechny sledované výrazy a jejich četnost použití pro činy Izraelců a Palestinců lze vidět v příloze č. 4.

Graf č. 8: Nejčastější označení použita pro činy Palestinců, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

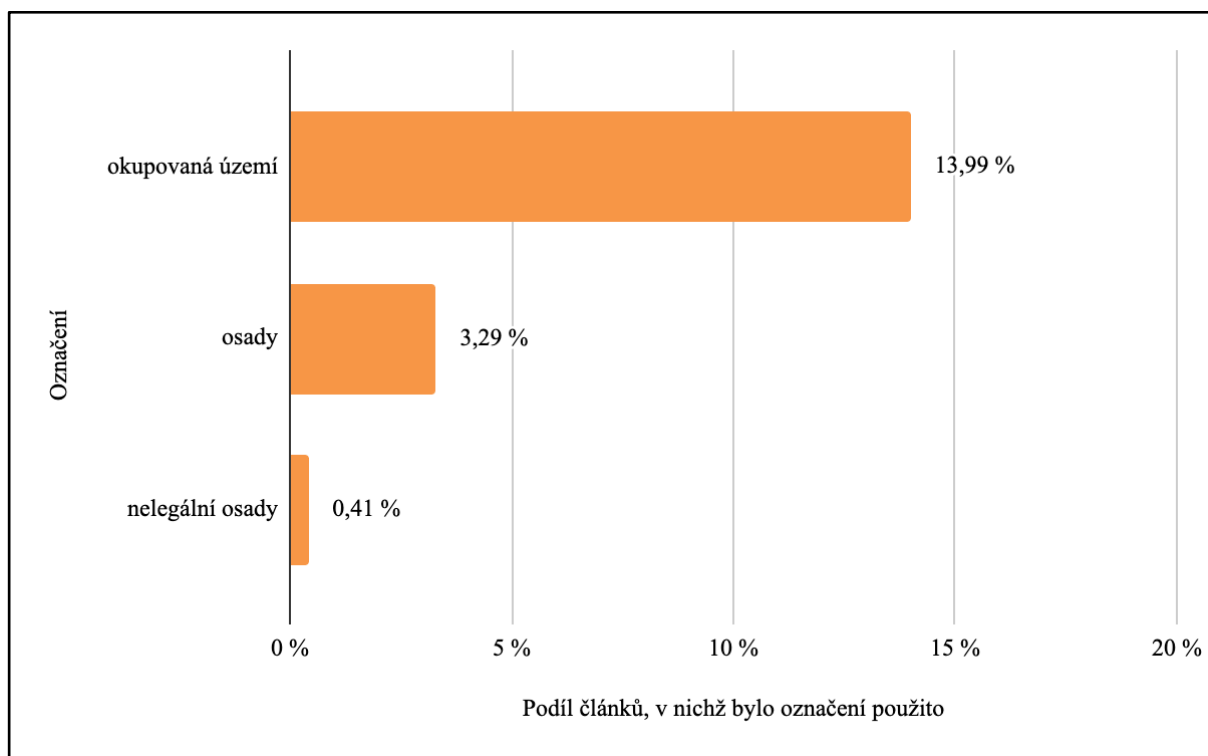
5.2.3 DVO3: Jak jsou označována palestinská území?

Třetí doplňková výzkumná otázka se zaměřila konkrétně na výrazy užívané médii pro popis palestinských území a izraelských staveb na těchto územích. Palestinská území Západní břeh Jordánu a Pásmo Gazy jsou považována za okupovaná Izraelem podle řady autorů, mezinárodních organizací nebo amerického ministerstva zahraničí (Quandt, 2005; Caplan, 2020; Rowley a Taylor, 2006). Jak ukazuje graf č. 9, média tento úzus reflektovala, označení „okupovaná“ v souvislosti s palestinskými územími bylo jednoznačně nejběžnější (ve 14 % článků) a označení „sporná“ se nevyskytlo ani jednou. Kontext okupace se vyskytl celkem ve 3 % článků.

„Ani páteční časné ráno se neobešlo bez střetů v okolí mešity al-Aksá v okupovaném východním Jeruzalémě.“ (Kučerová, 2021)

Jiná byla situace ohledně osad, které Izrael v rozporu s mezinárodním právem buduje na okupovaných územích (více viz [kapitola 2.2 Současná situace](#)). V osmi z devíti případů však byly označeny za „osady“, nikoliv „nelegální osady“. Pojmy „sousedství“ ani „kolonie“ se v článcích nevyskytovaly. Kontext k situaci židovských osad se v žádném článku neobjevil. Je však nutné dodat, že osady jsou téma především okupovaného Západního břehu Jordánu. V Gaze, která byla místem bojů v květnu 2021, od evakuace v roce 2005 žádní osadníci nejsou.

Graf č. 9: Nejčastější označení použita pro palestinská území a izraelské stavby, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

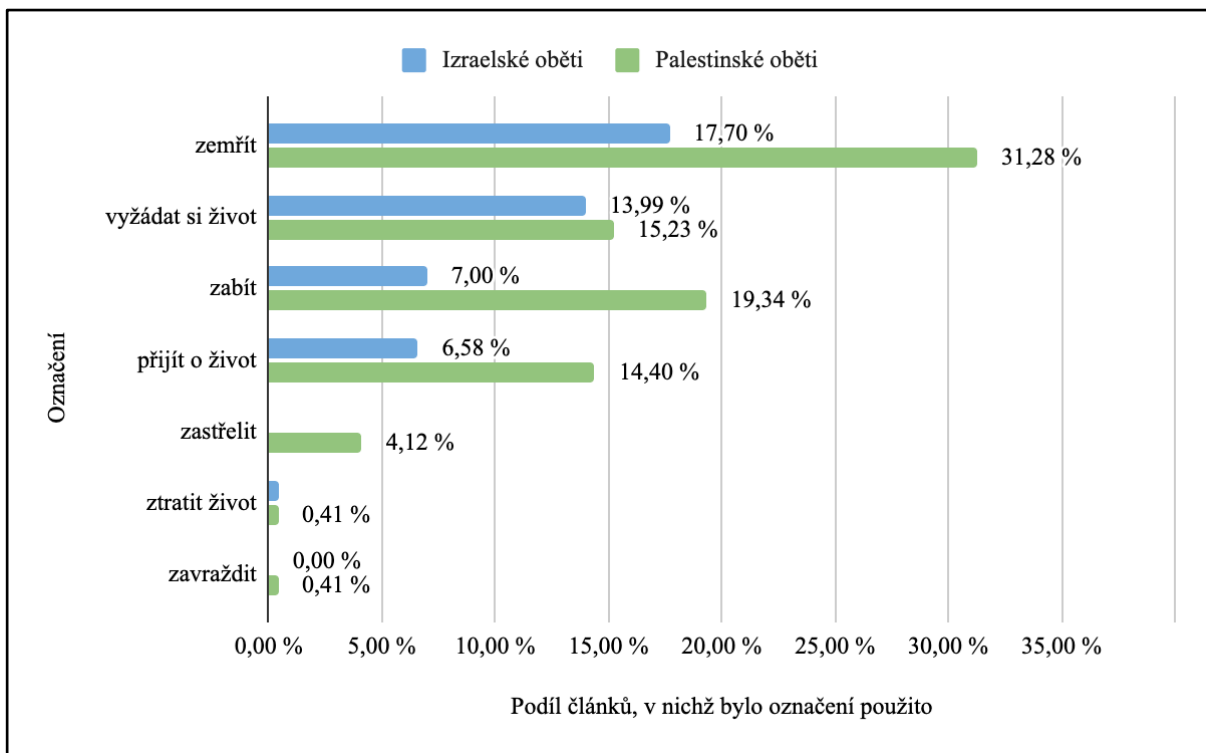
5.2.4 DVO4: Jak jsou označovány izraelské a palestinské oběti konfliktu?

Tato výzkumná otázka se zaměřovala na to, jaké výrazy média používala, když psala o izraelských a palestinských obětech. Sledované výrazy označující oběti konfliktu byly častěji přítomny u palestinských než izraelských obětí, i četnost jednotlivých výrazů byla u palestinských obětí vyšší. To může být vysvětleno faktem, že palestinských obětí bylo více, také se o nich více psalo a začalo se o nich psát dříve (podrobněji viz VVO4 níže).

V grafu č. 10 je možné vidět, že nejčastější výrazy, kterými bylo označováno, jak došlo ke smrti obětí, byly podobné u obou stran. Oběti nejčastěji „zemřely“, byly „zabity“ a „přišly o život“, případně si boje „vyžádaly životy“. Samozřejmě se našly rozdíly, zejména že v rámci informování o palestinských obětech bylo „zabít“ druhé nejběžnější (u Izraelců třetí). Podobně se pouze u Palestinců použily výrazy „zastřelit“ a „zavraždit“, ale druhý jmenovaný výraz byl použit jen jednou. Sledované výrazy byly více používány pro palestinské oběti, o předpojatosti ale hovořit nelze vzhledem k tomu, že se jednalo v naprosté většině případů o neutrální označení.

Graf č. 10: Nejčastější označení použítá pro izraelské a palestinské oběti, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

„Podle palestinských zdravotníků zemřelo v Pásmu Gazy k nedělnímu večeru 197 lidí, včetně žen a nezletilých, a na 1 200 dalších lidí tam bylo zraněno. V Izraeli při raketovém ostřelování, s nímž začalo minulý pondělí večer hnutí Hamás po několikadenních střetech Palestinců s policií ve východním Jeruzalémě, zemřelo deset lidí, včetně dvou dětí.“
(Novinky & drk, 2021)

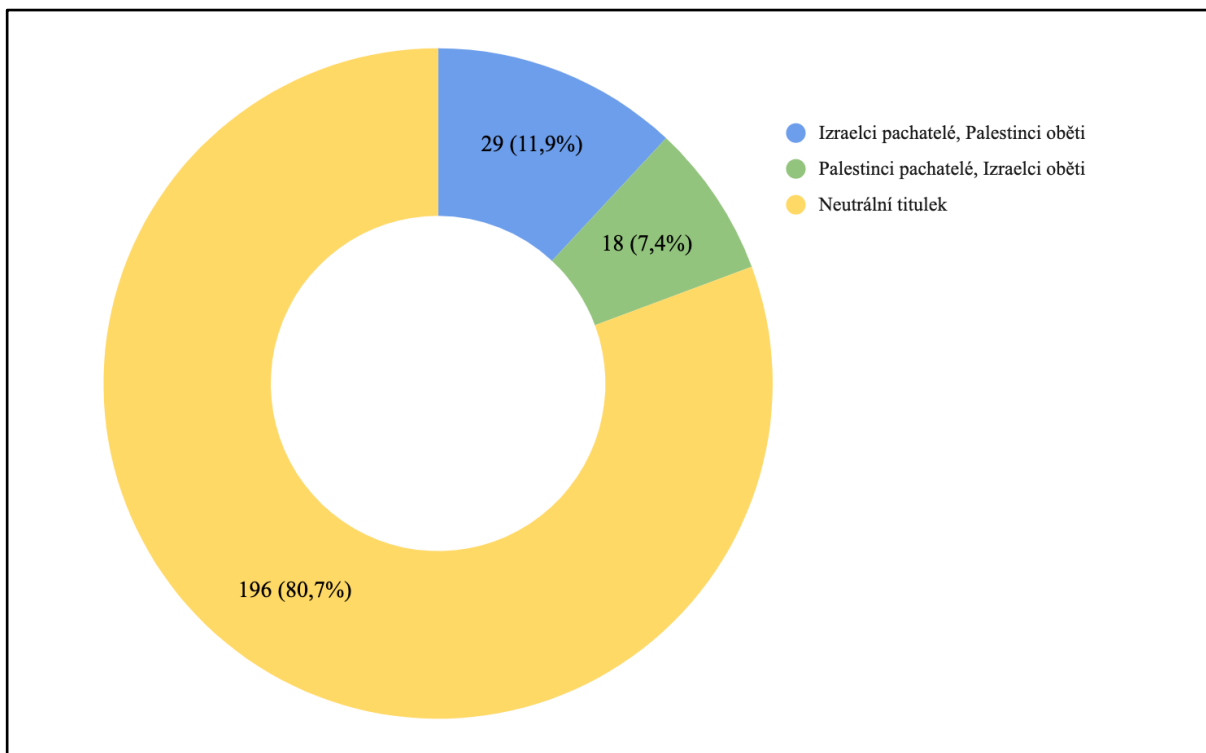
5.3 VVO3: Koho média označují za oběti a pachatele konfliktu?

Třetí vedlejší výzkumná otázka se soustředila na titulky a přisuzování viny v rámci titulků. Bylo zjištěno, že média v titulcích jen málokdy jednu ze stran explicitně označí za oběť či pachatele, 80 % titulků bylo neurčitých. O něco častěji v titulcích byli pachateli Izraelci a oběťmi Palestinci – stalo se tak u 11,9 % článků oproti 7,4 % článků, kde byli pachateli Palestinci a oběťmi Izraelci.

„Izrael zaútočil na palestinské Pásmo Gazy. Umíraly i děti“ (ČTK, 2021d)

„Rakety odpálené z Gazy zabily v izraelském Aškelonu dvě ženy“ (ČTK, 2021e)

Graf č. 11: Přisuzování viny v titulcích, N=243, v absolutních hodnotách a v %

Zdroj: Jiří Lacina

5.4 VVO4: O kterých obětech média zveřejňují více osobních informací?

Během květnových bojů v Izraeli zemřelo 13 lidí, z nichž 12 bylo civilistů. Na území Gazy zemřelo více než 260 lidí, alespoň 129 z nich bylo podle Organizace spojených národů civilistů (BBC, 2021).⁵ Tato podkapitola představuje, nakolik se o obětech hovořilo v článcích a titulcích článků, a také o jakých obětech média poskytla čtenářům více osobních informací, jako věk nebo jméno.

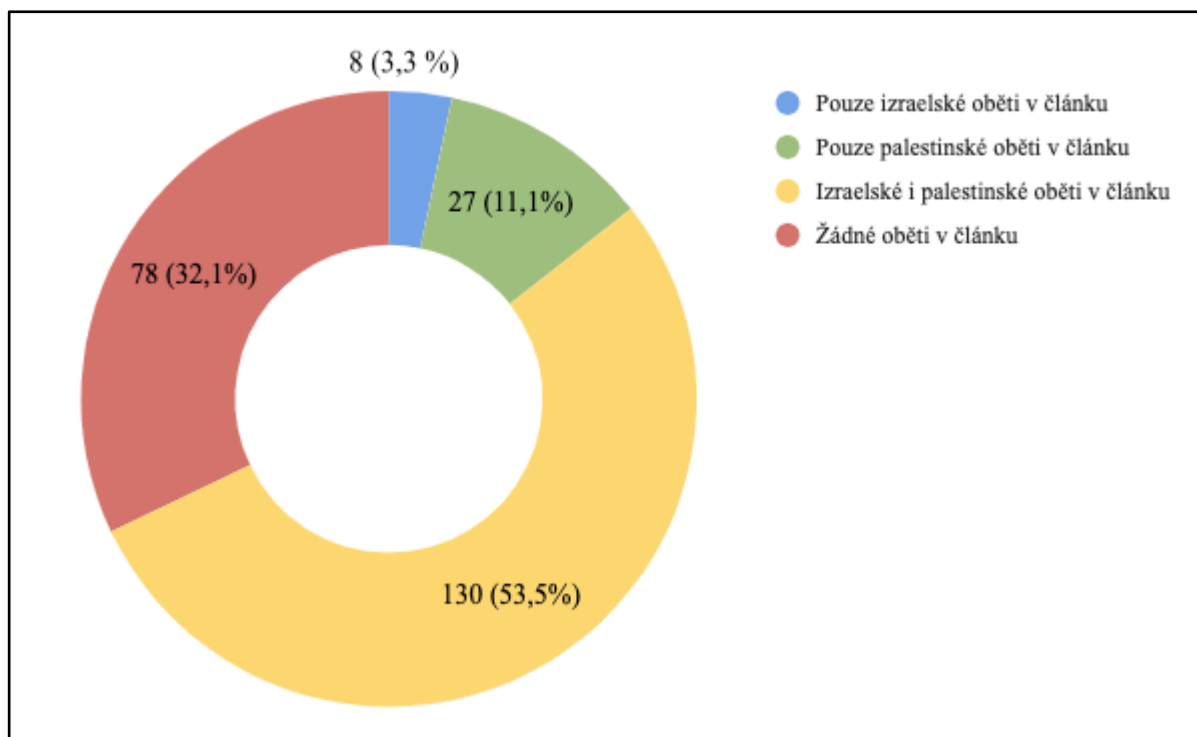
Oběti v médiích

Informace o obětech se v médiích objevovaly od prvních dnů konfliktu, zpočátku byly oběti pouze palestinské, ale záhy přibýly i izraelské. Podobně jako u kontextů, i tady platilo, že pokud daný den bylo zveřejněno více článků, bylo také zveřejněno více článků informujících o obětech. Jak ukazuje graf č. 12, o jakýchkoliv obětech média informovala v takřka 68 % článků. Na 130 článků, tedy 53,5 % z celkového počtu, informovalo o izraelských

⁵ Podrobněji viz [kapitola 4.3 Popis zkoumaného období](#).

i palestinských obětech (myšleno v článku jako celku, ne nutně pohromadě nebo ve stejné části článků), dále 11 % pouze o palestinských a přes 3 % článků zahrnovala informaci pouze o izraelských obětech. Informace o palestinských obětech tak byla přítomna téměř ve všech článcích, které o obětech informovaly (64,6 z 67,9 %), u Izraelců bylo číslo nižší (56,8 %).

Graf č. 12: Počet článků, které informují o obětech, N=243, v absolutních hodnotách a v %

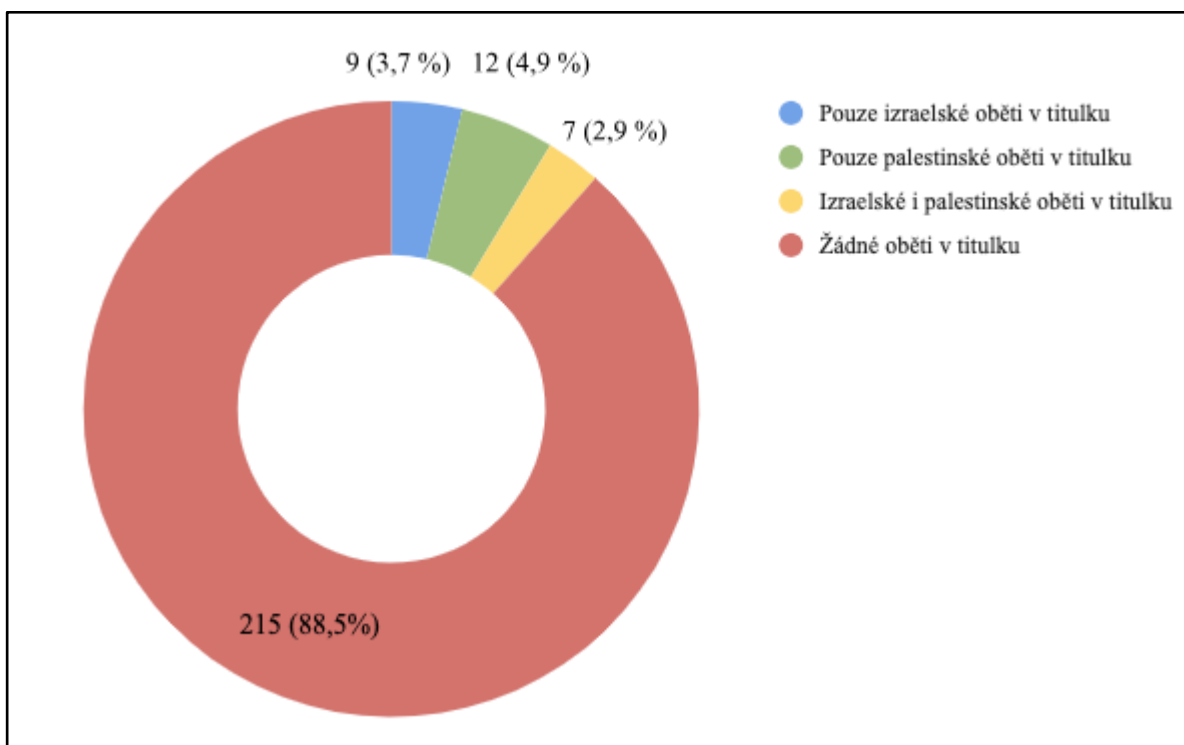

Zdroj: Jiří Lacina

Konkrétně v titulcích článků se informace o jakékoliv oběti objevila v 11,5 procenta případů (viz graf č. 13). Pokud už titulky o obětech informovaly, jednalo se nejčastěji o palestinské oběti, následované izraelskými. V nejmenším počtu případů titulek mluvil o obětech obou stran, takové titulky byly často nejednoznačné nebo hovořily o obětech konfliktu obecně. V případě titulků byl rozdíl mezi prostorem pro oběti jednotlivých stran poměrně nízký, podobně jako tomu bylo u článků (7,8 % titulků obsahovalo informaci o palestinských obětech, 6,6 % o izraelských).

„Násilí pokračuje. Izrael zasáhl v Pásmu Gazy 130 cílů a zabil 15 Palestinců“ (iDNES.cz & ČTK, 2021)

Graf č. 13: Počet článků, které informují o obětech v titulku, N=243, v absolutních hodnotách a v %

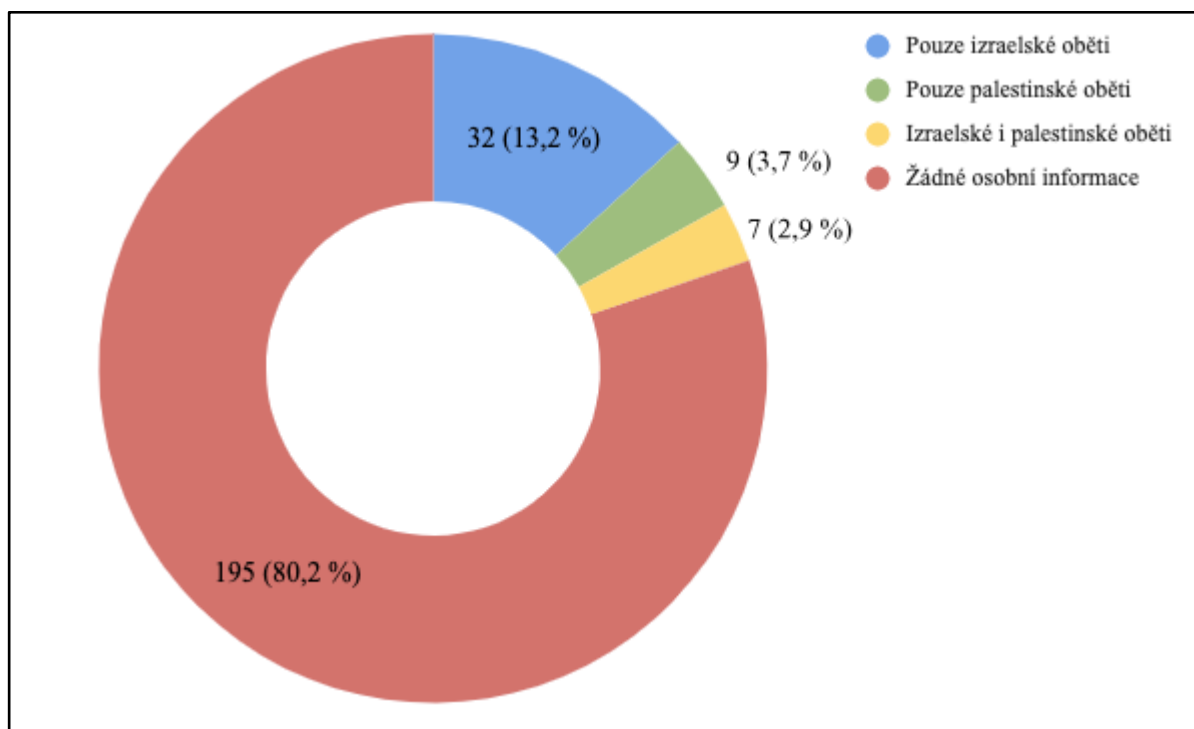

Zdroj: Jiří Lacina

Osobní informace obětí

Jak ukazuje graf č. 14, osobní informace obětí byly v článcích přítomny zřídka, 80 % článků žádnou takovou informaci neuvádělo. Když už byly přítomny, jednalo se nejčastěji o informace o izraelských obětech, které byly přítomny v 13 % článků, následované palestinskými v méně než 4 % případů. Necelá 3 % článků obsahovala osobní informace o izraelských i palestinských obětech. Přestože tedy palestinských obětí bylo víc a více se o nich psalo, byly to izraelské oběti, komu novináři věnovali více prostoru tím, že je více individualizovali.

Graf č. 14: Počet článků, které obsahují osobní informace obětí, N=243, v absolutních hodnotách a v %

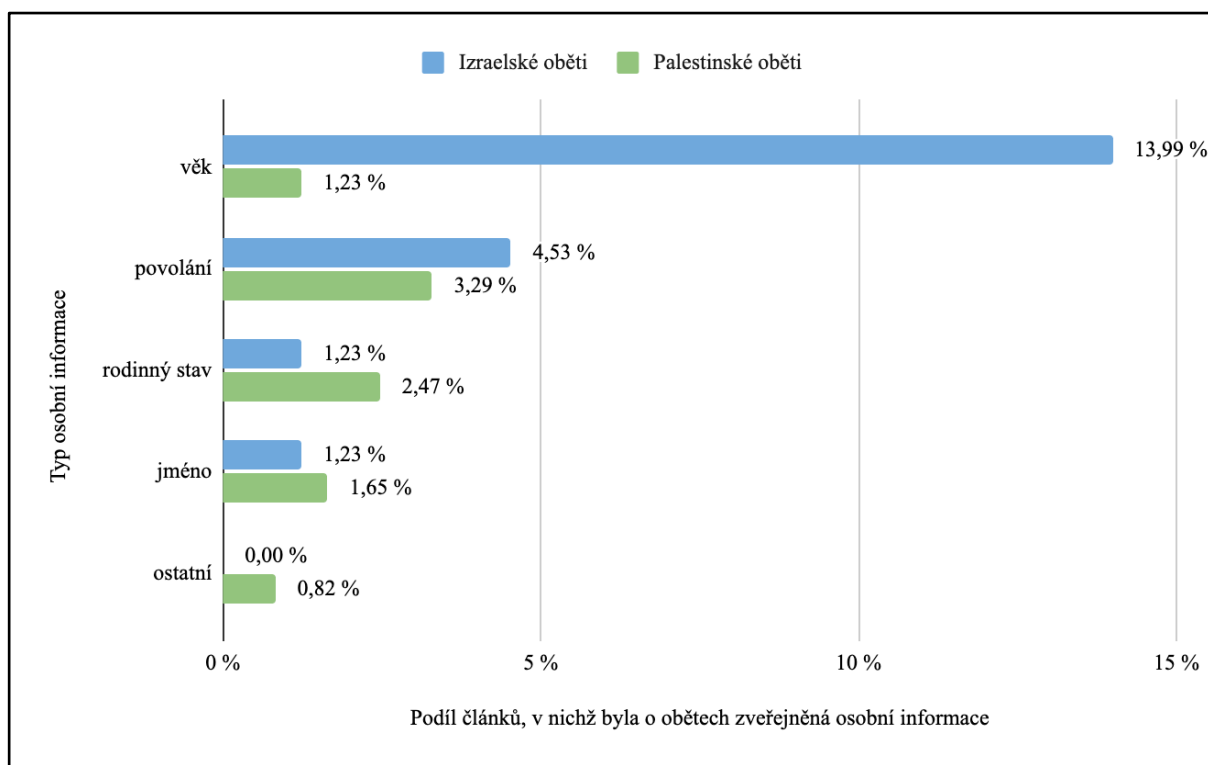

Zdroj: Jiří Lacina

Všechny sledované osobní informace byly médií použity. O izraelských obětech média nejčastěji zveřejnila věk, stalo se tak v 34 článcích z 39, kdy o izraelských obětech poskytla jakékoliv osobní informace (celkem téměř 14 % článků). Povolání bylo druhé se zmínkou v 4,53 % článků a následovaly jméno a rodinný stav. U palestinských obětí je stav velmi odlišný, věk byl jednou z nejméně uváděných osobních informací. Nejčastěji byly uváděny povolání a rodinný stav obětí. U Palestinců byly ve dvou článcích osobní informace zakódovány jako „ostatní“ – jednalo se o informaci o těhotenství oběti.

„Teprve pětiletý chlapec zemřel v Izraeli poté, co ho zasáhla raketa vystřelená z Gazy. Stal se tak sedmou izraelskou obětí pokračujícího přeshraničního konfliktu s Palestinou, píše deník Daily Mail.“ (Eliška Havlíčková & ČTK, 2021)

Graf č. 15: Míra přítomnosti jednotlivých typů osobních informací, N=243, v %

Zdroj: Jiří Lacina

5.5 HVO: Které prvky předpojatosti lze vypožorovat ve zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu?

Na základě vedlejších výzkumných otázek zodpovězených v předchozích kapitolách je v této kapitole zodpovězena hlavní výzkumná otázka práce.

Ve zpravodajství byly zaznamenány některé prvky předpojatosti. Lze je vypožorovat v oblastech kontextu, částečně výrazů užívaných v médiích, přisuzování role oběti a pachatele a zveřejňování osobních informací o obětech. Výsledky však neukazují, že by zpravodajství bylo jednoznačně předpojaté ve prospěch (či v neprospěch) jedné nebo druhé strany.

Z analýzy vyplývá, že v téměř polovině článků nebyla přítomna žádná kontextuální informace týkající se konfliktu. To může vést k nedostatku důležitých informací, které by pomohly čtenářům porozumět pozadí a příčinám konfliktu. Absence kontextu navíc vytváří prostor pro další zkreslení konfliktu. Dále je problematické, že ačkoliv v prvních dnech střetů bylo zveřejněno mnoho článků obsahujících nějaké kontextuální informace, poté došlo k propadům. Nejčastěji přítomným kontextem bylo pozadí květnových izraelsko-

palestinských střetů, tedy popis událostí předcházejících květnovým bojům. Kontexty vysvětlující delší historii či jiné souvislosti byly přítomny méně (například izraelská okupace, vláda Hamásu, blokáda Gazy či mezinárodněprávní perspektiva). Některé další často přítomné kontexty primárně objasňovaly pohled Izraele (zajištění bezpečnosti, boj proti teroru). Vedle absence kontextu je tedy také možné vidět vysvětlování kroků Izraele.

Média používají různé výrazy k označení Izraelců a Palestinců způsobem, který vytváří dojem předpojatosti. Palestince často označují výrazy spojenými s terorismem, jako jsou „teroristická skupina“, „teroristická organizace“ nebo „terorista“, případně je spojují s radikalitou. Tím se může vytvářet negativní obraz palestinské strany. Je však nutné poznamenat, že organizace Hamás, která v současnosti ovládá Pásmo Gazy a útočí z něj na Izrael, je Spojenými státy i Evropskou unií považována za teroristickou organizaci (Robinson, 2023). Izraelské činy jsou v mnoha případech prezentovány jako „reakce“, „odveta“ apod. a ve spojení s častým označováním Palestinců jako teroristů, vysvětlováním izraelské perspektivy (důraz na zajištění bezpečnosti státu a boj s terorem) a absencí dalšího kontextu tak dochází ke zjednodušenému vyobrazení konfliktu jako izraelské reakce a obrany na jedné straně a palestinského terorismu na druhé.

Opačná byla situace z hlediska titulků článků, kde i když většina titulků článků byla neutrální, o něco více titulků přisuzovalo vinu Izraeli. V situaci, kdy jako první raketami zaútočil Hamás, po čemž následovala ofenziva Izraele, to vykazuje znaky mírné propalestinské předpojatosti.

Podrobnosti o obětech, jako věk či jméno, byly v médiích přítomny zřídka. Když už však byly zmíněny, nejčastěji tak média činila u izraelských obětí, přestože palestinských obětí bylo 20krát více a média o nich i víc referovala. Takovou větší individualizaci izraelských obětí můžeme považovat za znak předpojatosti ve prospěch Izraelců.

Z hlediska označování palestinských území a osad články nejvíce označují palestinská území jako „okupovaná“, což odráží mezinárodní postoj. Naopak označení „nelegální osady“ pro izraelské osady se používá méně často než prosté „osady“. Osady jsou v rozporu s mezinárodním právem, jak potvrdil mimo jiné Mezinárodní soudní dvůr (Caplan, 2020), tento kontext ale v médiích zcela chyběl.

6 Diskuze

6.1 Předpojatost

Obraz izraelsko-palestinského konfliktu v médiích byl v minulosti analyzován z různých pohledů, jako jsou přítomnost kontextu, jazyk, prostor pro jednotlivé strany nebo přímo předpojatost. Zahraniční výzkumy, zejména ty ze Spojených států, Spojeného království a Izraele, tvrdily, že zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu je neúplné a předpojaté. Podle Sahina (2017), který prostudoval 50 výzkumů na toto téma, od druhé intifády (2000 až 2005) převládá obraz Palestinců jako teroristů a Izraelců jako těch, kdo s terorismem bojují. Například Thomas (2011) na základě analýzy informování britských televizí o odchodu Izraelců z Gazy (2005) došla k závěru, že „ačkoli události mohly být zarámovány různými způsoby, zjištění ukazují, že ve zpravodajství obou vysílatelů [BBC1 a Channel 4] byla patrná zaujatost vůči Izraeli“ (Thomas, 2011, s. 522). Podle Houškové (2018) česká média upřednostňovala izraelský pohled a podle Rinnawiho (2007) během druhé intifády izraelský tisk delegitimizoval Palestince. Výsledky však nejsou totožné napříč studii. Neureiter (2017) uvádí, že německé a britské zpravodajství bylo naopak proizraelské, Deprez a Raeymaeckers (2010) ve studii vlámského tisku během intifád nepotvrdily hypotézu o proizraelské předpojatosti. Některé aspekty reportování podle nich byly ve prospěch izraelské strany, jiné ve prospěch té palestinské.

Závěry, k nimž došel výzkum této diplomové práce, mají z hlediska výzkumu předpojatosti nejbližší právě k výsledkům práce Deprez a Raeymaeckers. O zpravodajství českých online médií v roce 2021 se nedá jednoznačně říct, že by bylo proizraelské nebo propalestinské. Různé aspekty informování však naznačují předpojatost vůči jedné či druhé straně. Stejně jako v belgickém výzkumu, i v českých článcích byl pouze omezeně přítomen kontext. Také výrazy používané pro obě strany byly velmi odlišné, a rozdíly byly zaznamenány i v informování o obětech. Obraz konfliktu, který předkládala česká média, byl tedy neúplný a zkreslený.

6.2 Kontextuální informace

Absence kontextu ve zpravodajství o tomto konfliktu byla mnohokrát zdokumentována, stejně jako negativní dopady, které takový stav může mít, od předkládání omezeného pohledu na konflikt a nedostatečného informování veřejnosti po vytváření prostoru pro

manipulace (Ackerman, 2001; Deprez & Raeymaeckers, 2010; Dunsky, 2001; Philo & Berry, 2011; Thomas, 2011). Také tato diplomová práce zjistila, že v českém zpravodajství kontexty chybí. Alespoň jeden kontext se vyskytl v necelých 55 % článků, avšak nejčastějším kontextem bylo vysvětlení dění přímo předcházejícího květnovým střetům, nikoliv širší a historické souvislosti. Počet článků s kontextem postupně klesal, jak konflikt postupoval, ale v porovnání s výzkumem Thomas (2011) se kontextuální informace objevovaly i v dalších dnech konfliktu, a nikoliv převážně první den.

Téma izraelské okupace palestinských území Deprez a Raeymaeckers (2010) zaznamenaly v 39 % článků a jednalo se o nejčastěji přítomnou kontextuální informaci. Ackerman (2001) a Thomas (2011) naopak poukázali, že téma není médií dostatečně vysvětlováno. V českých médiích se kontext okupace takřka nevyskytoval, byl přítomen pouze v 3,29 % článků. Podobná situace nastala u tématu palestinských uprchlíků, o kterém vlámský tisk pojednával v 15,4 % článků, ale v českých médiích se neobjevilo vůbec.

Stejně jako ve výzkumu Deprez a Raeymaeckers (2010), i v českých online médiích se relativně často v souvislosti s Izraelem hovořilo o jeho činech jako protiteroristických nebo bezpečnostních opatřeních. Obraz Izraelců bojujících s terorismem je ostatně podle Sahina (2017) společným prvkem zpravodajství o konfliktu v období po druhé intifádě. Jiné studie v minulosti hovořily o legitimizaci izraelských kroků (Houšková, 2018), upřednostňování izraelského narativu (Thomas, 2011), kladení odpovědnosti za události na palestinskou stranu (Korn, 2004; Rinnawi, 2007) nebo popsání příčin konfliktu tak, jak je vidí Izraelci (Philo & Berry, 2011). Nejen okupace, ale i řada dalších témat, která by mohla přiblížit pohled Palestinců, v českých médiích chyběly, nebo byly přítomny velmi málo. Jednalo se zejména o ilegalitu izraelských osad v okupovaných územích, rozdělování vodních zdrojů, šestidenní válku a rezoluce Rady bezpečnosti OSN kritické k Izraeli. Z těchto kontextů česká média poskytla prostor jen tématu vody, a to v jednom článku (0,41 %). K podobným zjištěním došli zahraniční autoři a autorky (Ackerman, 2001; Deprez & Raeymaeckers, 2010; Thomas, 2011). Na základě kontextů tedy můžeme hovořit o určité legitimizaci izraelské strany, totéž se však nedá říct o palestinské. Nakonec izraelsko-americké vztahy byly vysvětleny, přestože v českých médiích (5,35 % článků) méně než ve vlámských (14,4 %). Českým čtenářům byl také přiblížen kontext česko-izraelských vztahů (3,7 %).

Ve své práci se Deprez a Raeymaeckers pomocí rozhovorů s belgickými novináři snažily zjistit, proč kontexty v člancích chybí. Jedním důvodem byl omezený prostor, druhým

předpoklad, že veřejnost už je schopna dění zasadit do širšího kontextu (Deprez & Raeymaeckers, 2010). K prvnímu důvodu je namíště připomenout, že tato diplomová práce zkoumala online média, kde podobné omezení neexistuje. Texty publikované na internetu prakticky nejsou omezeny prostorem, což by mělo eliminovat nutnost vynechávat důležitý kontext. Za pomoci předpřipraveného textu by navíc nebylo nutné pro každý článek sepisovat pozadí konfliktu samostatně. Myšlenku, že lidé kontext už nepotřebují, v minulosti vyvrátili Philo a Berry (2011), kteří také zjistili, že televizní diváci mají o zpravodajství větší zájem, pokud rozumí širším souvislostem.

6.3 Výrazy v konfliktu

Několik autorů a autorek uvedlo, že Palestinci často bývají označováni jako teroristé (Sahin, 2017; Deprez & Raeymaeckers, 2010; Zelizer et al., 2002), podobné je i zjištění této práce. Přestože se o něco více v souvislosti s Palestinci používalo obecnější „hnutí“ nebo „skupina“, výrazy vykreslující Palestince jako teroristy nebo radikální byly velmi významnou skupinou. Například se jednalo o výrazy „radikální hnutí“, „radikál“, „teroristická skupina“, „terorista“. Deprez a Raeymaeckers (2010, s. 100) o těchto spojeních mluví jako o „silně zatížených označeních“ a – stejně jako tato diplomová práce – dochází k závěru, že se více používají pro Palestince (např. v jejich výzkumu byli Palestinci jako teroristé popsáni 108krát, Izraelci 24krát). Explicitní použití výrazů jako „terorista“ pro Palestince a Hamás však podle některých odborníků a novinářů není namíště. O vhodném označení pro Hamás se diskutovalo v minulosti, viz debata organizovaná americkým veřejnoprávním National Public Radio (Davidson, 2006), a naposledy znovu diskuze propukla v říjnu 2023 po útoku Hamásu na Izrael. Britská BBC se použití těchto slov vyhýbá. Terorismus je podle editora zahraničního zpravodajství Simpsona „zatížené slovo“. Lepší je podle něj ukázat fakta a nechat lidi, ať si vytvoří vlastní úsudek. Dodává, že BBC běžně cituje respondenty, kteří Hamás za teroristickou organizaci označují, stejně jako poukazují na fakt, že Hamás za teroristickou organizaci považují některé státy (Simpson, 2023). Dodatek o tom, že Hamás je za teroristickou organizaci považován Evropskou unií a Spojenými státy, se ostatně objevuje i v českých médiích. Označením „terorismus“ a „teroristé“ se vyhýbá též agentura Associated Press s odůvodněním, že jsou „zpolitizovaná a používaná nekonzistentně“. Upřednostňuje označení „militanti“ a „bojovníci“ (Israel-Hamas Topical Guide, n. d.). V Česku byla označení jako „militant“ používána jen zřídka. Označení „radikál“ není zatížené tolik jako „terorista“, možná proto bylo v českém kontextu používáno běžněji.

Nejběžnějšími výrazy pro Izraelce v českém prostředí byly „nepřítel“, „extremista“, „nacionalista“, „radikál“, „okupant“ a „sionista“. Můžeme tedy vidět poměrně velkou odlišnost dominantních výrazů používaných pro obě skupiny, četnost používání označení pro Izraelce byla výrazně nižší. Obě tato zjištění se shodují s výsledky Deprez a Raeymaeckers (2010). Další podobnost lze vidět v popularitě výrazů „extremista“ a „okupant“, i když v porovnání s výzkumem ve Vlámku jsou v českých médiích Izraelci popisováni jako okupanti méně (ve vlámských denících to bylo nejčastější označení pro Izraelce). Dále, na rozdíl od Deprez & Raeymaeckers, v Česku bylo označení „extremista“ častěji spojováno s Izraelci, byť s malým rozdílem, zatímco v práci autorek byl pojem mnohem více používán pro Palestince. Výraz „teroristé“ se v českých médiích pro Izraelce vůbec nepoužíval, zatímco ve vlámských denících ano. V tomto ohledu byla situace v Česku podobnější práci autorů Philo a Berry (2011), podle nichž byli Palestinci spíše označováni za teroristy a Izraelci za extremisty. Ve výzkumu Thomas (2011) dokonce ani jedno z těchto označení nebylo příliš využíváno, stejně jako „militant“ a „sionista“.

Obdobně v oblasti výrazů užívaných pro činy obou stran bylo možné vyzorovat rozdíl v přístupu k oběma stranám. Aktivity Palestinců i Izraelců byly nejvíce popisovány jako „útok“, a to v podobné míře. Dominantně v souvislosti s izraelskou stranou pak bylo možné se setkat dále s výrazy „nálet“, „bombardování“, „operace“, „odpověď“, „odveta“, „vojenská operace“. U Palestinců byla dalším relativně značně užívaným pojmem „reakce“, nicméně pořád v o něco menší míře než u Izraelců. Izraelské činy jsou tedy v mnoha případech popisovány buď neutrálními výrazy, jejichž původ lze spatřit přímo u Izraelců samotných (např. „nálet“ a „vojenská operace“), nebo takovými označeními, jež implikují, že Izraelci reagují na chování Palestinců. Motiv izraelské reakce na palestinskou agresi je v zahraničních výzkumech obvyklý (Philo & Berry, 2011; Korn, 2004; Rinnawi, 2007), stejně jako legitimizace izraelských činů (Houšková, 2018). V porovnání s výzkumem Deprez a Raeymaeckers (2010) byl rozdíl mezi četností výskytu výrazu „útok“ výrazně menší, byť v obou výzkumech se více používal pro palestinské činy (zmíněno v 126 vs. 108 článcích v českých médiích a 700 vs. 66 v belgických). Dále si autorky všimly, že pro Izraelce se více užívají neutrální výrazy „čin“ a „incident“. První jmenovaný se příliš neobjevoval ani u jedné strany, druhý pak pro obě strany podobně. Nakonec Deprez a Raeymaeckers hovoří o negativních označeních – „pomsta“ a „invaze“ –, jež podle nich převažují pro Izraelce. Žádný čin nebyl označen jako pomsta, o invazi se pak i v českých

médiích mluvilo v souvislosti s izraelskými činy. Dalšími negativními, avšak velmi málo užívanými výrazy s ne více než dvěma zmínkami byly „masakr“ (u Izraelců), „teroristický čin“ a „barbarský útok“ (u Palestinců).

Další kategorií bylo pojmenování území, resp. obydlí, v oblasti. Panuje široká shoda, že území Západního břehu a Pásmo Gazy jsou okupovaná a izraelské osady stavěné na těchto územích nelegální. Ackerman (2001) tvrdil, že fráze „okupovaná území“ z amerických médií takřka vymizela a v prvních 11 měsících roku 2000 se tato „obávaná fráze“ objevila jen v 1 % článků zmiňujících Palestince – ve srovnání s třetinou článků na začátku 90. let. K jiným závěrům došly Thomas (2011) a Deprez a Raeymaeckers (2010), když zjistily, že termín „okupovaná území“ je používán častěji než „sporná území“ v britském, respektive belgickém tisku. Podle Deprez a Raeymaeckers (2010) je termín „sporná území“ součástí izraelského slovníku. Tato diplomová práce zjistila, že v českých médiích se pracuje výhradně s termínem „okupovaná území“, byl použit ve 14 % článků. Ani zde tedy nedochází k přejímání izraelského slovníku. Avšak v českých médiích, stejně jako v britských (Thomas, 2011), byl jen zřídka vysvětlen širší kontext okupace. Co se týká osad, situace v Česku byla stejná jako ve výzkumu Deprez a Raeymaeckers, převažovalo označení „osady“ nad „nelegálními osadami“. Pojem „kolonie“, jenž byl použit ve vlámském tisku a je nepřesný a negativní, se v českých médiích nevyskytoval.

Nakonec byla v kategorii výrazů zkoumána slova užívaná pro oběti konfliktu. Deprez a Raeymaeckers (2010) ke svému překvapení zjistily, že stejné výrazy jsou používány pro izraelské i palestinské oběti. Oběti nejčastěji „přišly o život“ a byly „zabity“. Slovo „zmasakrované“ se objevilo minimálně, a pokud ano, pak pro izraelské oběti. Philo a Berry (2011) uvedli, že existují spojení, která jsou používána pouze pro izraelské oběti (jako „chladnokrevně zabit“ a „brutálně zavražděné“). V českých médiích byly v souvislosti s palestinskými oběťmi sledované výrazy používány obecně více, což může být způsobeno faktem, že palestinských obětí bylo více a hovořilo se o nich ve větším množství článků. Většinou se ale jednalo o neutrální výrazy jako „zemřít“ a „vyžádat si život“ a pro obě strany byly nejběžnější tytéž popisy. Zjištění jsou tedy v tomto ohledu totožná s výzkumem Deprez a Raeymaeckers. Pouze palestinské oběti byly „zavražděny“, ale toto slovo se v článcích vyskytlo jen jednou a šlo o jediný případ výskytu podobně zabarveného výrazu.

Jak je uvedeno v kapitole 4.2.1 Sledované proměnné, sledované výrazy pocházely z velké části z výzkumu Deprez a Raeymaeckers (2010), ale byly rozšířeny, aby došlo k přesnějšímu

zachycení označení používaných v českých médiích. Několik takto přidaných výrazů pro aktéry a činy, které se v belgickém výzkumu nevyskytovaly, v tomto výzkumu patřilo mezi nejpoužívanější: „bombardování“, „nálet“, „odpověď“, „odveta“, „radikální hnutí“, „radikální skupina“.

6.4 Oběti a pachatelé

Titulky pomáhají čtenářům orientovat se v přehledu zpráv a zároveň zdůrazňují hlavní pointu, určité interpretace události nebo určitý narativ. Zelizer a další (2002) se zabývali tím, koho tři americké deníky (The New York Times, The Washington Post a Chicago Tribune) v titulcích článků považovaly za viníky a koho za oběti. Chicago Tribune označilo častěji Izraelce za pachatele a Palestince za oběti v 17 % titulků, naopak Palestinci byli agresory v 16 % titulků. Ostatní dva deníky častěji považovaly za viníky Palestince – Chicago Tribune tak učinil v 14 % titulků (oproti 13 %), a The New York Times dokonce v 25 % (oproti 10 %). Podle Deprez a Raeymaeckers (2010) byli ve vlámském tisku agresory častěji Izraelci (12,1 % vs. 9,3 %) a Palestinci oběťmi. Stejně tak i výzkum této diplomové práce zjistil, že více jsou za pachatele považováni Izraelci a za oběti Palestinci, stalo se tak v 11,9 % titulků oproti 7,4 %. Dalším zjištěním je, že titulky ve valné většině případů neobsahují určení rolí oběti a pachatele, čísla byla v porovnání se zahraničními výzkumy stejná nebo nižší.

6.5 Osobní informace obětí

Opakovaným závěrem výzkumů izraelsko-palestinského konfliktu je, že média zveřejňují víc osobních informací o izraelských (případně židovských) obětech než o palestinských (arabských), čímž dochází k jejich individualizaci, zlidštění a zvýraznění (Korn, 2004; Rinnawi, 2007). Jindy dokonce média obecně více informují o izraelských obětech, což poté vytváří dojem, že Izraelců zemřelo více (Philo & Berry, 2011). Rinnawi takové postupy považuje za delegitimizační mechanismy. Jiný byl závěr výzkumu Houškové (2018), kdy bylo tzv. zlidštění (humanization) obětí využíváno k delegitimizaci činů a postojů izraelské strany spíše než palestinské (téměř ve dvojnásobku článků). Nakonec Deprez a Raeymaeckers (2010) zjistily, že o palestinských obětech se psalo více (690 vs. 394 článků), a také o nich bylo uváděno více osobních informací. Objevily se v 41,6 % článků oproti 24,9 %, které obsahovaly osobní informace izraelských obětí. Nejčastěji se jednalo o věk, jméno a povolání.

V českých online médiích byla situace odlišná. Více článků informovalo o palestinských obětech, a to jak v titulku (7,8 % vs. 6,6 %), tak v článku jako celku (64,6 % vs. 56,8 %), ale osobní informace byly mnohem více zveřejňovány o izraelských obětech. Osobní informace izraelských obětí byly zveřejněny v 16,1 % článků, zatímco palestinských v 6,6 % článků. Celkově se nejčastěji objevovaly věk a povolání. V obecnější rovině lze navíc říct, že v porovnání s výzkumem Deprez a Raeymaeckers česká média osobním informacím nevěnují tolik prostoru jako ta belgická a jména obětí se zdají být méně mediálně zajímavá. Naopak věk byl v obou zemích nejčastější osobní informací.

6.6 Limity výzkumu

Tato diplomová práce má několik limitů, první se týká výběrového souboru výzkumu. Analyzováno bylo pět nejčtenějších médií, a toto číslo mohlo být vyšší pro zvýšení reprezentativnosti vzorku. Důvody omezení počtu zkoumaných médií na pět byly náročnost kódování a snaha zanalyzovat v daném období všechny zveřejněné články, a nikoliv využít nějakou formu selekce, např. náhodný výběr. Také samotná volba „nejčtenějších“ médií určitým způsobem ovlivnila vzorek, a tedy i získaná data a zjištění výzkumu. Ve výsledném souboru médií tak nebyla zastoupena například veřejnoprávní média, konkrétně weby irozhlas.cz a ct24.cz, které v roce 2021 podle dat Netmonitoru byly devátý, resp. desátý nejčtenější.

Další limit spočívá v absenci některých prvků předpojatosti v analýze – jaké zdroje média využívají ve svých zprávách (izraelské, palestinské, jiná média apod.) –, a dále kategorizace těchto zdrojů (např. vojenské a politické zdroje, civilisté, ...). Zařazení této oblasti do analýzy by mohlo poskytnout lepší představu o tom, kdo dostává v médiích prostor vyjadřovat se k izraelsko-palestinskému konfliktu, a tyto výsledky by poté mohly sloužit k hlubší interpretaci výrazů používaných v souvislosti s konfliktem (viz VVO2: Jaké výrazy se pojí s konfliktem).

6.7 Další výzkum

Další výzkum by mohl rozšířit analýzu provedenou v této diplomové práci, tedy rozšířit výběrový soubor o další média a blíže se podívat na to, kdo je v člancích citován. S tím souvisí, že by mohlo být přínosné srovnat, zda se přítomnost prvků liší mezi soukromými a veřejnoprávními zpravodajskými weby, případně by šlo s minimálními úpravami kódovací knihy zkoumaná média rozšířit o tisk (kupříkladu vybrané deníky) a provést komparaci tisku

a digitálních médií. Bylo by zajímavé sledovat, zda se bude lišit například míra přítomnosti kontextuálních informací.

V souvislosti s otázkou využívání zdrojů se jako téma nabízí autorství jednotlivých článků, minimálně co se podílu agenturních zpráv týká. Při analýze zpravodajství působilo homogenně a zprávy podepsané zkratkou ČTK, tedy ty pocházející z České tiskové kanceláře, představovaly nezanedbatelnou část. Toto téma by si zasloužilo podrobněji prozkoumat i protože ČTK nemá stálého zahraničního zpravodaje v Izraeli či na Blízkém východě, a musí tudíž spoléhat na ostatní média a velké zahraniční agentury jako AP, AFP nebo Reuters. Zjištění z podobné analýzy by pomohla více osvětlit jazyk a rámcování mediálních obsahů, stejně jako jejich původ.

Pro získání představy o vývoji obrazu izraelsko-palestinského konfliktu v českých médiích v čase by výzkum mohl být zopakován na jiných časových obdobích. Těmi by mohly být první a druhá intifáda, války v Gaze v roce 2008, izraelská operace v Gaze roku 2014 nebo události října 2023, po nichž mohlo dojít ke změně vnímání konfliktu a jeho aktérů, což se mohlo projevit i ve zpravodajství.

Kvalitativní výzkum by mohl po vzoru Deprez a Raeymaeckers (2010) zapojit novináře a editory z různých médií, kteří se izraelsko-palestinskému konfliktu věnují, a získat jejich vhled do situace a názory na zjištění kvantitativního výzkumu, případně by bylo možné zkoumat diskuze na sociálních sítích či přímo webech médií samotných.

Nakonec by se budoucí výzkum mohl soustředit na téma předpojatosti z jiného úhlu. Na příkladu izraelsko-palestinského konfliktu by bylo možné podívat se na definice a typologie předpojatosti, například který z typů předpojatosti podle McQuaila (1992) převažuje, využít metodologii D'Alessia a Allena (2000) nebo se inspirovat Neureiterem (2017) a identifikovat nejpravděpodobnější původy předpojatosti.

Závěr

Obraz izraelsko-palestinského konfliktu, vyobrazení jeho aktérů nebo předpojatost ve zpravodajství bývají pravidelně předmětem zkoumání ze strany mediálních badatelů. Tato práce nabízí pohled na zpravodajství českých médií mimo jiné proto, že dosavadní výzkum se obecně soustřeďuje primárně na několik málo zemí (Spojené státy, Spojené království, Izrael) a událostí (intifády) a v Česku konkrétně není příliš rozsáhlý. Cílem této diplomové práce bylo zjistit, zda se ve zpravodajství českých médií o izraelsko-palestinském konfliktu vyskytují prvky mediální předpojatosti, případně které. Konkrétně jsou zkoumána online média.

Samotná mediální předpojatost (anglicky *media bias*) je populární téma, aniž by panovala shoda na tom, co předpojatost je, jaké má vlastnosti (například zda musí být záměrná, nebo může být i bezděčná), kolik typů předpojatosti existuje nebo jak ji vlastně měřit. Právě předpojatosti a souvisejícím konceptům se věnuje první kapitola této diplomové práce. Další kapitola pojednává o historii a současnosti izraelsko-palestinského konfliktu, včetně podrobnějšího pohledu na vztahy Česka s Izraelem a Palestinou. Třetí kapitola se zabývá mediálním obrazem izraelsko-palestinského konfliktu a představuje několik výzkumů, které se touto problematikou zabývají. Představené výzkumy nejčastěji zkoumají, jak jsou v médiích vyobrazovány strany konfliktu, jak média referují o obětech, nebo zda mediální obsahy poskytují dostatečný kontext konfliktu.

K naplnění cíle diplomové práce sloužila kvantitativní obsahová analýza. Výběrový soubor byl definován časově, z hlediska zvoleného média i žánrově a skládal se ze zpravodajských článků publikovaných v dubnu a květnu 2021 v pěti nejnavštěvovanějších online médiích. Celkem bylo v rámci obsahové analýzy kódováno 243 článků. Hlavní výzkumná otázka korespondovala s cílem diplomové práce, vedlejší výzkumné otázky se věnovaly konkrétním prvkům předpojatosti, jimiž byly přítomnost kontextuálních informací, výrazy spojené s konfliktem, role oběti a pachatele a informování o obětech.

Prvky předpojatosti byly vypořádány v oblastech kontextu, částečně výrazů užívaných v médiích, dále prisuzování role oběti a pachatele a zveřejňování osobních informací o obětech. Obraz konfliktu, který předkládala česká média, byl z různých perspektiv neúplný a zkreslený. Například kontextuální informace, jimž se věnovala první vedlejší výzkumná otázka, byly přítomny ve zhruba 54 % článků, nejčastěji se jednalo o popis událostí

předcházejících květnovým střetům, následovalo vysvětlení izraelských bezpečnostních opatření a statusu města Jeruzaléma. Jiná témata, jako okupace nebo šestidenní válka, byla přítomna velmi málo. V tomto ohledu bylo tedy zpravodajství předpojaté, resp. neúplné.

Druhá vedlejší výzkumná otázka se zaměřila na výrazy používané pro aktéry konfliktu, činy obou stran, území a stavby a oběti střetů. Z hlediska aktérů a činů se výrazy používané pro Izraelce a Palestince velmi lišily, u Palestinců se navíc sledovaná označení používala mnohem více. Palestinci byli nejčastěji označováni za teroristy, radikály, bojovníky nebo demonstranty, zatímco Izraelci za nepřátele, extremisty a nacionalisty. Palestinské i izraelské aktivity byly nejčastěji označovány za útok. U Palestinců se jiné výrazy používaly jen zřídka, o izraelských aktivitách se mluvílo jako o náletech, operacích, odpovědích a odvetách. Panovala zde tedy opačná situace než u předchozích typů označení. V průběhu reportování byli tedy Palestinci prezentováni jako teroristé a radikálové a Izraelci jako ti, kdo odpovídají na palestinské kroky, což naznačuje předpojatost. Palestinská území byla korektně označována za okupovaná, ale izraelské osady na okupovaných územích většinou nebyly označovány za nelegální, což ukazuje na mírné zkreslení. Z hlediska označení obětí převažovaly neutrální výrazy.

Ve třetí vedlejší výzkumné otázce byly zkoumány titulky článků, konkrétně zda některou ze stran označují za oběť a druhou za pachatele. Naprostá většina titulků (80 %) byla neutrální, ovšem ve zbytku převažovaly titulky označující Izraelce za pachatele a Palestince za oběti. Nakonec čtvrtá vedlejší výzkumná otázka zjistila, že ačkoliv v konfliktu bylo více palestinských obětí a více se o nich také psalo, byly to izraelské oběti, koho novináři více individualizovali tím, že o nich zveřejňovali osobní informace (nejčastěji věk a povolání). Obě tyto výzkumné otázky ukazují na předpojaté zpravodajství.

Závěrem této diplomové práce lze konstatovat, že zkoumání zpravodajství českých médií o izraelsko-palestinském konfliktu odhalilo několik prvků mediální předpojatosti, avšak výsledky neukazují, že by zpravodajství bylo jednoznačně předpojaté ve prospěch (či v neprospěch) izraelské nebo palestinské strany.

Summary

The portrayal of the Israeli-Palestinian conflict, the portrayal of its actors or the bias in the news coverage are regularly scrutinized by media scholars. This thesis offers a perspective on coverage in the Czech media. The reason for this is, among other things, that existing research tends to focus primarily on a few countries (the United States, the United Kingdom, Israel) and events (the Intifadas) and is not very extensive in the Czech Republic specifically. The aim of this study was to determine whether and which elements of media bias are present in Czech media coverage of the Israeli-Palestinian conflict. Specifically, online media are examined.

Media bias itself is a popular topic, but there is no consensus on what bias is, what its characteristics are (e.g., whether it must be intentional or can be unintentional), how many types of bias there are, or how to actually measure it. It is bias and related concepts that are the focus of the first chapter of this thesis. The next chapter discusses the history and present of the Israeli-Palestinian conflict, including a more detailed look at the Czech Republic's relations with Israel and Palestine. The third chapter looks at the media portrayal of the Israeli-Palestinian conflict and presents a number of studies that deal with this issue. The research presented examines how the parties to the conflict are portrayed in the media, how the media report on the victims, or whether the media content provides sufficient context for the conflict.

Quantitative content analysis was used to achieve the aim of the thesis. The sample was defined in terms of time, selected media and genre and consisted of news articles published in the five most visited online media in April and May 2021. A total of 243 articles were coded for content analysis. The main research question corresponded to the aim of the thesis, while secondary research questions addressed specific elements of bias: the presence of contextual information, the labels used in the conflict, the roles of victim and perpetrator, and the coverage of victims.

Elements of bias were observed in the areas of context, some types of labels used in the media, attribution of the role of victim and perpetrator, and the publication of personal information about victims. The image of the conflict presented by the Czech media was incomplete and distorted from different perspectives. For example, the contextual information, addressed in the first secondary research question, was present in about 54% of

the articles. The most common was a description of the events leading up to the May clashes, followed by an explanation of Israeli security measures and the status of the city of Jerusalem. Other issues, such as the occupation or the Six-Day War, were rarely mentioned. In this respect, the coverage was biased and incomplete.

The second secondary research question focused on the labels used for the actors in the conflict, the actions of both sides, the territories and structures, and the victims of the conflict. In terms of actors and actions, the terms used for Israelis and Palestinians were very different, and the labels observed were used much more often for Palestinians. Palestinians were most frequently described as terrorists, radicals, militants or demonstrators, while Israelis were described as enemies, extremists, and nationalists. Both Palestinian and Israeli activities were most typically described as an attack. Other labels were rarely used for Palestinians, and Israeli activities were described as air strikes, operations, responses, and retaliations. In other words, the situation was the reverse of the previous types of labels. Thus, the coverage presented Palestinians as terrorists and radicals and Israelis as responding to Palestinian actions, suggesting a bias. Palestinian territories were correctly described as occupied, but Israeli settlements in the occupied territories were mostly not described as illegal, indicating a slight bias. There was a predominance of neutral terms when referring to victims.

The third secondary research question examined the headlines of the articles, specifically whether they referred to one party as the victim and the other as the perpetrator. The vast majority of headlines (80%) were neutral, but the remainder were dominated by headlines referring to Israelis as perpetrators and Palestinians as victims. Finally, the fourth secondary research question found that although there were more Palestinian victims in the conflict and more coverage of them, it was the Israeli victims who were more individualised by journalists by publishing personal information about them (most often age and occupation). Both of these research questions point to biased reporting.

This thesis concludes that an examination of Czech media coverage of the Israeli-Palestinian conflict revealed several elements of media bias, but the results do not show that the coverage was clearly biased in favour of (or against) the Israeli or Palestinian side.

Použitá literatura

Ackerman, S. (2001). Al-aqsa intifada and the U.S. media. *Journal of Palestine Studies*, 30(2), 61–74. DOI: <https://doi.org/10.1525/jps.2001.30.2.61>

Al-Mughrabi, N., Saul, J., Ayyub, R., & Al-Mughrabi, N. (2021, 20. květen) [online]. Israel and Hamas both claim victory as ceasefire holds. *Reuters*.
<https://www.reuters.com/world/middle-east/gaza-truce-between-israel-hamas-begins-mediated-by-egypt-2021-05-20/>

Altschull, H. (1994). *Agents of Power: The Media and Public Policy*. Pearson. ISBN: 978-0801307768

Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*. Michigan: Free Press.

B'Tselem. (2022, 4. leden) [online]. 2021 was the deadliest year since 2014, Israel killed 319 Palestinians in oPt 5-year record in house demolitions: 895 Palestinians lost their homes. *B'Tselem*.
https://www.btselem.org/press_releases/20220104_in_deadliest_year_since_2014_israel_killed_319_palestinians_in_opt

BBC. (2021, 27. červenec) [online]. Israel-Gaza conflict: Apparent war crimes committed, says rights group. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57982567>

Boudana, S. (2016). Impartiality is not fair: Toward an alternative approach to the evaluation of content bias in news stories. *Journalism*, 17(5), 600–618. DOI: <https://doi.org/10.1177/1464884915571295>

Bowen, J. (2017, 5. červenec) [online]. 1967 war: Six days that changed the Middle East. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-39960461>

Cai, W., Holder, J., Leatherby, L., Lutz, E., Reinhard, S., & Yourish, K. (2021, 18. květen) [online]. The toll of eight days of conflict in Gaza and Israel. *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com/interactive/2021/05/17/world/middleeast/israel-palestine-gaza-conflict-death-toll.html>

Caplan, N. (2020). *The Israel-Palestine conflict: Contested histories*. Wiley-Blackwel. ISBN: 9781119523871

- D'Alessio, D., & Allen, M. (2000). Media bias in presidential elections: A meta-analysis. *Journal of Communication*, 50(4), 133–156. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02866.x>
- Davidson, A. (2006, 6. prosinec) [online]. Hamas: Government or terrorist organization? *NPR*. <https://www.npr.org/2006/12/06/6583080/hamas-government-or-terrorist-organization>
- DCIP. (2021, 10. prosinec) [online]. 2021 is deadliest year for Palestinian children since 2014. *Defense for Children Palestine*. https://www.dci-palestine.org/2021_is_deadliest_year_for_palestinian_children_since_2014
- Deprez, A., & Raeymaeckers, K. (2010). Bias in the news? The representation of Palestinians and Israelis in the coverage of the first and second intifada. *International Communication Gazette*, 72(1), 91–109. DOI: <https://doi.org/10.1177/1748048509350341>
- Donsbach, W., & Klett, B. (1993). Subjective objectivity. How journalists in four countries define a key term of their profession. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, 51(1), 53–83. DOI: <https://doi.org/10.1177/001654929305100104>
- Drew, D. G. (1975). Reporters' attitudes, expected meetings with source and journalistic objectivity. *Journalism Quarterly*, 52(2), 219–271. DOI: <https://doi.org/10.1177/107769907505200204>
- Dunsky, M. (2001). Missing: The bias implicit in the absent. *Arab Studies Quarterly*, 23(3), 1–29. <https://www.jstor.org/stable/41858380>
- Entman, R. M. (2007). Framing bias: Media in the distribution of power. *Journal of Communication*, 57(1), 163–173. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>
- Entman, R. M., & Rojecki, A. (2010). *The black image in the white mind: Media and Race in America*. University of Chicago Press. ISBN: 9780226210773
- Gans, H. J. (1979). *Deciding what's news: A study of CBS evening news, NBC nightly news, Newsweek, and Time*. Pantheon Books. ISBN: 9780394503592

- Groeling, T. (2013). Media bias by the numbers: Challenges and opportunities in the empirical study of partisan news. *Annual Review of Political Science*, 16(1), 129–151. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-040811-115123>
- Gunther, A. C., Miller, N., & Liebhart, J. L. (2009). Assimilation and contrast in a test of the hostile media effect. *Communication Research*, 36(6), 747–764. DOI: <https://doi.org/10.1177/0093650209346804>
- Haaretz. (2021, 10. květen) [online]. From TikTok to Temple Mount clashes: 28 days of violence in Jerusalem. *Haaretz*. <https://www.haaretz.com/israel-news/2021-05-10/ty-article-timeline/.highlight/from-tiktok-to-riots-a-timeline-of-recent-israeli-palestinian-violence/0000017f-e00d-d38f-a57f-e65fde420000>
- Hackett, R. A. (1984). Decline of a paradigm? Bias and objectivity in news media studies. *Critical Studies in Mass Communication*, 1(3), 229–259. DOI: <https://doi.org/10.1080/15295038409360036>
- Hackett, R. A. (2008). Objectivity in Reporting. In: Donsbach, W. (Ed.). *The international encyclopedia of communication*. Blackwell Publishing. ISBN: 9781405131995
- Hallin, D. C. (1986). *The 'uncensored war': The media and Vietnam*. Oxford University Press. ISBN: 0195038142
- Hamborg, F. (2023). *Revealing Media Bias in News Articles: NLP Techniques for Automated Frame Analysis*. Springer Cham. ISBN: 9783031176937
- Hansen, G. J., & Kim, H. (2011). Is the media biased against me? A meta-analysis of the hostile media effect research. *Communication Research Reports*, 28(2), 169–179. DOI: <https://doi.org/10.1080/08824096.2011.565280>
- Houšková, L. (2018). *Rámcování izraelsko-palestinského konfliktu v českých médiích* [Diplomová práce, Univerzita Karlova]. Digitální repozitář Univerzity Karlovy. <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/99744/120297495.pdf>
- HRW. Gaza: Apparent war crimes during May fighting. (2021, 27. červenec) [online]. *Human Rights Watch*. <https://www.hrw.org/news/2021/07/27/gaza-apparent-war-crimes-during-may-fighting>

Israel-Hamas Topical Guide. (n. d., citováno 16. prosince 2023) [online]. *AP Stylebook*.
https://www.apstylebook.com/topical_most_recent

Jerusalem Post Staff. (2019, 6. květen) [online]. Israel's population reaches 9 million. *The Jerusalem Post*. <https://www.jpost.com/israel-news/israels-population-passes-9-million-588658>

Jirák, J. a Köpplová, B. (2015). *Masová média*. Portál. ISBN: 9788026207436

Kaplow, L., & Myre, G. (2018, 13. květen) [online]. Understanding the map of Jerusalem, or trying to. *NPR*.
<https://www.npr.org/sections/parallels/2018/05/13/610519266/understanding-the-map-of-jerusalem-or-trying-to>

Kingsley, P. (2021, 15. květen) [online]. After years of quiet, Israeli-Palestinian conflict exploded. Why now? *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com/2021/05/15/world/middleeast/israel-palestinian-gaza-war.html>

Korn, A. (2004). Reporting Palestinian casualties in the Israeli press: The case of Haaretz and the Intifada. *Journalism Studies*, 5(2), 247–262. DOI:
<https://doi.org/10.1080/1461670042000211212>

Krauss, J. (2022, 2. únor) [online]. Amnesty joins rights groups in accusing Israel of apartheid. *AP News*. <https://apnews.com/article/middle-east-jerusalem-israel-race-and-ethnicity-racial-injustice-83b44a2f6b2b3581d857f57fb6960115>

Lederer, E. M. (2022, 24. únor) [online]. Israel rejects Palestinian accusations of ‘apartheid’. *AP News*. <https://apnews.com/article/middle-east-religion-israel-race-and-ethnicity-racial-injustice-266bc24e6027545763f297e81882feed>

Lee, T. (2008). Bias in the News. In: Donsbach, W. (Ed.). *The international encyclopedia of communication*. Blackwell Publishing. ISBN: 9781405131995

Lichter, R.; Rothman, S.; Lichter, L. (1986). *The Media Elite*. Adler & Adler. ISBN: 9780917561535

Lynch, J., & McGoldrick, A. (2005). *Peace journalism*. Hawthorn Press. ISBN: 978-1903458501

- McQuail, D. (1992). *Media performance: Mass communication and the public interest*. Sage Publications. ISBN: 9780803982956
- Nečas, V. (2022). Objektivita a vyváženost. In Křeček, J., Nečas, V., Vodochodský, I., & Miessler, J. *Vyváženost ve vysílání*. Grada. ISBN: 9788027134779
- Neureiter, M. (2017). Sources of media bias in coverage of the Israeli–Palestinian conflict: The 2010 Gaza flotilla raid in German, British, and US newspapers. *Israel Affairs*, 23(1), 66–86. DOI: <https://doi.org/10.1080/13537121.2016.1244381>
- Philo, G., & Berry, M. (2011). *More bad news from Israel*. Pluto Press. ISBN: 9780745329789
- Quandt, W. B. (2005). *Peace process: American diplomacy and the Arab-Israeli conflict since 1967*. Brookings Institution Press a University of California Press. ISBN: 9780520246317
- Raeijmaekers, D., & Maesele, P. (2017). In objectivity we trust? Pluralism, consensus, and ideology in journalism studies. *Journalism*, 18(6), 647–663. DOI: <https://doi.org/10.1177/1464884915614244>
- Rezoluce 1322. (2000) [online]. *United Nations Digital Library*. https://digitallibrary.un.org/record/424270/files/S_RES_1322%282000%29-EN.pdf?ln=en
- Rinnawi, K. (2007). De-legitimization of media mechanisms: Israeli press coverage of the Al aqsa intifada. *International Communication Gazette*, 69(2), 149–178. DOI: <https://doi.org/10.1177/1748048507074927>
- Robinson, K. (2023, naposledy aktualizováno 31. října) [online]. *What Is Hamas?* Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/background/what-hamas>
- Rowley, C. K., & Taylor, J. (2006). The Israel and Palestine land settlement problem, 1948–2005: An analytical history. *Public Choice*, 128(1–2), 77–90. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11127-006-9045-9>
- Sahin, M. (2017). An examination of academic studies covering Israel palestine conflict over its reflections through media. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 7(1). DOI: <https://doi.org/10.29333/ojcm/2576>

Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message in the 21st century: A media sociology perspective*. Routledge. ISBN: 0801312515

Simpson, J. (2023, 11. říjen) [online]. Why BBC doesn't call Hamas militants 'terrorists'. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67083432>

Stevenson, R. L., & Greene, M. T. (1980). A reconsideration of bias in the news. *Journalism Quarterly*, 57(1), 115–121. DOI: <https://doi.org/10.1177/107769908005700117>

The Associated Press. (2021, 7. květen) [online]. Palestinians, Israeli settlers scuffle in east Jerusalem. *AP News*. <https://apnews.com/article/jerusalem-middle-east-israel-lifestyle-religion-f4c2594aab82ca8117c39b577a42ff01>

UNRWA (n. d., cit. 16. prosince 2023) [online]. Palestine refugees. *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East*. <https://www.unrwa.org/palestine-refugees>

Thomas, L. (2011). Reconstructions of „reality“?: The coverage of the Gaza withdrawal in the British media. *Journalism Studies*, 12(4), 522–538. DOI: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2011.571818>

Trampota, T., & Vojtěchovská, M. (2010). *Metody výzkumu médií*. Portál. ISBN: 9788073676834

Tuchman, G. (1972). Objectivity as strategic ritual: An examination of newsmen's notions of objectivity. *American Journal of Sociology*, 77(4), 660–679. DOI: <https://doi.org/10.1086/225193>

Vojtěchovská, M. (2022, 4. dubna) [online]. *Přehled českého mediálního trhu v roce 2021*. MediaGuru. <https://www.mediaguru.cz/clanky/2022/04/prehled-ceskeho-medialniho-trhu-v-roce-2021/>

Van Zoonen, L. (1988). Rethinking women and the news. *European Journal of Communication*, 3(1), 35–53. DOI: <https://doi.org/10.1177/0267323188003001003>

Wahl-Jorgensen, K., Berry, M., Garcia-Blanco, I., Bennett, L., & Cable, J. (2017). Rethinking balance and impartiality in journalism? How the BBC attempted and failed to

change the paradigm. *Journalism*, 18(7), 781–800. DOI:

<https://doi.org/10.1177/1464884916648094>

Westerståhl, J. (1983). Objective news reporting: General premises. *Communication Research*, 10(3), 403–424. DOI: <https://doi.org/10.1177/009365083010003007>

Wilson, R., de Acosta, R., Leeds Matthews, A. a Newman, A. (2023, 7. listopad) [online]. One month's death toll in the Israel-Hamas war, in charts. *CNN*.

<https://www.cnn.com/2023/11/07/middleeast/palestinian-israeli-deaths-gaza-dg/index.html>

Williams, A. (1975). Unbiased study of television news bias. *Journal of Communication*, 25(4), 190–199. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1975.tb00656.x>

Yan, F. (2020). *Image, reality and media construction: A frame analysis of German media representations of China*. Springer. ISBN: 9789813290754

Zelizer, B., Park, D., & Gudelunas, D. (2002). How bias shapes the news: Challenging the New York Times' status as a newspaper of record on the Middle East. *Journalism*, 3(3), 283–307. DOI: <https://doi.org/10.1177/146488490200300305>

Analyzované články, které jsou v práci citovány:

ČTK. (2021a, 10. květen) [online]. Rakety skupiny Hamás dopadly do Jeruzaléma.

Protiútok Izraele zabil 20 lidí. *Deník.cz*. https://www.denik.cz/ze_sveta/hamas-izrael-utok-20210510.html

ČTK. (2021b, 14. květen) [online]. Izraelci zaútočili na podzemní město Hamásu. Z Gazy přesto stále srší stovky raket. *CNN Prima NEWS*. <https://cnn.iprima.cz/na-gazu-utoci-take-izraelske-pozemni-vojsko-obeti-na-obou-stranach-je-pres-100-25285>

ČTK. (2021c, 15. květen) [online]. Izraelská letadla obnovila útoky na Pásmo Gazy.

Hamás reagoval raketami, obětí přibývá. *CNN Prima NEWS*.

<https://cnn.iprima.cz/izraelska-letadla-obnovila-utoky-na-pasmo-gazy-hamas-reagoval-raketami-25349>

ČTK. (2021d, 10. květen) [online]. Izrael zaútočil na palestinské Pásmo Gazy. Umíraly i děti. *Novinky.cz*. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-blizky-a-stredni-vychod-hamas-zautocil-raketami-na-jeruzalem-kvuli-stretum-s-palestinci-40359792>

ČTK. (2021e, 11. květen) [online]. Rakety odpálené z Gazy zabily v izraelském Aškelonu dvě ženy. *Novinky.cz*. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-blizky-a-stredni-vychod-rakety-odpalene-z-gazy-zabily-v-izraelskem-askelonu-dve-zeny-40359888>

Havlíčková, E., ČTK. (2021, 13. květen) [online]. Malého chlapce zabila palestinská raketa. Matka se ho snažila ukrýt, šrapnel prolétl oknem. *CNN Prima NEWS*. <https://cnn.iprima.cz/srapnel-z-rakety-zabil-petileteho-izraelce-experti-varuji-pred-totalni-vaalkou-25209>

iDNES.cz, ČTK. (2021, 11. květen) [online]. Násilí pokračuje. Izrael zasáhl v Pásmu Gazy 130 cílů a zabil 15 Palestinců. *iDNES.cz*. https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/izrael-konflikt-palestina-pasmo-gazy.A210511_072211_zahranicni_wass

Kučerová, D. (2021, 21. květen) [online]. 11 dní na Blízkém východě: Tisíce zraněných, stovky mrtvých a žádný vítěz. *Seznam Zprávy*. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/11-dni-na-blizkem-vychode-tisice-zranenych-stovky-mrtvych-a-zadny-vitez-155633>

Novinky, ČTK. (2021, 15. květen) [online]. Další oběť v Izraeli, Hamás pálí rakety takřka nepřetržitě. *Novinky.cz*. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-blizky-a-stredni-vychod-izraelska-bombardoval-pasmo-gazy-ostrelovani-izraele-raketami-je-nepretrzite-40360308>

Novinky, drk. (2021, 17. květen) [online]. Znásilněte Židovky, hlásali propalestinští demonstranti v Londýně. *Novinky.cz*. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-znasilnete-zidovky-hlasali-propalestinsti-demonstrante-v-londyne-40360455>

Švamberk, A. (2021, 17. květen) [online]. Svítá naděje na příměří mezi Hamásem a Izraelem, tvrdí Egypt. *Novinky.cz*. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-blizky-a-stredni-vychod-svita-nadeje-na-primeri-mezi-hamasem-a-izraelem-tvrdi-egypt-40360419>

SCHVÁLENO

16.9.22
Mj

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Jiří Lacina	Razítko podatelny:								
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2021/2022	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td>14-09-2022 -1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td>Přiloh:</td> </tr> <tr> <td>Přiděleno:</td> <td></td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	14-09-2022 -1-	Čj:	Přiloh:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		14-09-2022 -1-							
Čj:		Přiloh:							
Přiděleno:									
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 83419289@fsv.cuni.cz									
Studijní program/forma studia: Mediální studia, prezenční									
Název práce v češtině: Vyobrazení izraelsko-palestinského konfliktu ve zpravodajství českých médií									
Název práce v angličtině: Representation of the Israeli-Palestinian conflict in Czech media coverage									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí) LS 2022/2023									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Izraelsko-palestinský konflikt po několik desítek let plní stránky novin i zpravodajské relace a přirozeně je tedy předmětem akademického zkoumání. Mezi oblastmi, které se izraelsko-palestinským konfliktem zabývají, jsou i mediální studia. Mnoho výzkumů zpravodajství o tomto konfliktu se například v průběhu let zaměřovalo na vyváženost zpravodajství a vyobrazení Izraelců a Palestinců, přičemž řada výzkumů došla k závěrům, že zpravodajství není úplné či že straní Izraelcům. Podle Sahina (2017) lze v rovině reprezentace stran konfliktu v médiích vyzorovat rozdíl mezi zpravodajstvím o první intifádě (1987–1993) a pozdějšími událostmi. Zatímco během první intifády byli Palestinci bráni jako ti utpíci a Izraelci jako ti nespravedliví, v následujících případech byli Palestinci spojováni s terorismem a Izraelci s utrpením. Samozřejmě výsledky všech studií nejsou jednotné, kupříkladu Deprez a Raeymaeckers (2010) ve výzkumu vlámského tisku nepotvrdily hypotézu o proizraelské předpojatosti a Neureiter (2017) poukázal na protizraelskou zaujatost v britských a zejména německých novinách. Nejčastěji výzkumníci zkoumají média ve Spojených státech a Izraeli a zejména pak v období první a druhé intifády (2000–2005), méně pak evropská média a jiné události sporu (Sahin, 2017). V Česku vzniklo dosud velmi málo výzkumů zaměřených na zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu. Příkladem je diplomová práce Lenky Houškové (2018) o rámcování konfliktu v českých médiích nebo bakalářská práce Jiřího Kaláta (2017) zkoumající mediální obraz izraelsko-palestinských vztahů na počátku tzv. třetí intifády.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem této magisterské diplomové práce je prozkoumat znázornění izraelsko-palestinského konfliktu a prezentaci jeho hlavních aktérů v českých médiích. Práce a její struktura vychází z výzkumu Deprez a Raeymaeckers (2010). Autorky Deprez a Raeymaeckers (2010) konkrétně ve Vlámku zaznamenaly třeba nedostatky kontextu ve zpravodajství či častější používání izraelských zdrojů. Hlavním rozdílem bude, že se tato diplomová práce zaměří událost z nedávné doby (střety v květnu 2021), nikoliv první a druhou intifádu. Podobně jako výše citovaný výzkum chce i tato práce také zjistit, jak si lokální (v tomto případě česká) média stojí v mezinárodním srovnání. Práce nakonec naváže i na diplomovou práci Houškové (2018), jež ve shodě s výsledky zahraničních výzkumů potvrdila tendenci českých médií									

upřednostňovat izraelský pohled na konflikt.

Výzkumné otázky diplomové práce jsou následující:

- HVO1: Vyskytují se v textech kontextuální informace o konfliktu?
- HVO2: Jaké výrazy se pojí s konfliktem?
  - VVO1: Jak jsou označování Izraelci a Palestinci?
  - VVO2: Jak jsou označovány činy Izraelců a Palestinců?
  - VVO3: Jak jsou označována palestínská území?
- HVO3: Koho média označují za oběti a pachatele konfliktu?
- HVO4: O kterých obětech média zveřejňují více osobních informací?
- HVO5: Jaké zdroje média používají při informování o izraelsko-palestínském konfliktu?
- HVO6: Straní média některé straně konfliktu, případně které a do jaké míry?

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

Teoretická část:

1 Mediální konstrukce reality

Tato kapitola bude pojednávat o hlavních teoriích médií z pohledu sociálněkonstruktivistického paradigmatu se zaměřením na proces tvorby mediálního obsahu a vybrané teorie účinků médií.

1.1 Tvorba mediálního obsahu

1.1.1 Gatekeeping

1.1.2 Zpravodajské hodnoty

1.1.3 Objektivita a vyváženost

1.2 Teorie účinků médií

1.2.1 Nastolování agendy

1.2.2 Rámecování

1.2.3 Priming

2 Izraelsko-palestínský konflikt

Druhá kapitola se zaměří na samotný izraelsko-palestínský konflikt a informování o tomto konfliktu masovými médii. Dále představí několik výzkumných studií pojednávajících o vyobrazení tohoto konfliktu v médiích.

2.1 Historie konfliktu

2.1.2 Izraelsko-palestínský konflikt ve 21. století

2.3 Média a izraelsko-palestínský konflikt

2.3.1 Výzkumy mediálního obrazu izraelsko-palestínského konfliktu

Výzkumná část

3 Mediální obraz izraelsko-palestínského konfliktu v českých médiích

Tato kapitola představí design výzkumu, metodologii a hlavní zjištění analýzy.

3.1 Cíl výzkumu

3.2 Výzkumné otázky

3.3 Výzkumná metoda

3.3 Výsledky analýzy

3.4 Diskuze

Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Základním souborem výzkumu budou česká online média. Výběrovým souborem pak budou články pojednávající o střetech v květnu 2021 a publikované ve čtyřech vybraných online médiích – Seznam Zprávy.cz, Novinky.cz, iDnes.cz a Deník.cz – mezi 29. dubnem a 28.

květnem 2021 (s připočítáním týdne před začátkem střetů a týdne po jejich konci). Média byla zvolena na základě průměrného počtu reálných uživatelů v roce 2021 (viz MediaGuru: Přehled českého mediálního trhu v roce 2021)

Analyzované články budou pojednávat přímo o vybrané události, naopak budou ze souboru po vzoru Deprez a Raeymaeckers (2010) vyjmuty například články o volbách a dalším dění, které přímo nesouvisí s analyzovanou událostí. Ke shromáždění článku bude použita služba Archiv nástroje NewtonOne.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvantitativní obsahová analýza

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

Deprez, A., & Raeymaeckers, K. (2010). Bias in the News? The Representation of Palestinians and Israelis in the Coverage of the First and Second Intifada. *International Communication Gazette*, 72(1), 91-109. DOI: 10.1177/1748048509350341

Studie se zaměřuje na vyobrazení první a druhé intifády ve vlámských denících. Kombinuje obsahovou analýzu s hloubkovými rozhovory s novináři s cílem zjistit případnou nevyváženost a zaujatost ve prospěch Izraele. Výsledky jsou srovnány s ostatními studii na toto téma.

Neureiter, M. (2016). Sources of media bias in coverage of the Israeli–Palestinian conflict: the 2010 Gaza flotilla raid in German, British, and US newspapers. *Israel Affairs*, 23(1), 66-86. DOI: 10.1080/13537121.2016.1244381

Článek zkoumá zdroje mediální zaujatosti ve zpravodajství o izraelsko-palestinském konfliktu na vzorku německých, britských a amerických novinových článků o izraelském zásahu proti konvoji do Pásmo Gazy v roce 2010.

Philo, G., & Berry, M. (2011). *More Bad News From Israel*. Londýn: Pluto. ISBN: 9780745329789

Knihla zkoumá mediální pokrytí izraelsko-palestinského konfliktu televizním zpravodajstvím a jeho vliv na veřejné mínění. V knize se setkávají novináři a diváci s cílem zjistit, jak diváci chápou zprávy a jak jsou jejich názory formovány zpravodajstvím.

Rowley, C., & Taylor, J. (2006). The Israel and Palestine Land Settlement Problem, 1948-2005: An Analytical History. *Public Choice*, 128(1-2), 77-90. DOI: 10.1007/s11127-006-9045-9

Tento článek sleduje historii současného konfliktu mezi Izraelem a Palestinou v letech 1948 až 2005. Představuje povahu problému uprchlíků v Palestině a sousedních arabských státech a definuje politické problémy v Izraeli i v Palestině.

Sahin, M. (2017). An Examination of Academic Studies Covering Israel Palestine Conflict Over its Reflections Through Media. *Online Journal Of Communication And Media Technologies*, 7(1). DOI: 10.29333/ojcm/2576

Tento článek zkoumá akademické studie zabývající se izraelsko-palestinským konfliktem prostřednictvím jeho reflexe v různých médiích. Celkem analyzuje 50 studií zaměřených na různé země, události konfliktu i typy médií a představuje souborné závěry výzkumů.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Houšková, L. (2018). *Rámecování izraelsko-palestinského konfliktu v českých médiích*. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Vlastimil Nečas.

Kalát, J. (2017). *Český mediální obraz izraelsko-palestinských vztahů na počátku tzv. tiché intifády*.

Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Marek Německý.
Datum / Podpis studenta/ky
14.9.2022 [redacted]

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.
VLASTIMIL NEČAS Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga
14.9.2022 [redacted] Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kódovací kniha

Obecné proměnné

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
Datace článku			Datum publikování článku ve formátu DD/MM/RRRR.
Médium	0	Denik.cz	V jaké médiu byl článek publikován.
	1	iDnes.cz	
	2	Novinky.cz	
	3	Seznam Zprávy.cz	
Titulek			Titulek článku v celém znění.

Kontextuální informace

Proměnná	Definice	Poznámka
Hlavní kontextuální informace v článku	Viz Seznam hledaných kontextů	Jaká je hlavní kontextuální informace v článku
První vedlejší kontextuální informace v článku	Viz Seznam hledaných kontextů	Jaká je první vedlejší kontextuální informace v článku
Druhá vedlejší kontextuální informace v článku	Viz Seznam hledaných kontextů	Jaká je druhá vedlejší kontextuální informace v článku

Seznam hledaných kontextů	
americké zapojení a pomoc Izraelcům	šestidenní válka (1967)
blokáda Pásma Gazy	operace Ochranné ostří (2014)
existence izraelských checkpointů	pozadí květnových izraelsko-palestinských střetů
holokaust jako ospravedlnění okupace palestinských území	problém palestinských uprchlíků
ilegalita židovských osad	rezoluce Rady bezpečnosti OSN požadující zastavení stavby osad
intifády	silnice pouze pro Izraelce

islám jako ospravedlnění boje s izraelskou okupací	sionismus jako ospravedlnění okupace palestinských území
Izrael je demokratický stát	summit v Šarm aš-Šajchu
Izraelci jednájí proti palestinskému teroru	vláda Hamásu v Pásmu Gazy
Izraelci jednájí, aby si zajistili vlastní bezpečnost	vyvlastňování palestinských území
izraelská bezpečnostní bariéra	vztah Česka a Izraele
náboženství jako ospravedlnění okupace palestinských území	Zelená linie
nerovnoměrné rozdělování vodních zdrojů	zprávy lidskoprávních organizací o izraelském apartheidu
obranný systém Železná kopule (Iron Dome)	zvláštní status Jeruzaléma
okupace palestinských území	

Aktéři

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
aktivista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
antisemita	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
atentátník	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
bojovník	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
bojovník za svobodu	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
demonstrant	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
domobrana	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
extremista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
fanatik	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
fronta	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
fundamentalista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
hnutí	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
hnutí za nezávislost	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
militant	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
militantní hnutí	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
militantní skupina	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
mučedník	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
nacionalista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
nepřítel	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
odbojář	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
odbojové hnutí	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
okupační armáda	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
okupant	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
organizace	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
osvobozené hnutí	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
partyzánský bojovník	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
radikál	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
radikální hnutí	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
radikální organizace	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
radikální skupina	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
rasista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
sabotér	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
sebevražedný aktivista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
sebevražedný terorista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
separatista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
sionista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
skupina	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
terorista	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
teroristická organizace	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	

	3	Izraelci i Palestinci	
teroristická skupina	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
teroristické hnutí	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
vlastenec	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
vrah	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
zločinec	0	Nevyskytuje se	S kým je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	

Činy

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
akce	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
akt	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
barbarský útok	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
bezpečnostní opatření	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
bombardování	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
incident	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
Intervence	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	

invaze	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
masakr	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
nájezd	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
nálet	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
nedorozumění	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
nehoda	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
odpověď	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
odveta	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
ofenziva	0	Nevyskytuje se	

	1	Izraelci	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
operace	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
pomsta	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
potyčka	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
protiútok	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
reakce	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
teoristický čin	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
útok	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
vojenská operace	0	Nevyskytuje se	S činy které skupiny je výraz spojován, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	

Oběti

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
popravit	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
přijít o život	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
stát život	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
vyžádat si život	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
zabít	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
zastřelit	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
zavraždit	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	

	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
zemřít	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
zmasakrovat	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	
ztratit život	0	Nevyskytuje se	Pro jaké oběti je daný výraz použitý, pokud se v článku vyskytuje.
	1	Izraelci	
	2	Palestinci	
	3	Izraelci i Palestinci	

Území a stavby

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
kolonie	0	Ne	Zda se v článku vyskytuje tento výraz.
	1	Ano	
	2	Nelze určit	
nelegální osady	0	Ne	Zda se v článku vyskytuje tento výraz.
	1	Ano	
	2	Nelze určit	
okupovaná území	0	Ne	Zda se v článku vyskytuje tento výraz.
	1	Ano	
	2	Nelze určit	
osady	0	Ne	Zda se v článku vyskytuje tento výraz.
	1	Ano	
	2	Nelze určit	
sousedství	0	Ne	Zda se v článku vyskytuje tento výraz.

	1	Ano	
	2	Nelze určit	
sporná území	0	Ne	Zda se v článku vyskytuje tento výraz.
	1	Ano	
	2	Nelze určit	

Vyznění titulku

Proměnná	Kód	Definice
Kdo je v titulku označen za obět a pachatele	0	Nelze určit
	1	Izraelští pachatelé, palestinské oběti
	2	Palestinští pachatelé, izraelské oběti

Informování o obětech

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
článek informuje o obětech	0	Ne	Zda článek kdekoliv informuje o izraelských či palestinských obětech.
	1	Izraelské oběti	
	2	Palestinské oběti	
	3	Izraelské i palestinské oběti	
	4	Ano, ale neurčitě	
článek informuje o obětech v titulku	0	Ne	Zda článek informuje o izraelských či palestinských obětech v titulku.
	1	Izraelské oběti	
	2	Palestinské oběti	
	3	Izraelské i palestinské oběti	
	4	Ano, ale neurčitě	

Osobní informace palestinských obětí

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
jméno	0	Ne	Zda je v souvislosti s palestinskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
věk	0	Ne	Zda je v souvislosti s palestinskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
rodinný stav	0	Ne	Zda je v souvislosti s palestinskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
povolání	0	Ne	Zda je v souvislosti s palestinskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
ostatní	0	Ne	Zda je v souvislosti s palestinskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	

Osobní informace izraelských obětí

Proměnná	Kód	Definice	Poznámka
jméno	0	Ne	Zda je v souvislosti s izraelskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
věk	0	Ne	Zda je v souvislosti s izraelskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
rodinný stav	0	Ne	Zda je v souvislosti s izraelskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
povolání	0	Ne	Zda je v souvislosti s izraelskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	
ostatní	0	Ne	Zda je v souvislosti s izraelskými oběťmi zveřejněna tato osobní informace.
	1	Ano	

Příloha č. 2: Kontextuální informace (tabulka)

Kontext	Hlavní (v kolika článcích)	Vedlejší	Celkem	Podíl ze všech článků (v %)
pozadí květnových izraelsko-palestinských střetů	68	11	79	32,51
Izraelci jednájí, aby si zajistili vlastní bezpečnost	18	7	25	10,29
zvláštní status Jeruzaléma	4	11	15	6,17
americké zapojení a pomoc Izraelcům	7	6	13	5,35
Izraelci jednájí proti palestinskému teroru	8	5	13	5,35
Operace Ochranné ostří (2014)	4	9	13	5,35
obrný systém Železná kopule (Iron Dome)	6	5	11	4,53
vztah Česka a Izraele	7	2	9	3,70
okupace palestinských území	5	3	8	3,29
vláda Hamásu v Pásmu Gazy	4	4	8	3,29
vyvlastňování palestinských území	0	7	7	2,88
blokáda Pásmu Gazy	2	4	6	2,47
islám jako ospravedlnění boje s izraelskou okupací	0	1	1	0,41
Izrael je demokratický stát	0	1	1	0,41
náboženství jako ospravedlnění okupace palestinských území	0	1	1	0,41
nerovnoměrné rozdělování vodních zdrojů	0	1	1	0,41
zprávy lidskoprávních organizací o izraelském apartheidu	0	1	1	0,41
existence izraelských checkpointů	0	0	0	0
holokaust jako ospravedlnění okupace palestinských území	0	0	0	0
ilegalita židovských osad	0	0	0	0
intifády	0	0	0	0
izraelská bezpečnostní bariéra	0	0	0	0
Šestidenní válka (1967)	0	0	0	0
problém palestinských uprchlíků	0	0	0	0
rezoluce Rady bezpečnosti OSN	0	0	0	0
silnice pouze pro Izraelce	0	0	0	0
sionismus jako ospravedlnění okupace palestinských území	0	0	0	0
summit v Šarm aš-Šajchu	0	0	0	0
Zelená linie	0	0	0	0

Příloha č. 3: Označení použítá pro aktéry (tabulka)

Označení	Izraelci		Palestinci	
	V kolik článkách	%	V kolik článkách	%
aktivista	1	0,41	1	0,41
antisemita	0	0	0	0
atentátník	0	0	0	0
bojovník	0	0	27	11,11
bojovník za svobodu	0	0	0	0
demonstrant	1	0,41	24	9,88
domobrana	0	0	0	0
extremista	13	5,35	9	3,70
fanatik	0	0	0	0
fronta	0	0	0	0
fundamentalista	0	0	0	0
hnutí	0	0	76	31,28
hnutí za nezávislost	0	0	0	0
militant	0	0	3	1,23
militantní hnutí	0	0	1	0,41
militantní skupina	0	0	6	2,47
mučedník	0	0	2	0,82
nacionalista	13	5,35	0	0
nepřítel	16	6,58	6	2,47
odbojář	0	0	0	0
odbojové hnutí	0	0	2	0,82
okupační armáda	0	0	0	0
okupant	8	3,29	0	0
organizace	3	1,23	18	7,41
osvobozenécké hnutí	0	0	0	0
partyzánský bojovník	0	0	0	0
radikál	12	4,94	59	24,28
radikální hnutí	0	0	66	27,16
radikální organizace	0	0	6	2,47
radikální skupina	6	2,47	21	8,64

rasista	3	1,23	1	0,41
sabotér	0	0	0	0
sebevražedný aktivista	0	0	0	0
sebevražedný terorista	0	0	0	0
separatista	0	0	0	0
sionista	8	3,29	0	0
skupina	8	3,29	63	25,93
terorista	0	0	37	15,23
teroristická organizace	0	0	37	15,23
teroristická skupina	0	0	38	15,64
teroristické hnutí	0	0	4	1,65
vlastenec	0	0	0	0
vrah	0	0	0	0
zločinec	0	0	0	0

Příloha č. 4: Označení použítá pro činy (tabulka)

Označení	Izraelci		Palestinci	
	V kolik článcích	%	V kolik článcích	%
akce	10	4,12	3	1,23
akt	0	0	1	0,41
barbarský útok	0	0	1	0,41
bezpečnostní opatření	0	0	0	0
bombardování	47	19,34	4	1,65
čin	3	1,23	0	0
incident	10	4,12	9	3,70
intervence	0	0	0	0
invaze	12	4,94	0	0
nájezd	1	0,41	0	0
nálet	97	39,92	1	0,41
nedorozumění	0	0	0	0
nehoda	0	0	0	0
odpověď	40	16,46	8	3,29

odveta	29	11,93	11	4,53
ofenziva	7	2,88	1	0,41
operace	47	19,34	3	1,23
pomsta	0	0	0	0
potyčka	17	7,00	17	7,00
protiútok	10	4,12	0	0
reakce	21	8,64	19	7,82
teoristický čin	0	0,00	2	0,82
útok	108	44,44	126	51,85
vojenská operace	29	11,93	2	0,82

Příloha č. 5: Označení použítá pro oběti (tabulka)

Označení	Izraelci		Palestinci	
	V kolik článkách	%	V kolik článkách	%
přijít o život	16	6,58	35	14,40
stát život	0	0	0	0
vyžádat si život	34	13,99	37	15,23
ztratit život	1	0,41	1	0,41
popravit	0	0	0	0
zabít	17	7,00	47	19,34
zastřelit	0	0	10	4,12
zavraždit	0	0	1	0,41
zemřít	43	17,70	76	31,28
zmasakrovat	0	0	0	0

Příloha č. 6: Označení použítá pro území a stavby (tabulka)

Označení pro území	V kolik článkách	%
kolonie	0	0
nelegální osady	1	0,41
okupovaná území	34	13,99
osady	8	3,29

sousedství	0	0
sporná území	0	0

Příloha č. 7: Články informující o obětech v jednotlivých dnech
(tabulka)

Datum	Počet článků	Izraelské oběti v článcích	Palestinské oběti v článcích
29. 4.	0	0	0
30. 4.	0	0	0
1. 5.	0	0	0
2. 5.	0	0	0
3. 5.	0	0	0
4. 5.	0	0	0
5. 5.	0	0	0
6. 5.	0	0	0
7. 5.	0	0	0
8. 5.	1	0	1
9. 5.	3	0	0
10. 5.	12	0	5
11. 5.	14	7	12
12. 5.	16	15	13
13. 5.	25	18	19
14. 5.	25	10	11
15. 5.	17	8	10
16. 5.	14	9	13
17. 5.	19	11	11
18. 5.	15	9	9
19. 5.	16	9	10
20. 5.	17	9	11
21. 5.	19	12	11
22. 5.	10	6	6
23. 5.	4	4	3
24. 5.	4	2	3

25. 5.	5	5	4
26. 5.	3	1	2
27. 5.	3	3	3
28. 5.	1	0	0
Celkem	243	138	157

Příloha č. 8: Osobní informace o obětech (tabulka)

Typ informace	Izraelci		Palestinci	
	V kolik článků	%	V kolik článků	%
jméno	3	1,23	4	1,65
povolání	11	4,53	8	3,29
rodinný stav	3	1,23	6	2,47
věk	34	13,99	3	1,23
ostatní	0	0	2	0,82

Příloha č. 9: Seznam grafů a tabulek

Grafy

Graf č. 1: Počet článků publikovaných v jednotlivých dnech, N=243, absolutní hodnoty (s. 40)

Graf č. 2: Přítomnost kontextu v článcích, N=243, absolutní hodnoty a % (s. 41)

Graf č. 3: Vývoj počtu článků a kontextů v článcích, N=243, absolutní hodnoty (s. 42)

Graf č. 4: Nejčastěji přítomné kontextuální informace, N=243, v % (s. 43)

Graf č. 5: Nejčastější označení použita pro Izraelce, N=243, v % (s. 45)

Graf č. 6: Nejčastější označení použita pro Palestince, N=243, v % (s. 45)

Graf č. 7: Nejčastější označení použita pro činy Izraelců, N=243, v % (s. 46)

Graf č. 8: Nejčastější označení použita pro činy Palestinců, N=243, v % (s. 47)

Graf č. 9: Nejčastější označení použita pro palestinská území a izraelské stavby, N=243, v % (s. 49)

Graf č. 10: Nejčastější označení použita pro izraelské a palestinské oběti, N=243, v % (s. 50)

Graf č. 11: Přisuzování viny v titulcích, N=243, v absolutních hodnotách a v % (s. 51)

Graf č. 12: Počet článků, které informují o obětech, N=243, v absolutních hodnotách a v % (s. 52)

Graf č. 13: Počet článků, které informují o obětech v titulku, N=243, v absolutních hodnotách a v % (s. 53)

Graf č. 14: Počet článků, které obsahují osobní informace obětí, N=243, v absolutních hodnotách a v % (s. 54)

Graf č. 15: Míra přítomnosti jednotlivých typů osobních informací, N=243, v % (s. 55)

Tabulky

Tabulka č. 1: Počty článků zveřejněných v jednotlivých médiích (s. 39)